

CAPITOLUL III

REPERE GENERALE PRIVIND CRIMINALITATEA ORGANIZATĂ

Secțiunea I

Conceptul de criminalitate organizată prin prisma Convenției O.N.U. privind criminalitatea transfrontalieră

Amploarea acțiunilor infracționale de tipul celor aparținând crimei organizate, remarcată în ultimele decenii, a relevat încă o dată faptul că realitatea socială a luat-o înaintea reglementării legale.

Multă vreme conceptele de „crimă organizată” sau „criminalitate organizată” au fost analizate sau definite mai mult sub aspect sociologic, criminologic, doctrinar și nu juridico-penal. Inițial au fost incriminate doar faptele individuale, marginalizându-se faptele grave săvârșite de grupuri sau asociații criminale. Comunitatea internațională, realizând pericolul proliferării unor asemenea acțiuni criminale, s-a decis să elaboreze convenții internaționale pentru combaterea fenomenului, iar statele naționale să adopte incriminări, metode și proceduri penale precum și structuri instituționalizate cu acest scop. În acest fel, s-a trecut din domeniul teoriei penale în cel juridico-penal, impunând legislativului adoptarea de incriminări specifice și sancționarea severă a complexelor activități caracteristice crimei organizate.

Polivalența conceptelor de „criminalitate organizată”, „crimă organizată” sau „organizație criminală” a constituit mai întâi apanajul unor definiții academice, sociologico-criminologice, termenii fiind utilizați de o manieră diferită în funcție de autori, documente, reglementări penale. În literatura de specialitate s-au conturat trei concepte: criminalitate, crimă și mafie, pentru delimitarea cărora, s-a pornit de la definiția dată „mafiei” de către Giuseppe Rizzoleto și Gaetano Mosca. Potrivit acestor autori, „Mafia reprezintă o expresie

curentă, folosită pentru a desemna un grup de indivizi aroganți și violenți, uniți între ei prin raporturi secrete și de temut, aflați la originea unor acțiuni criminale”¹⁴¹. Acest concept a rămas neschimbat până la apariția necesității delimitării sferei de cuprindere a acestuia cu cea a criminalității sau a crimei organizate.

În acest sens, cea de-a V-a Conferință a O.N.U. din anul 1992, privind „Prevenirea criminalității și tratamentul infractorilor”, a evidențiat, printr-o rezoluție specială, patru criterii definitorii pentru criminalitatea organizată:

- „scopul” – obținerea unor câștiguri substanțiale;
- „legăturile” – bine structurate și delimitate ierarhic în cadrul grupului;
- „specificul” – folosirea atribuțiilor și relațiilor de serviciu ale participanților;
- „nivelul” – ocuparea de către participanți a unor funcții superioare în economie și societate.

Potrivit unor autori, activitățile de tip mafiot au următoarele caracteristici:¹⁴²

- prezintă un grad de periculozitate deosebită prin faptul că urmăresc preluarea controlului asupra anumitor sectoare economice și vizează nivelurile superioare de decizie;
- se desfășoară prin metode predominant agresive;
- se dezvoltă în concordanță cu structurile statale, economice, sociale și politice;
- scopul final al acestor activități îl constituie obținerea unor câștiguri uriașe.

Organizațiile de tip mafiot au o structură și un mod specific de acțiune, diferit de a altor organizații criminale.¹⁴³

¹⁴¹ Gherasim, T., *Aspecte ale crimei organizate în România*, în R.C.C.P., nr. 8/2000, pp.39-44.

¹⁴² Stancu, E., *op. cit.*, p. 656.

¹⁴³ Pitulescu, I., *Al treilea război mondial - crima organizată*, Editura Național, București, 1996.

Deși opiniile rămân împărțite, se consideră totuși că sintagma „crimă organizată” sau „organizarea crimei” desemnează concepte și realități diferite a căror rezolvare are nu numai o relevanță teoretică, ci și implicații practice în strategia de prevenire și combaterea a criminalității.

În literatura de specialitate se face deosebire între „organizație criminală” și „crimă organizată” sub următoarele aspecte¹⁴⁴:

- structura ierarhică rigidă este înlocuită de un sistem internațional flexibil și eficient;
- nu întotdeauna violența este cea mai bună cale de înlăturare a persoanelor incomode;
- infiltrarea în sferele de decizie nu este necesară, infractorii înșiși se află în aceste sfere;
- prejudiciul social este cu atât mai mare cu cât societatea este mai puțin conștientă că „organizarea crimei” se repercutează catastrofal asupra nivelului de trai.

Ca atare, „organizația criminală”¹⁴⁵ a fost definită ca fiind activitatea sau activitățile unui grup de persoane construit pe principii conspirative, în scopul obținerii de importante profituri materiale, prin folosirea corupției, șantajului sau violenței.

Spre deosebire de acțiunile unor indivizi care ocazional se asociază pentru a comite infracțiuni, o organizație criminală constituie o asociație premeditată, concepută în cele mai mici amănunte în ce privește rolul și modul de acțiune al celor ce o constituie.

Având în vedere aceste aspecte, definirea „criminalității organizate” în doctrina juridică internațională s-a axat în principal pe următoarele **trăsături**¹⁴⁶:

¹⁴⁴ Ursa, V., *Criminologie*, Editura Drept, Cluj-Napoca, 1996, p.26.

¹⁴⁵ Ursa, V., *op. cit.*, pp.26-27.

¹⁴⁶ Cesoni, Maria Luisa, *Criminalite organisee, des representations sociales aux definitions juridiques*, L.G.D.J. Paris, Georg Genève, Bruylant, Bruxelles, pp.5-12.

- constituie o **grupare de persoane** (în general de tip familial, de clan sau etnic) sau de asociații criminale (de tip bande profesionale, organizații teroriste sau grupări oculte);
- grupările **urmăresc** comiterea de acte delictuoase, fie exclusiv, fie în legătură cu activități legale (de acoperire și de infiltrare în sfera economico-financiară);
- activitatea de pregătire și metodele de executare a sarcinilor se caracterizează printr-o **organizare riguroasă, strategică și profesională** (managerială);
- este o adevărată întreprindere sau industrie a crimei, vizând o strategie de profituri și de extindere internațională;
- **operează în trei mari domenii ale crimei organizate:**
  - criminalitatea organizată a **violentei**: omucideri, activități teroriste, răpiri, luări de ostatici, intimidare, șantaj etc.;
  - organizarea de **activități și trafic ilicit** extrem de profitabile: exploatarea caselor de jocuri de noroc, cazinouri, proxenetism și prostituție, comerț cu ființe umane (cu caracter sexual sau nu), traficuri de droguri, medicamente, de arme, de materiale explozibile, cu opere de artă, cu mașini furate, contrafaceri;
  - **criminalitatea economică și a afacerilor**: forme de participare viclene și ilicite la economia legală și obișnuită (fraude financiar-fiscale, vamale, escrocherii etc.); mijloc pentru a-și asigura influența și implantarea (corupție, cumpărarea votului etc.); mod de reciclare a profiturilor criminale (spălarea de bani);
- structurarea în **filiere și rețele naționale și internaționale** asociate cu mijloacele sale enorme în capitaluri sau criminalității organizate:
  - o foarte mare **capacitate de adaptare** (suplețe, flexibilitate la schimbările politice, socio-economice, juridice etc.);

➤ **atuuri de putere și de influențare** foarte importante, prin ancorarea sa periculoasă în economia legală și prin relațiile lor cu aparatul politic, cu poliția și cu justiția.

După cum lesne se poate observa din trăsăturile enunțate, nu este vorba de o definiție juridică, ci mai mult de o descriere analitică și relativ detaliată a fenomenului, care caută să explice modurile de organizare și finalitățile criminalității organizate.

Deosebit de importantă este precizarea efectuată de către Maria Luisa Cesoni care consideră că în definirea criminalității organizate este necesar a se reține ca fiind esențială „capacitatea acesteia de a paraliza, eventual corupe aparatul judiciar și aparatul politic. Altfel spus, doar organizațiile criminale sunt puternice pentru a infiltra guverne, parlamente, administrații polițienești și palate de justiție. Ele creează o contra-societate capabilă să negocieze cu statul de drept și să organizeze un spațiu unde nici o normă socială, nici o lege, nici o structură juridică nu le deranjează afacerile”¹⁴⁷.

În doctrina română, criminalitatea organizată a fost definită ca fiind acel segment infracțional la care se raportează activitățile ilegale, de natură să afecteze grav anumite sectoare ale vieții economice, sociale și politice, desfășurate prin diverse metode și mijloace, în mod constant, planificat și conspirat, de către asociații de indivizi, cu ierarhie internă bine determinată, cu structuri specializate și mecanisme de autoapărare, în scopul obținerii de profituri ilicite la cote deosebit de ridicate.¹⁴⁸ Din această definiție se pot desprinde principalele **trăsături** caracteristice ale conceptului de criminalitate organizată:

➤ gradul de pericol social al activităților ilegale desfășurate de acest segment infracțional și care poate afecta anumite sectoare ale vieții economice, sociale și politice;

¹⁴⁷ Maria Luisa Cesoni, *op. cit.*, p. 187.

¹⁴⁸ Referitor la definirea criminalității organizate, în literatura noastră de specialitate, a se vedea: Antoniu, G., *Reflecții asupra crimei organizate*, R.D. P., nr. 3/1997; Nistoreanu, Gh., Păun, C., *Criminologie, op. cit.*; Păun, C., *Crima organizată sau organizarea crimei*, Analele Academiei de Poliție, Al.I Cuza, București, 1993.

➤ desfășurarea constantă, organizată, planificată și bine conspirată a acestor activități infracționale.

În accepțiunea nord-americană, „criminalitatea organizată este o activitate infracțională desfășurată de două sau mai multe persoane, în vederea obținerii de profit, prin violență, amenințări și/sau coruperea unor persoane publice”.¹⁴⁹

Demn de remarcat este faptul că amploarea fenomenului criminalității organizate a constituit o preocupare în definiție, nu numai pentru doctrină ci și pentru diferitele organisme naționale și internaționale. Astfel, la primul colocviu al INTERPOL-ului asupra crimei organizate care s-a ținut în Franța, la St. Cloud, în luna mai 1988, crima organizată a fost definită ca „orice întreprindere sau grup de persoane angajate într-o activitate continuă ilegală care are ca scop principal realizarea de profituri, independent de frontierele naționale”. Această definiție a fost criticată deoarece nu cuprindea condiția ca grupul criminal să aibă o anumită structură organizatorică.

În concepția INTERPOL, organizațiile criminale pot fi împărțite în cinci **grupe distincte**:¹⁵⁰

■ **famiile mafiei** – au structuri ierarhice, norme interne de disciplină, un cod de conduită și desfășoară o diversitate de activități ilicite;

■ **organizațiile profesionale** – membrii acestora se specializează într-una sau două tipuri de activități infracționale (traficul de mașini, imprimerii clandestine pentru falsificarea de monedă, laboratoare clandestine pentru fabricarea drogurilor, răpiri de persoane cu scop de răscumpărare, jafuri organizate);

■ **organizații criminale etnice** – sunt rezultatul expansiunilor geografice, a diferențelor dintre nivelurile de viață, a severității excesive a condițiilor de imigrare („Triadele”, organizații criminale chineze; „Yakuza”, grupări japoneze, s.a.);

¹⁴⁹ Palmiotto, M. J., *Criminal investigation*, Nelson – Hall Publisher, Chicago, U.S.A., 1994, p.506.

¹⁵⁰ Pitulescu, I., *op. cit.*, p.416.

■ **reciclarea banilor** – activitatea infracțională desfășurată de persoane cu venituri ilicite, pentru mascarea și transformarea acestora în venituri licite pentru reinvestirea lor;

■ **organizații teroriste internaționale** – categorie implicată în asasinat, deturnări de avioane, răpiri de persoane, toate efectuate sub diverse motivații.

O altă definiție propusă a fost cea a poliției germane, care consideră organizația criminală¹⁵¹ ca fiind orice grupare de persoane care a decis în mod conștient și deliberat să coopereze în vederea desfășurării de activități ilegale pentru o perioadă de timp, împărțindu-și sarcinile între membrii săi utilizând adesea sisteme ale suprastructurii moderne, în scopul de a obține profituri substanțiale într-un mod cât mai rapid posibil. Dar și această definiție a fost imediat criticată, pentru că lipsea elementul de **violență** pentru atingerea scopurilor organizației.

Pe baza mai multor sugestii, departamentul pentru crimă organizată din cadrul INTERPOL-ului a redefinit această noțiune: „Ca orice grup criminal având o structură de corp constituit care are ca scop obținerea de profituri prin mijloace ilegale, adesea folosind teama și corupția”.

În proiectul de rezoluție al Adunării generale a O.N.U., din anul 1996, la care și-a adus aportul și România se definește astfel conceptul de crimă organizată: „Activitățile desfășurate de orice grup format din cel puțin 3 persoane între care există raporturi ierarhice sau personale care permit celor aflați la conducere să se îmbogățească sau să controleze teritorii sau piețe interne sau străine, prin folosirea violenței, corupției, urmând fie să desfășoare o activitate infracțională, fie să se infiltreze în economia legală, folosind în special mijloacele de mai jos:

- a. traficul de stupefiante și spălarea banilor;
- b. traficul de carne vie;
- c. traficul de obiecte din patrimoniul național;

¹⁵¹ Antoniu, George, *Reflecții asupra crimei organizate*, în Revista de drept penal, nr. 3/1997, p.43.

- d. falsul de monedă;
- e. furtul de materiale radioactive;
- f. actele teroriste;
- g. traficul de arme și materiale explozive;
- h. traficul de autoturisme;
- i. coruperea funcționarilor”.¹⁵²

Expresia „crimă organizată”, se arată în rezoluție, include orice faptă comisă de un membru al unui grup, cu ocazia desfășurării activității infracționale de către grupul respectiv.

În actul internațional menționat se propune ca statele să sancționeze participarea sau asocierea la un grup al crimei organizate în scopul comiterii de infracțiuni, să se prevadă posibilitatea de a fi angajată răspunderea penală a persoanelor morale care obțin profituri dintr-o organizație criminală sau care servesc drept acoperire unei asemenea organizații.

Cele mai multe analize despre criminalitate sau crimă organizată, indiferent de exprimare, sunt prea vagi pentru a releva elemente naționale, proprii crimei organizate. Unele analize se bazează pe o singură calitate a crimei organizate, iar altele combină un număr de caracteristici într-un concept multidimensional al formelor organizate de infracționalitate.

Criminalitatea abordează tipuri certe de activități criminale. De exemplu, procurarea de bani, bunuri și servicii ilegale, fără a ține cont de tipul organizației, de cei implicați în aceste activități. Tot aici se încadrează și traficul de stupefiante, carne vie, opere de artă, arme etc.¹⁵³

Criminalitatea organizată este percepută, în esență, ca o realitate socială în care structurile criminale și cele legale sunt părți integrante ale aceluiași sistem corupt social, politic și economic, fără a ține seama de tipul de acțiuni promovate sau de tipurile de organizații ale celor ce susțin acest sistem.¹⁵⁴

¹⁵² Din proiectul de rezoluție al Adunării Generale a O.N.U. din 1996.

¹⁵³ Stancu, E., *op. cit.*, p.657.

¹⁵⁴ *Ibidem*, p.658.

Noua dimensiune a criminalității organizate a mobilizat statele în sensul focalizării eforturilor pentru combaterea acestui flagel, sens în care la Palermo – Italia, între 12 și 15 decembrie 2000 peste 120 de state membre ale O.N.U. au semnat Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate și Protocoloalele anexe acesteia. Conștiente de amplificarea și diversificarea criminalității organizate, precum și de faptul că eforturile naționale nu sunt suficiente pentru combaterea acestui fenomen, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite au decis să-și unească forțele pentru stabilirea unor instrumente juridice care să fundamenteze cooperarea internațională și care să permită dinamizarea acțiunilor de detectare și combatere a criminalității organizate. Convenția adoptată de O.N.U. a fost ratificată de România prin Legea nr. 565/2002¹⁵⁵.

Convenția este primul tratat O.N.U. destinat luptei contra crimei organizate și acoperă, din punct de vedere juridic următoarele domenii:

- protecția suveranității;
- participarea la activitatea unui grup criminal;
- spălarea produselor infracțiunii;
- spălarea banilor;
- corupția;
- responsabilitatea penală a persoanelor juridice;
- urmărirea, judecarea și sancționarea infracțiunilor;
- sechestrul și confiscarea;
- cooperarea internațională în materia confiscării;
- transferul persoanelor condamnate;
- asistența juridică în materie penală;
- tehnica anchetelor speciale;
- protecția martorilor;

¹⁵⁵ Legea nr. 565/2002 pentru ratificarea Convenției O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate, a Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și a copiilor, precum și a protocolului împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe nave, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002.

- asistarea și protecția victimelor infracțiunii;
- cooperarea dintre serviciile de depistare și reprimare a infracțiunilor;
- colectarea, analiza și schimbul informațiilor.

Totodată, în Convenție sunt definite și expresiile ce caracterizează fenomenul:

➤ **grup infracțional organizat** – grup structurat alcătuit din trei sau mai multe persoane, care există de o anumită perioadă de timp și acționează, în înțelegere, în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni grave sau infracțiuni prevăzute de prezenta convenție, pentru a obține direct sau indirect, un avantaj financiar sau alt avantaj material;

➤ **grup structurat** – grupul care nu s-a constituit la întâmplare pentru a comite neapărat o infracțiune și care nu deține neapărat un anumit rol de continuitate sau de structură elaborată pentru membrii săi;

➤ **infracțiune gravă** – un act care constituie o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate al cărui maxim nu trebuie să fie mai mic de 4 ani sau o pedeapsă mai gravă.

Acest document juridic internațional mai definește noțiunile de bunuri, produsele infracțiunilor, sechestrarea și confiscarea, infracțiunea principală; livrare supravegheată etc.

Incriminarea participării la un grup infracțional organizat se referă la:

- participarea la infracțiuni în formă consumată sau tentativă;
- fapta de a organiza, a conduce, a facilita, a ajuta sau a încuraja ori favoriza prin sfaturi sau acte materiale săvârșirea de infracțiuni grave;
- participarea la asemenea activități atât în calitate de autor sau coautor, cât și în calitate de complice, instigator sau favorizator.

Crima organizată reprezintă un fenomen social grav, care cunoaște în toată lumea nu numai o amploare deosebită, dar și noi și variate forme, cum ar fi atragerea în activități criminale a societăților comerciale, cu ramificații ce depășesc granițele naționale. Societățile comerciale din această categorie, prin

metode de șantaj și amenințare obțin profituri uriașe și, sub o „aparență legală”, le repun în circuitul economic pentru a-și spori avantajele. De aceea statele comunității internaționale au considerat necesar să se reorienteze în sensul reglementării răspunderii penale a persoanelor juridice.

În domeniul dreptului internațional, identificăm numeroase instrumente juridice prin care se incriminează organizarea de întreprinderi ce desfășoară activități de crimă organizată și care atrage răspunderea penală a persoanelor juridice. Dintre acestea amintim:

A. Recomandarea Consiliului Europei nr. (88) 18 privind răspunderea întreprinderilor pentru săvârșirea de infracțiuni, precizând în primul său alineat că „prejudiciul considerabil cauzat persoanelor particulare de numărul de infracțiuni comise, în exercițiul activităților specifice întreprinderilor”, oferă principalele direcții de luat în considerare de către fiecare stat, cu ocazia reglementării acestei instituții juridice. Dintre aceste direcții, cele mai importante sunt:

- recomandă statelor să rețină răspunderea penală a întreprinderilor, indiferent dacă a fost sau nu identificată persoana fizică autoare a infracțiunilor sau a omisiunilor cu caracter infracțional;
- organizarea răspunderii întreprinderilor nu trebuie să exonereze de răspundere persoanele fizice implicate;
- necesitatea de a reține o culpă proprie a persoanei juridice, distinctă de cea a persoanei fizice chemate să o reprezinte.

B. Al doilea protocol al Convenției privind protecția intereselor financiare ale comunității europene (în continuare Protocol) adoptat prin Actul Consiliului Uniunii Europene din 19 iunie 1997, apreciind că statele membre consideră lupta contra criminalității, ce aduce atingere intereselor financiare ale comunității europene, ca o problemă de interes comun, ținând de cooperarea interstatală, de Titlul VI al Tratatului, a vizat în particular răspunderea persoanei juridice, confiscarea și spălarea capitalurilor.

În ceea ce privește răspunderea persoanelor juridice, art. 3 cere statelor membre să ia măsurile necesare pentru a asigura că persoanele juridice pot fi trase la răspundere penală pentru trei categorii de infracțiuni: fraudă, corupție activă și spălarea capitalurilor. Pentru ca răspunderea persoanelor juridice să fie angajată, infracțiunea trebuie să fie comisă în următoarele **condiții**:

- în numele persoanei juridice;
- de orice persoană acționând fie individual, fie ca membru al unui organ al persoanei juridice care are atribuții de conducere în interiorul ei, pe una dintre următoarele **baze alternative**:

- puterea de reprezentare a persoanei juridice;
- autoritatea de a lua decizii în numele persoanei juridice;
- autoritatea de a exercita un control în interiorul persoanei juridice.

Răspunderea persoanei juridice va fi angajată și pentru participarea la comiterea acestor infracțiuni în calitate de complice sau instigator și, de asemenea, la tentativa acestor fapte.

De asemenea, art. 3 al Protocolului face precizări și cu privire la genul de conduită pentru care persoana juridică poate fi trasă la răspundere. Paragraful 2 al art. 3 prevede că, în afara cazurilor prevăzute la paragraf 1, persoana juridică trebuie să fie ținută responsabilă și atunci când lipsa supravegherii sau a controlului din partea unei persoane vizate în paragraf 1 a făcut posibilă comiterea unei fapte de natura celor avute în vedere de Protocol.

Conform art. 3 paragraf 3, răspunderea persoanei juridice nu trebuie să excludă răspunderea persoanelor fizice autoare, complice sau instigatoare la faptele amintite.

În plus, art. 4 descrie sancțiunile sugerate a fi aplicabile persoanelor juridice. Sancțiunile trebuie să fie efective, proporționale și descurajante. Categoriile de **sancțiuni recomandate** sunt următoarele:

- amenda, care poate avea un caracter penal sau nepenal;
- alte sancțiuni care pot fi eventual adăugate și care ar putea fi:

➤ măsuri de excludere de la beneficiul unei facilități sau al unui ajutor public;

➤ plasarea sub supraveghere judiciară;

➤ dizolvarea judiciară.

C. Tot în cadrul U.E. au fost adoptate două acțiuni comune:

• Acțiunea comună din 21 decembrie 1989, adoptată de Consiliul Europei pe baza art. 3 al Tratatului U.E., referitoare la incriminarea participării la o organizație criminală în cadrul statelor membre ale U.E. Solicitând statelor să incrimineze sub aspectul sancțiunii penale efective, proporționate și disuasive, anumite compartimente care denotă participarea conștientă la activitățile unei organizații criminale, acțiunea comisă cere, în art.3, statelor membre să se asigure că împotriva persoanelor juridice poate fi angajată răspunderea penală sau, în lipsa acesteia, altfel de răspundere pentru comiterea infracțiunilor care fac obiectul acțiunii comune, „precizând că această răspundere va fi angajată după modalitățile ce vor fi definite de dreptul intern al fiecărei țări”. Documentul face, de asemenea, referire la necesitatea de a sancționa, în paralel, persoanele fizice vinovate, ca și caracterul efectiv, proporțional și descurajant al sancțiunilor aplicabile, sancțiuni care trebuie să aibă o natură patrimonială și economică.

• Acțiunea comună din 22 decembrie 1998, relativă la corupția în sectorul privat, are ca obiect incriminarea faptelor de corupție în medii profesionale sau comerciale, considerând că o acțiune eficientă contra criminalității organizate trebuie să prevadă o politică globală de luptă împotriva corupției.

La nivelul O.E.C.D., în 17 decembrie 1997, a fost adoptată Convenția pentru lupta împotriva corupției funcționarilor publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale. Acest act internațional este foarte succint, lăsând statelor membre posibilitatea ca în conformitate cu principiile lor naționale să incrimineze infracțiunile ce fac obiectul acestui document.

D. La nivelul Consiliului European, au fost adoptate două convenții ce se referă la problema pusă în discuție, și anume:

- prima este **Convenția pentru protecția mediului prin mijloace de drept penal**, din 4 noiembrie 1998. Pornind de la constatarea că atingerile aduse mediului tind să antreneze consecințe grave și, astfel, necesită măsuri cu caracter penal, documentul cere statelor, în art. 9, să adopte măsurile necesare pentru a sancționa penal sau administrativ, atunci când o infracțiune contra mediului a fost comisă.

- **Convenția penală împotriva corupției**, adoptată la 27 ianuarie 1999. Această convenție conține în art. 18 și art. 19 aceleași dispoziții detaliate privind răspunderea persoanei juridice.

Secțiunea a 2-a

Grupul infracțional în deciziile-cadru și recomandările Comisiei Europene

Dacă criminalitatea organizată tinde să devină, din ce în ce mai mult, o caracteristică a vieții contemporane, internaționalizarea acesteia a impus tuturor statelor moderne să acorde o atenție deosebită fenomenului, prin legiferări la nivel național, european și internațional. Preocupări intense în această privință a avut și are Uniunea Europeană, care prin adoptarea deciziilor-cadru a reglementat diferite domenii ale crimei organizate. Dintre aceste acte juridice europene, cele mai semnificative sunt:

A. Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind combaterea terorismului

Uniunea Europeană consideră că terorismul constituie o serioasă încălcare a principiilor democrației și a statului de drept și incriminează infracțiunile teroriste ca acte intenționate prin care se aduce atingere gravă unei țări sau unei organizații internaționale, atunci când sunt săvârșite cu **scopul** (art. 1)¹⁵⁶:

¹⁵⁶ Publicată în *Jurnalul Oficial*, L. 164 din 22.06.2002.

- de a intimida grav o populație;
- de a constrânge nelegitim puterile publice sau o organizație internațională să îndeplinească sau să se abțină a îndeplini un act oarecare;
- de a destabiliza grav sau de a distruge structurile politice fundamentale, constituționale, economice sau sociale ale unei țări sau organizații internaționale.

În aceasta direcție, vor fi considerate a fi **infraacțiuni teroriste**:

- atingerile aduse vieții unei persoane care poate cauza moartea;
- atingerile grave ale integrității fizice a unei persoane;
- răpirea sau luarea de ostatici;
- faptul de a cauza distrugerii masive unei instalații guvernamentale sau publice, unui sistem de transport, unei infrastructuri, inclusiv unui sistem informatic, unui loc public sau unei proprietăți private, susceptibile să pună în pericol vieți umane sau să producă pierderi economice considerabile;
- deturnarea de aeronave și de nave sau de alte mijloace de transport colective de pasageri sau de mărfuri;
- fabricarea, posesia, achiziționarea, transportul, furnizarea sau utilizarea de arme de foc, de explozibili, de arme nucleare, biologice și chimice;
- eliberarea de substanțe periculoase sau provocarea de incendii, inundații sau explozii care ar avea drept efect punerea în pericol a vieților umane;
- perturbarea sau întreruperea aprovizionării cu apă, electricitate sau orice altă resursă naturală fundamentală, care ar avea efect punerea în pericol a vieților umane;
- amenințarea de a înfăptui unul dintre comportamentele enumerate mai sus.

Actul juridic european definește grupul terorist ca „aceea asocieră structurată, a mai mult de două persoane, stabilită în timp și care acționează concertat în vederea săvârșirii de infraacțiuni teroriste”.

Termenul „asociere structurată” desemnează o asociație care nu s-a constituit la întâmplare pentru a săvârși imediat o infracțiune și care nu are în mod necesar roluri formal definite pentru membrii săi, continuitate în compoziție sau structură elaborată. Prin urmare, sunt incriminate atât faptele de **conducere** a unui grup terorist, cât și **participarea** la activitățile unui astfel de grup și deci se sancționează atât infracțiunea consumată, cât și tentativa, precum și participarea la astfel de grupuri în calitate de autori, coautori, complici sau instigatori.

B. Decizia-cadru 2004/757/JAI a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunilor aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri¹⁵⁷

Necesitatea combaterii consumului de droguri a fost recunoscută de către Uniunea Europeană ca reprezentând o amenințare pentru sănătatea, siguranța și calitatea vieții cetățenilor U.E., cât și pentru economia legală, stabilitatea și siguranța statelor membre.

De aceea, a incriminat la art. 2, următoarele fapte intenționate ca fiind considerate infracțiuni atunci când sunt săvârșite pe nedrept:

a) producerea, fabricarea, extragerea, prepararea, oferirea, comercializarea, distribuirea, vânzarea, livrarea în orice condiții, intermedierea, expedierea, transportul, importul sau exportul de droguri;

b) cultivarea macului opiaceu, a arborelui de coca sau a cannabisului;

c) deținerea sau achiziția de droguri în vederea desfășurării uneia dintre activitățile menționate la litera (a);

d) producerea, transportul sau distribuirea precursorilor, cunoscând că aceștia urmează a fi utilizați la sau pentru producerea sau fabricarea ilicită de droguri.

¹⁵⁷ Publicată în *Jurnalul Oficial*, L. 335/11.11.2004.

Instigarea, complicitatea sau tentativa la infracțiunile de mai sus se pedepsesc. Sancțiunile penale aplicabile pentru astfel de infracțiuni trebuie să fie efective, proporționale și disuasive. Pentru infracțiunile prevăzute în art. 2, pedepsele privative de libertate trebuie să aibă o durată maximă între unu până la trei ani.

În cazul în care infracțiunea implică cantități mari de droguri sau infracțiunea implică drogurile cele mai dăunătoare pentru sănătate ori infracțiunea a produs vătămarea gravă a sănătății, mai multor persoane, sancțiunile privative de libertate trebuie să aibă o durată maximă de cel puțin cinci până la zece ani. Pedepsa privativă de libertate poate avea o durată maximă de cel puțin cinci până la zece ani, în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită în cadrul unei organizații criminale.

C. Decizia-cadru nr. 841 din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate¹⁵⁸

Acest act juridic a fost elaborat de către Consiliul Uniunii Europene, pentru a îmbunătăți capacitățile comune ale Uniunii și ale statelor membre în combaterea crimei organizate transnaționale. În înțelesul acestei decizii-cadru prin organizație criminală se desemnează „o asociație structurată, stabilită în timp, de mai mult de două persoane, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea unei măsuri de siguranță privative de libertate cu o durată maximă de cel puțin patru ani, sau de o pedeapsă mai severă, pentru a obține direct sau indirect, un beneficiu financiar sau de altă natură materială”.

Conform acestei Decizii, „asociația structurată” desemnează o asociație care nu este formată la întâmplare pentru comiterea imediată a unei infracțiuni și care nu prezintă în mod necesar roluri definite formal pentru membrii săi, continuitatea membrilor sau o structură dezvoltată.

Actul juridic european incriminează **ca fapte de crimă organizată**:

¹⁵⁸ Publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*, nr. 300 din 11.11.2008.

a) „comportamentul oricărei persoane care, în mod intenționat și în cunoștință de cauză privind fie scopul și activitatea generală a organizației criminale, fie intenția sa de a comite infracțiunile respective, ia parte în mod activ la activitățile criminale ale organizației, inclusiv prin furnizarea de informații și mijloace materiale, recrutarea de noi membri, precum și toate formele de finanțare ale activității acesteia, cunoscând că această participare va contribui la realizarea activităților infracționale ale organizației”;

b) „comportamentul oricărei persoane, constând în încheierea unui acord cu una sau mai multe persoane cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala cu comiterea infracțiunilor menționate la art. 1, chiar dacă persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”.

Decizia-cadru prevede și circumstanțe de nepedepsire sau de reducere a pedepsei dacă infractorul:

- renunță la activitățile infracționale;
- furnizează autorităților administrative sau judiciare informații pe care acestea nu ar fi fost capabile să le obțină altfel;
- să prevină, să pună capăt sau să limiteze efectele infracțiunii;
- să identifice și să îi defere justiției pe ceilalți infractori;
- să găsească dovezi;
- să priveze organizația criminală de resurse ilicite sau de beneficiile rezultate din activitățile sale infracționale;
- să împiedice ca alte infracțiuni asemănătoare să fie comise în viitor.

Prin același act juridic european se instituie răspunderea penală pentru persoanele juridice pentru oricare dintre infracțiunile de crimă organizată, comise în beneficiul lor de orice persoană activând fie individual, fie ca membru al unui organ al persoanei juridice și care deține o poziție de conducere în cadrul persoanei juridice, bazată pe unul din următoarele elemente:

- puterea de a reprezenta persoana juridică;

- autoritatea de a lua decizii în numele persoanei juridice;
- autoritatea de a exercita controlul în cadrul persoanei juridice.

Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanelor fizice care sunt autori sau complici la oricare dintre infracțiunile de crimă organizată.

Sancțiunile aplicabile persoanei juridice pot consta în amenzi penale, dar și alte sancțiuni cum ar fi:

- anularea dreptului de a primi avantaje sau ajutor public;
- interdicția temporară sau permanentă de a exercita o activitate comercială;
- plasarea sub control judiciar;
- lichidarea temporară;
- închiderea temporară sau permanentă a proprietăților care au fost folosite pentru comiterea infracțiunilor.

În stabilirea competenței de jurisdicție se va ține seama de următorii factori:

- statul membru pe teritoriul căruia s-au produs actele;
- statul membru unde făptașul este cetățean sau rezident;
- statul membru de origine al victimelor;
- statul membru pe teritoriul căruia a fost descoperit făptașul.

D. Decizia nr. 2008/615/JAI a Consiliului U.E. din 23 iunie 2008 privind intensificarea cooperării transfrontaliere, în special în domeniul combaterii terorismului și a criminalității transfrontaliere¹⁵⁹

Această decizie stabilește regulile pe baza cărora autoritățile judiciare din statele membre pot schimba rapid și eficient date și informații în vederea desfășurării cercetărilor penale, cu privire la infracțiunile de terorism și crimă organizată.

¹⁵⁹ Publicată în *Jurnalul Oficial*, L. 210 din 06.08.2008.

Schimbul de date și informații între statele membre cuprinde următoarele domenii:

- dispoziții privind condițiile și procedura de transfer automatizat al profilurilor ADN, al datelor dactiloscopice și al anumitor date referitoare la înmatricularea vehiculelor la nivel național;
- dispoziții privind condițiile de furnizare de date referitoare la evenimente majore care au o dimensiune transfrontalieră;
- dispoziții privind condițiile de furnizare a informațiilor pentru prevenirea infracțiunilor teroriste;
- dispoziții privind condițiile și procedura pentru intensificarea cooperării poliției la nivel transfrontalier prin diferite măsuri.

Decizia cuprinde dispoziții și cu privire la protecția și la asistența agențiilor altor state care traversează frontiera, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, răspunderea civilă și penală a acestora.

Secțiunea a 3-a

Exemplificări privind grupul infracțional în alte legislații penale

► **Legislația franceză** incriminează crima organizată în art. 450-1- 450-3 C.pen., astfel:

Art. 450-1 – „Constituie o asociație de răufăcători orice grupare formată sau înțelegere stabilită în vederea pregătirii, constând din una sau mai multe fapte materiale, a uneia sau mai multor crime sau a uneia sau mai multor delicta pedepsite cu 10 ani închisoare.

Participația la o asociație de răufăcători este pedepsită cu 10 ani închisoare și 1 milion de franci amendă”.

Art. 450-2 – „Orice persoană care a participat la o grupare sau înțelegere definită prin art. 450-1 este scutită de pedeapsă dacă, înainte de orice urmărire,

denunță gruparea sau înțelegerea autorităților competente și permite identificarea celorlalți”.

Art. 450-3 – „Persoanele fizice vinovate de infracțiunea prevăzută de art. 450-1 vor suferi, de asemenea, diferite pedepse complementare”.

Art. 132-7 – „Constituie o bandă organizată, în sensul legii, orice grupare formată sau orice înțelegere stabilită în vederea pregătirii constând dintr-una sau mai multe fapte materiale, a uneia sau mai multor infracțiuni”. Această circumstanță atrage agravarea pedepsei acolo unde legiuitorul o prevede explicit în partea specială.

Art. 222-34 – Incriminează „fapta de a conduce sau organiza o grupare având ca obiect producerea, fabricarea, importul, exportul, transportul, deținerea, oferirea, cedarea, achiziționarea sau întrebuințarea ilicită de stupefiante: pedeapsa este privațiunea de libertate pe viață și 50 milioane franci amendă”.

Art. 222-38 C.pen. francez incriminează „faptul, prin orice mijloc fraudulos, de a facilita justificarea falsă a originii resurselor sau bunurilor autorului uneia dintre infracțiunile menționate în art. 222-37 (trafic de stupefiante) sau de a aduce cu bună știință concursul la orice operație de plasare, disimulare sau conversiunea produsului într-o astfel de infracțiune”.

Odată cu noul Cod penal francez intrat în vigoare la 1 martie 1994, comiterea unei infracțiuni în bandă organizată constituie o circumstanță agravantă într-un mod mai larg decât înainte, când această circumstanță agravantă nu cuprindea decât furtul, degradările și deteriorările, care se aplică azi și escrocheriei, extorcării de fonduri, falsificării monedei, tăinuirii și traficului de stupefiante. De altfel, cum rezultă din textul de lege mai sus reprodus, șeful unei organizații criminale riscă privarea de libertate pe viață.

În anul 1994, a fost creată în Franța în cadrul Direcției afacerilor criminale și grațierii, o nouă subdirecție a afacerilor economice și a luptei împotriva crimei

organizate. Ea este însărcinată să coordoneze acțiunea de ansamblu a parchetelor și cea a diverselor administrații¹⁶⁰.

Legiuitorul francez a prevăzut, totodată, și niște facilități în caz de denunțare: astfel, legea acordă o scutire de pedeapsă denunțatorului care permite să se evite realizarea unui act de trădare sau cu caracter terorist (art. 414-2 C.pen.) și o reducere de pedeapsă la jumătate față de denunțatorului care permite să înceteze un trafic de stupefiante și să identifice dacă este cazul și alți vinovați (art. 222-43 C.pen).

La fel, pentru eficientizarea luptei contra crimei organizate, printr-o lege din 1991 [azi art. 706-32 alin.(2), C.pen.] permite ofițerilor de poliție judiciară și funcționarilor de la vamă să dețină droguri și să le pună la dispoziția persoanelor care fac trafic, cu condiția să obțină autorizația procurorului Republicii sau a judecătorului care știe de afacere.

► Legislația italiană

În Italia, fenomenul mafiot care a cuprins întreaga societate a determinat legislativul să intervină cu severitate.

O primă lege din anul 1992 a adăugat Codului penal un nou articol 416 bis după care simplul fapt „de a face parte dintr-o asociație de tip mafiot, formată din trei sau mai multe persoane, este pedepsit cu închisoare de la 3 la 6 ani. Acei care inițiază, conduc sau organizează asociația sunt pedepsiți, numai pentru aceasta cu închisoare de la 4 la 9 ani”.

Art. 416 – incriminează că: „Trei sau mai multe persoane care se asociază în scopul comiterii mai multor delictе, acei care inițiază, constituie și organizează asociația sunt pedepsiți numai pentru aceasta cu închisoarea de la 3 la 7 ani. Pentru fapta de participare la asociație, pedeapsa este închisoarea de la 1 la 5 ani. Conducătorii vor suferi aceeași pedeapsă ca și inițiatorii. Dacă asociații străbat înarmați localitățile sau căile publice se aplică închisoarea de la

¹⁶⁰ Pentru amănunte, vezi Pradel, Jean, *Droit Pénal compare*, Editura Codes Dolloz, Paris, 1996.

5 la 15 ani. Pedepsa se majorează dacă numărul celor asociați este de 10 persoane sau mai mare”.

O asemenea asociație este pedepsită de legea italiană conform art. 416 bis și atunci când „cei care fac parte din ea se prevalează de forța de intimidare a legăturii dintre asociați cu condiția supunerii și tăcerii, care derivă din aceasta, pentru comiterea de infracțiuni, pentru obținerea direct sau indirect, a gestiunii sau controlului activității economice, concesiunii, autorizații, antreprize și servicii publice sau pentru a realiza profituri ori avantaje ilicite pentru sine sau pentru alții”. Această dispoziție a fost larg utilizată în dreptul italian în ultimii ani. A doua lege, din anul 1992, luată în mare parte în urma asasinării magistraților care au luptat cu mare energie împotriva mafiei (procurorul Borsellino și judecătorul Falcone) a modificat art. 416, reprimând prin acesta și faptul de a „împiedica sau a obstrucționa libera exercitare a votului sau pentru a procura voturi pentru ei sau pentru alții cu prilejul consultărilor locale” contra banilor.

Textul de lege prevede și o agravantă și anume atunci când „asociația este înarmată”.

„Asociația se consideră înarmată când participanții au la dispoziție, pentru realizarea scopurilor asociației, arme, materiale explozive, chiar ascunse sau ținute în depozite.

Dacă activitatea economică asupra căreia asociații înțeleg să-și asume sau să-și mențină controlul este finanțată, în totalitate sau în parte cu prețul, produsul sau profitul obținut din infracțiuni, pedepsele se majorează de la o treime la jumătate”.

În Italia se utilizează și procedura „agenților provocatori”, introdusă prin decretul Președintelui Republicii din 9 octombrie 1990, care permite polițiștilor să procedeze la o cumpărare simulată a drogului, cu obligația de a anunța procurorul Republicii (art. 97).

► Și în **Elveția** este incriminată crima organizată, în special, în domeniul spălării banilor.

Astfel art. 305 bis C.P. elvețian incriminează: „Pe cel care ar comite un act propriu să antreneze identificarea originii, descoperirea sau confiscarea valorilor patrimoniale de care el știa sau trebuia să prezume că provin dintr-o crimă”.

În versiunea elvețiană, elementul moral al infracțiunii este, deci, conceput foarte larg pentru că dolului propriu-zis, legiuitorul adaugă dolul eventual (trebuia prezumat).

În ceea ce-l privește pe condamnat, este întotdeauna obligatorie confiscarea lucrurilor care au servit sau au fost destinate la comiterea infracțiunii, precum și a lucrurilor care reprezintă prețul acestora, produsul sau profitul care constituie folosul obținut. Pe lângă acestea, este decăzut din dreptul la diferite permise, concesiuni, antreprize. Dispozițiile legale se aplică și organizației Camorra, precum și altor asociații, oricum ar fi pe plan local denumite care, prevalându-se de forța intimidantă a legăturii dintre asociații, urmăresc scopuri asemănătoare celor ale organizațiilor de tip mafiot.

De altfel, începe să apară în câteva legislații conceptul de „anchetă pro-activă”, poliția putând proceda la măsurile de demascare a infractorilor asupra cărora probele sunt încă subțiri (interceptarea și ascultarea convorbirilor, intrarea în locuința deținută de infractori într-o manieră secretă) pentru a face constatările necesare. Astfel de posibilități există și în Germania, Belgia, Olanda, Italia etc.

La fel, în Italia, până la legea din 28 iulie 1984 se autoriza pentru crimele cele mai grave o detenție provizorie, putând atinge 11 ani (art. 272 C.pen. astăzi abrogat). La fel și dreptul clasic la tăcere, drag dreptului din common law, dispăre pentru infracțiunile grave.

► Legislația americană (RICO)

The Racketeering Influenced & Corrupt Organizations Act constituie una din cele mai criticate, dar și una din cele care exercită o deosebită influență socială. În realitate este vorba de un complex de reglementări ale statelor sau legi federale în care sunt enumerate infracțiunile specifice grupului criminal și pe care procurorul trebuie să le dovedească pentru a fi justificată urmărirea atât pentru crima de a fi constituit o organizație, cât și pentru întreaga activitate desfășurată de grupul criminal.¹⁶¹ Aceste infracțiuni sunt următoarele: amenințare, răpire, omor, incendiu, jocuri de noroc, spargere, jaf, estorcere de bani cu forța ori prin amenințare, corupție, fals, fraudă poștală, prostituție, trafic de narcotice, delapidare.

Secțiunea 1962 din Codul Statelor Unite definește activitatea de *racket* și că: „Utilizarea sau investirea de bani sau de profituri obținute prin activitatea de *racket* pentru a dobândi o întreprindere angajată în operațiuni de comerț în statele americane sau de a obține asemenea întreprinderi pentru desfășurarea activităților de *racket*”.

Asocierea care desfășoară activități de *racket* poate fi formată din orice individ, societate de persoane sau de capitaluri sau din orice asociație de fapt fără personalitate juridică.

Practica judiciară americană a decis că subzistă o asociație de tip *racket* dacă asociația nu prezintă absolut toate trăsăturile acestui tip de asociere. Aceste asociații au un caracter de continuitate și sunt formate de persoane care s-au asociat pe bază de ierarhie și consimțământ.

Persoanele care participă la activitățile RICO sunt socotite complici, cu condiția ca ele să fi consimțit să participe direct sau indirect la afacerile asociației într-un mod care să releve activitatea de *racket*. RICO poate cuprinde în sfera sa și întreprinderi legale care desfășoară totodată și activități ilegale, precum și alte organizații ilegale sau criminale.

¹⁶¹ Palmiotto, M. J., *op. cit.*, p.507.

Un alt instrument de combatere a crimei organizate în legislația penală americană este incriminarea complicității. În legislația penală americană se sancționează complicitatea ca delict distinct atunci când cel puțin două persoane se înțeleg să comită un act ilegal sau un act legal prin mijloace ilegale sau un act tinzând la realizarea unei infracțiuni.

În concepția nord-americană, în funcție de activitățile pe care le desfășoară, pe lângă activitățile de *racketing*, se disting și următoarele tipuri de organizații criminale:¹⁶²

- „operațiuni de vicii” – grupuri de indivizi care desfășoară o activitate continuă prin furnizarea de bunuri și servicii ilegale, cum sunt: narcoticele, prostituția, jocurile de noroc, cămătăria;
- „furtul” – grupuri de indivizi care se angajează într-un tip particular de furt, bazat pe continuitate, cum ar fi fraudă, escrocheria, jaful, furtul de mașini, achiziționarea de bunuri de date pentru revânzare;
- „bande” – grupuri de indivizi cu interese comune ori apartenență socială, care se asociază în vederea comiterii unor activități ilicite, pentru a se impune într-o comunitate (bande de tineri, cluburi de motocicliști, bande de deținuți);
- „teroriști” – grupuri de indivizi care se asociază pentru a comite acte criminale spectaculare, cum ar fi asasinările și răpirile de persoane publice, pentru a submina încrederea publică în stabilitatea guvernamentală, din motive politice ori pentru satisfacerea unor revendicări.

► Alte legislații penale

Un alt exemplu de severitate în materie de crimă organizată întâlnim în Irlanda de Nord, art. 2 din Legea nr. 1989 este redactat astfel:

„O persoană este vinovată de infracțiune dacă:

- a) aparține sau practică apartenența la o organizație proscrisă;
- b) încurajează un susținător al unei organizații proscrise altfel decât prin aport de bani sau de bunuri;

¹⁶² Palmiotto, M. J., *op. cit.*, p.507.

c) participă sau asistă la un aranjament sau organizare a unei reuniuni de trei sau mai multe persoane (fie că este vorba sau nu de o reuniune la care publicul este admis) știind că această reuniune este destinată:

- să ajute o organizație interzisă;
- să favorizeze activitățile unei astfel de organizații;
- să se adreseze unei persoane aparținând sau făcând profesia de a aparține unei astfel de organizații”.

Este deci un delinvent de crimă organizată persoana care, chiar dacă nu face nici cel mai mic act material, se mulțumește să aparțină unei organizații criminale sau să asiste la o reuniune având ca obiect ajutorul terorismului.

Se poate de asemenea cita art. 1 din Legea greacă nr. 1916/1990 despre crima organizată în general: este incriminată „fondarea sau participarea la o organizație cumulativă a unei serii (foarte largi) de infracțiuni ca: omorul, incendierea voluntară, atentatele contra instituțiilor polițienești, traficul de stupefiante”.

► Pedepsele

În ceea ce privește pedepsele pentru faptele de crimă organizată majoritatea legislațiilor nu evită să prevadă pedepse lungi. Pentru faptele grave, multe legislații prevăd pedeapsa pe viață, ca în Anglia, Germania și Franța. Traficul de stupefiante antrenează o pedeapsă severă: privarea de libertate perpetuă sau de 20 ani, în Franța (art. 222-34 și 222-334 C.pen.), 23 de ani, în Spania (legea din 1988), 20 de ani minimum, în Italia, 12 ani maximum, în Țările de Jos etc.

Pentru a proceda la această severitate, legiuitorii uzează două tehnici¹⁶³ și anume:

- severitatea directă prin instituirea diverselor incriminări pedepsite mai mult sau mai puțin dur, asociate unele dintre ele unor circumstanțe agravante, ca săvârșirea în bandă organizată sau calitatea de minor a persoanei căreia i se

¹⁶³ Pradel, Jean, *op. cit.*, p.140.

oferă droguri (spre exemplu, Franța - prin art. 222-34, C.pen.) sau, plecând de la infracțiunea de bază, cea de trafic, legiuitorul prevede un număr mare de circumstanțe agravante: victima este minor, traficul are loc într-un spațiu public, cantitatea de droguri este considerabilă, traficantul este funcționar sau aparține unui grup difuzând drogul, legiuitorul creând alte noi circumstanțe agravante (exemplul Spaniei).

➤ severitatea indirectă – în sensul în care pedepsele foarte blânde sunt prevăzute în favoarea „îndreptatului, căitului” sau persoanelor care se disociază de grupul criminal denunțând la poliție alți membrii ai grupului (cazul Franței și al Italiei). În Italia este, fără îndoială, faptul cel mai uzitat al conceptului de „îndreptat”. Decretul din 9 octombrie 1994 (art. 74) despre traficul de droguri prevede o reducere la jumătate sau două treimi din pedeapsă în timp ce legea nr. 203 din 1991 prevede o reducere cu o treime din jumătate.

În același timp, severitatea legilor penale în materia criminalității organizate se manifestă și în refuzul liberărilor condiționate.

Franța cunoaște, după anul 1978, regimul zis „al siguranței” în virtutea căruia persoanele condamnate pentru câteva infracțiuni grave după lege, nu beneficiază de-a lungul executării pedepsei de nici o măsură de liberare condiționată, semi-libertate sau permis de ieșire (art. 132-23 C.pen.).

În același spirit, Curtea Supremă a Statelor Unite reduce conceptul de drepturi ale deținutului în materie de primire a publicațiilor și a vizitelor. Astfel, o hotărâre din anul 1989 a decis că dacă o reglementare penitenciară enumeră categorii de vizitatori susceptibili a fi excluși, deținutul nu are alt drept de vizitator în afară de listă.

Pentru represiunea și combaterea infracțiunilor de crimă organizată, în legislațiile diferitelor state s-au prevăzut și unele măsuri de siguranță. Spre exemplu, în Franța este cunoscută instituția expulzării într-o colonie (Guyana) care se adaugă la o pedeapsă privativă de libertate. În Marea Britanie sau Irlanda de Nord se prevede excluderea, pentru trei ani, a oricărei persoane care s-a

remarcat prin pregătire, săvârșire sau instigare la acte de terorism. Individul victimă a unei asemenea măsuri n-are decât 7 zile pentru a contesta această măsură la administrația *Secretary Of State*.

În același sens, al măsurilor de siguranță care însoțesc cel mai adesea o pedeapsă privativă de libertate, putem cita legea italiană din anul 1992 legată de mafie, care a introdus obligația de sejur într-o comună determinată ca măsură de prevenție. Procurorul național anti-mafia a decis această măsură cu privire la indivizii care sunt pe punctul de „a comite grave delictе”, utilizând o structură mafiotă. Măsura durează maxim un an. Cel interesat poate face recurs după judecarea anchetei preliminare, apoi în fața Curții de Casație.

Pedeapsa cu moartea este menținută în multe țări din Asia și Africa. În America Latină câteva state o conservă sau chiar o restabilesc, de exemplu, Peru (legea din 3 august 1993).

În S.U.A. problema divizează juriștii, mai ales din cauza Amendamentului 8 care prevede că „nimeni nu va fi supus unei pedepse crude și neobișnuite”, ceea ce duce la întrebarea asupra pedepsei capitale în unele state componente, care încă o mai aplică. Trebuie să mai arătăm că, în S.U.A., Curtea Supremă nu declară neconstituțională pedeapsa cu moartea și este admisă astfel de numeroase legi, mai ales legile de stat.

Secțiunea a 4-a

Grupul criminal organizat în legea penală română

Conștiente de recrudescența criminalității organizate, care în ultimele decenii a luat proporții deosebite, precum și de faptul că eforturile internaționale nu sunt suficiente pentru combaterea acestui fenomen, dacă statele membre nu elaborează instrumente juridice adecvate, autoritățile române au elaborat incriminări pentru combaterea crimei organizate.

Separat de definiția și trăsăturile doctrinare ale crimei organizate, legiuitorul român, în baza Convenției O.N.U. cu privire la lupta împotriva criminalității organizate, definește conceptul în art. 2 lit. a) din Legea nr. 39/2003¹⁶⁴ în felul următor: „Grup infracțional organizat – grupul structurat format din trei sau mai multe persoane, care există pentru o perioadă și acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material”.

Din definiția legală de mai sus putem desprinde **principalele trăsături** ale conceptului de **grup infracțional organizat** (crimă organizată)¹⁶⁵:

- de regulă, aceste activități de crimă organizată sunt desfășurate de grupuri de infractori compuse, în concepția legii române, din **cel puțin trei persoane**. Acest grup se bazează pe o structură organizată bine definită, cu statut, reguli de comportare, ritualuri de aderare, ierarhizări de funcții și atribuții, cu șefi și subalterni care își propun să desfășoare activități ilicite organizate și cu eficiență maximă. Așadar, nu poate exista grup infracțional organizat dacă nu există o organizare, reguli de acționare, o ierarhizare în rândul membrilor și o repartizare a valorilor. De asemenea, caracterul de grup organizat presupune și planificare, organizare, control, procurare de instrumente, mijloace, informații, folosirea de combinații etc.

Astfel, în practică s-a decis că fapta inculpatului A.C. de a se asocia la o grupare infracțională care avea ca obiect traficul de droguri pe relația America Centrală și de Sud – Europa Occidentală – România, din care făceau parte și inculpații A.C., U.A. și M.D., în care fiecare membru al rețelei avea sarcini precise, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de inițiere sau constituire de grupuri infracționale organizate, care inițial a fost incriminată de

¹⁶⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 171 din 18 martie 2003.

¹⁶⁵ A se vedea în același sens, Timoș, M.C., *Unele aspecte cu privire la infracțiunea prevăzută de art. 7 din Legea nr. 39/2003*, în *Revista Dreptul*, nr. 12/2005, pp.141-146 și Olaru, C., *Unele considerații teoretice referitoare la Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate*, în *Revista Dreptul*, nr. 6/2004, p.158.

art. 12 alin.(1) din Legea nr. 143/200, iar după intrarea în vigoare a Legii nr.39/2003, de către art. 7 din această lege.¹⁶⁶

Într-o altă speță, s-a decis că nu ne aflăm în prezența unui grup de cel puțin trei persoane, constituit cu reguli și structură bine determinată, întrucât din probele dosarului rezultă, în mod cert, că doar doi inculpați au ajuns la un moment dat, pe perioada infracțională, să aibă legături aparent coordonate pentru realizarea comercializării drogurilor și nici un moment nu a fost antrenată cea de a treia inculpată, respectiv D.T.P., care, în fapt, este concubina inculpatului P.C. și spre finalul realizării unor acte din lanțul infracțional, a fost nevoită, în virtutea conjuncturii și legăturilor preexistente de concubinaj cu inculpatul P.C., să aducă la îndeplinire cerințele acestuia, astfel că în cauză nu este îndeplinită latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 7 alin.(1) și (3) din Legea nr. 39/2003.¹⁶⁷

Caracterul structurat al grupului se manifestă nu numai obiectiv, ci și subiectiv, prin atitudinea psihică a membrilor care aparțin unui grup ce are ca scop săvârșirea unor infracțiuni grave, că trebuie să acționeze după anumite reguli prestabilite, că există o diviziune a muncii și o anumită ierarhizare între membrii ei.

Din punct de vedere juridic, un asemenea grup reprezintă o pluralitate constituită și nu o participație penală. Participația penală presupune pentru fiecare dintre participanți un anumit rol în săvârșirea infracțiunii.

În cazul grupului infracțional, membrii acesteia – cel puțin trei – pot să nu participe toți la săvârșirea infracțiunii sau infracțiunilor propuse: pot stabili ca o anumită infracțiune sau mai multe infracțiuni să fie săvârșite de unul sau unii dintre ei. Ba mai mult, pot recruta pentru săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor executanți din afara grupului. Se creează în acest mod un organism autonom, distinct de cei ce vor avea rolul de autori, complici, instigatori la săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor, organism menit să organizeze, să

¹⁶⁶ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 2294/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁶⁷ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 4469/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

găsească mijloace, să delibereze și să hotărască cu privire la infracțiunea sau infracțiunile ce urmează a fi săvârșite.

Cu privire la atitudinea psihică, apreciem că încă de la începutul constituirii grupului, membrii acestuia trebuie să cunoască faptul că fac parte dintr-o grupare creată tocmai pentru comiterea unor infracțiuni grave și trebuie să aibă reprezentarea clară a faptului că grupul funcționează după reguli prestabilite, că există o anumită ierarhizare în rândul membrilor. De asemenea, trebuie să-și cunoască, chiar în linii extrem de vagi, rolul și atribuțiile pe care le vor avea în cadrul grupului¹⁶⁸;

■ aceste grupuri criminale **organizează**, pe baza divizării muncii, în mod minuțios, fiecare operație criminală asigurând informațiile necesare, mijloacele de executare, de transport, de valorificare a produselor infracțiunii. Pericolul provine din însăși constituirea și finanțarea grupului, al cărui scop este comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave. Grupurile criminale organizează chiar întreprinderi proprii prin înlăturarea concurenței și instaurarea unui adevărat monopol într-un anumit domeniu de activitate (de exemplu, în domeniul jocurilor de noroc, al producției și circulației băuturilor alcoolice, al substanțelor stupefiante, al traficului de arme etc.).

Practica arată că există organizații criminale care preiau adeseori întreprinderi care desfășoară activități legale și de larg interes economic (cum ar fi, șantiere de construcții, fabrici de produse alcoolice etc.) pe care le organizează cu maximum de eficiență, însușindu-și profiturile uriașe pe care le aduc. În asemenea cazuri, suntem în fața unei organizații legale în sânul căreia se comit fapte ilegale, ori sunt orientate spre asemenea scopuri;

■ organizațiile criminale, **pe lângă șefii sau capii care conduc și dirijează din umbră activitățile ilegale, pe lângă membrii care au aderat formal la grupul infracțional respectiv sau au fost recrutați de acesta în mod special, se folosesc și de un număr de persoane care realizează în mod**

¹⁶⁸ Timoce, M.C., *op. cit.*, p.142.

permanent sau temporar obiectivele organizației criminale, în schimbul protecției pe care aceasta le-o asigură și a sprijinului pe care îl vor primi la nevoie din partea asociației;

■ grupul criminal trebuie să acționeze o durată de timp, să aibă independență organizatorică și să urmărească comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave.

Infracțiunile grave sunt definite prin Legea nr. 39/2003, în art. 2 lit. b). Astfel, sunt considerate **infracțiuni grave**: 1) Omorul, omorul calificat, omorul deosebit de grav; 2) Lipsirea de libertate în mod ilegal; 3) Sclavia; 4) Șantajul; 5) Infracțiunile contra patrimoniului, care au produs consecințe deosebit de grave; 6) Infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor; 7) Folosirea de monede și alte valori; 8) Divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operațiile de import sau export, deturnare de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri; 9) Proxenetismul; 10) Infracțiunile privind jocurile de noroc; 11) Infracțiunile privind traficul de droguri sau precursori; 12) Infracțiunile privind traficul de persoane; 13) Traficul de migranți; 14) Spălarea banilor; 15) Infracțiunile de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție; 16) Contrabanda; 17) Bancruta frauduloasă; 18) Infracțiunile săvârșite prin intermediul sistemului și rețelelor informatice sau comunicații; 19) Traficul de țesuturi sau organe umane; 20) Orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei maxim special este de cel puțin 5 ani.

Criteriile de delimitare folosite de legiuitor au fost natura infracțiunilor comise, cumulată în cazul infracțiunilor contra patrimoniului de urmarea imediată produsă și limitele de pedeapsă prevăzute de lege, mai exact minimul special;

■ Grupul infracțional organizat trebuie să urmărească, prin întreaga sa activitate, obținerea, direct sau indirect, „a unui beneficiu financiar sau alt

beneficiu material”, adică ceea ce în mod curent se înțelege prin **folos material**. Deci folosul urmărit trebuie să fie **patrimonial**, fiindcă în cazul unui scop nepatrimonial nu mai putem vorbi de grup infracțional organizat, ci doar de un grup constituit în condițiile art. 167 C.pen. (complotul) sau ale art. 323 C.pen. (asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni). Folosul material nu poate fi decât injust, ca orice faptă penală folosită ca mijloc pentru a-l obține;

■ o altă condiție prevăzută de lege pentru existența grupului infracțional organizat o constituie factorul timp, adică să „existe o anumită perioadă de timp”. Legea nu precizează care trebuie să fie perioada de timp pentru a putea vorbi de o asemenea asociație criminală.

În încercarea de a înlătura orice echivoc legiuitorul român a precizat însă în lege că „nu constituie grup infracțional organizat grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi în cadrul grupului”.

Determinarea temporală se poate deduce și din alte împrejurări: grupul trebuie să aibă o continuitate, formarea sa să nu fie ocazională, iar scopul să nu fie comiterea imediată a unor infracțiuni.

Formarea grupului presupune un plan, un studiu prealabil în care sunt precizate posibilitățile de realizare a activităților ilegale, specializarea membrilor, obținerea de informații, de mijloace, instrumente etc.

Specific acestor grupuri criminale poate fi și atragerea în sfera lor de activitate a unor politicieni, magistrați, polițiști, personalități publice, care devin instrumente de realizare a scopului asociației.

O preocupare caracteristică acestor grupuri criminale este ascunderea surselor de venit și reciclarea banilor proveniți din operații ilegale prin înființarea de societăți cu aparență legală, investiții în operațiuni comerciale, bancare, asigurări etc.

Și, în fine, dar nu în ultimul rând, specific grupurilor criminale este și folosirea violenței, a constrângerii prin cele mai dure mijloace, inclusiv prin răpirea de persoane, uciderea celor care pun în pericol asociația, distrugerii de bunuri etc.

Secțiunea a 5-a

Conținutul constitutiv al infracțiunii de inițiere sau constituire a unui grup infracțional organizat

III.5.1. Sediul materiei

Art. 323 C.pen. în vigoare¹⁶⁹ incriminează fapta de asociere în vederea comiterii de infracțiuni și are următorul cuprins: „Fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni, altele decât cele arătate în art. 167, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani, fără a se putea depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii”.

Reglementarea din Codul penal în vigoare nu era suficientă și nu acoperă toate palierele conceptului de crimă organizată. Astfel, nu se relevă direcțiile de acțiune a unor asemenea grupuri criminale, structura și modul de organizare, obținerea de profituri materiale și financiare mari și într-un termen cât mai scurt, că nu orice infracțiune ar constitui obiectul acestor organizații, ci numai cele care au caracter grav.

Pe de altă parte, dat fiind că acest fenomen – crima organizată – a luat o amploare deosebită și că România a ratificat toate instrumentele juridice internaționale privind criminalitatea transnațională organizată, s-a simțit nevoia unei incriminări printr-o lege specială. Așa fiind, s-a adoptat de către

¹⁶⁹ Codul penal în vigoare a fost adoptat prin Legea nr. 15/1968, publicată în B. Of. nr. 79-79 bis din 21.06.1968 și republicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 65 din 16.04.1997.

Parlamentul României Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate.

În conformitate cu art. 7 alin.(1) din Legea nr. 39/2003¹⁷⁰ „Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 5 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi”.

După cum lesne se poate observa la prima vedere, textul cuprinde incriminări aproape identice cu cele din art. 323 C.pen., fără a preciza însă natura infracțiunilor ce trebuie comise pentru a se încadra în fenomenul crimei organizate de către asocierea de persoane, Codul penal dispunând generic „săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni”.

Totuși, textul art. 323 C.pen. exceptează infracțiunile arătate în art. 167 C.pen., text care incriminează, la rândul său, infracțiunea de complot, sub următoarea formă: „Inițierea sau constituirea unei asociații sau grupări în scopul săvârșirii vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în art. 155-163, art. 165 și art. 166¹, ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asociații sau grupări se pedepsește cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi”.

De asemenea, este incriminată aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unei asemenea asocieri. Dacă fapta de asociere a fost urmată de săvârșirea unei infracțiuni, va exista concurs real de infracțiuni, sancțiunea prevăzută de lege fiind închisoarea de 3 la 15 ani [art. 323, alin.(2), C.pen.]. Legea mai prevede o cauză de limitare a pedepsei, și anume: pedeapsa pentru fapta de a se asocia, de a iniția constituirea unei asocieri sau de a adera sau sprijini asocierea nu poate fi mai mare decât pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea care face parte din scopul asocierii¹⁷¹.

¹⁷⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29.01.2003.

¹⁷¹ Pentru amănunte, în legătură cu infracțiunea reglementată de art. 323, C.pen. în vigoare, vezi Toader, T., *Drept penal, Partea specială*, Ediția a 4-a, revizuită și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2009, pp.435-438; Pașca, V.și colab., *Codul penal comentat*, vol. II, Partea specială, Editura Hamangiu, București, 2008, pp.997-1003, comentariu Petre Dungan.

De asemenea, se prevede o cauză de nepedepsire pentru făptuitorul care denunță autorităților asocierea mai înainte de a fi descoperită și de a se fi început săvârșirea infracțiunii care intră în scopul asocierii.

Dar dispozițiile legii penale satisfac, numai parțial cerințele legale de combatere eficientă a crimei organizate. Aceste dispoziții au în vedere doar asociațiile clasice în vederea săvârșirii de infracțiuni nu și cele care desfășoară activitățile complexe pe care le implică crima organizată.

Art. 7 din Legea nr. 39/2003 prevede o incriminare specială a infracțiunii prevăzute de art. 323 C.pen. (asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni), dar cu unele deosebiri esențiale: în timp ce art. 167 C.penal (complotul) incriminează asocierea în vederea comiterii de infracțiuni la siguranța națională, iar art. 323 C.pen. persoanele asociate urmăresc comiterea unora sau mai multor infracțiuni, cu excepția celor privind siguranța națională, art. 7 din Legea nr. 39/2003 incriminează grupul criminal constituit expres pentru comiterea unui anumit tip de infracțiuni și anume **infracțiuni grave**, menționate în mod expres de legea specială.

Potrivit art. 2 din Legea nr. 39/2003, prin infracțiune gravă se înțelege infracțiunea care face parte din următoarele categorii:

1. omor, omor calificat, omor deosebit de grav;
2. lipsirea de libertate în mod ilegal;
3. sclavia;
4. șantajul;
5. infracțiuni contra patrimoniului, care au produs consecințe deosebit de grave;
6. infracțiuni privitoare la nerespectarea regimului armelor și munițiilor, materiilor explozive, materialelor nucleare sau altor materii radioactive;
7. falsificarea de monedă sau alte valori;

8. divulgarea secretului economic, concurența neloială, nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export, deturnarea de fonduri, nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri;
9. proxenetismul;
10. infracțiunile privind jocurile de noroc;
11. infracțiunile privind traficul de droguri și precursori;
12. infracțiunile privind traficul de persoane și infracțiuni în legătură cu traficul de persoane;
13. traficul de migrați;
14. spălarea banilor;
15. infracțiunile de corupție, infracțiunile asimilate acestora, precum și infracțiunile în legătură directă cu infracțiunile de corupție;
16. contrabanda;
17. bancruta frauduloasă;
18. infracțiunile săvârșite prin intermediul sistemelor și rețelelor informatice sau de comunicații;
19. traficul de țesuturi sau organe umane;
20. orice altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii, al cărei minim special este de cel puțin 5 ani.

O altă diferență o constituie faptul că în cazul crimei organizate prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003, grupul criminal acționează cu **intenție calificată** în scopul obținerii de beneficii sau alte avantaje materiale, scop care lipsește în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 167 și art. 323 C.pen.

Membrii unei grupări criminale nu se bucură de nici o protecție legală sau constituțională, deoarece dreptul de asociere consacrat în art. 40 din Constituție presupune existența unei activități care funcționează în baza legii și conform principiilor statului de drept (asociațiile cu caracter secret sunt interzise).

La infracțiunea prevăzută de art. 323 C.pen. legea nu impune asociației un anumit număr de persoane, pe când la infracțiunea de crimă organizată, grupul trebuie să fie format din trei sau mai multe persoane și să funcționeze pe o perioadă determinată de timp și în mod coordonat¹⁷². Cu privire la modul coordonat de funcționare, este nevoie în cadrul grupului criminal organizat să existe o subordonare ierarhică prestabilită, o ierarhizare în rândul membrilor, pe când la asocierea în vederea săvârșirii de infracțiuni nu se cere o asemenea condiție.

O altă condiție care diferențiază grupul criminal de asocierea de membri impune ca acesta să **nu aibă caracter ocazional**, ci să fie constituit pe baza unei organizări prealabile, care să aibă în vedere calități, însușiri, specializări, deci o structură determinată. O asociere ocazională a unui grup de persoane în vederea săvârșirii uneia sau unor infracțiuni, constituie infracțiunea prevăzută de art. 323 C.pen. și nu infracțiunea de crimă organizată.

Cu privire la atitudinea psihică a membrilor grupului criminal, este necesar ca încă de la începutul constituirii grupului, aceștia trebuie să cunoască faptul că fac parte dintr-o grupare creată pentru comiterea unor infracțiuni grave și să aibă reprezentarea clară că grupul funcționează după reguli prestabilite și că există o anumită ierarhizare în rândul membrilor.

Crima organizată reprezintă o pluralitate constituită de infractori, deoarece structurarea grupului criminal, trebuie să aibă o perioadă de ființă, iar acest grup să acționeze în mod coordonat, în scopul comiterii unor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un folos material.

Pentru caracterizarea unei fapte ca fiind pluralitate constituită este necesar și elementul programatic, anume propunerea săvârșirii de infracțiuni¹⁷³.

Nu constituie pluralitate constituită grupul de infractori format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are

¹⁷² Timoce, M.C., *op. cit.*, p. 141 și Olaru, C., *op. cit.*, p.158.

¹⁷³ Botoi, A., Nistoreanu, Gh., *Drept penal. Partea generală*, Editura All Beck, București, 2004, p.183.

continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi [art. 2 lit. a), teza finală din Legea nr. 39/2004].

Pentru existența pluralității constituite legea pretinde conlucrarea mai multor persoane, de natură să dureze în timp și cu o pronunțată coeziune, determinată de un obiectiv comun, concepție unică și disciplină statornică a membrilor¹⁷⁴.

III.5.2. Elementele constitutive ale infracțiunii

A. Obiectul juridic

Îl constituie relațiile sociale privitoare la regulile de conviețuire socială, la liniștea publică, la ordinea de drept statornicită la noi în țară¹⁷⁵.

Obiectul material lipsește, de regulă, la unele infracțiuni prevăzute în Legea nr.39/2003, însă în unele cazuri, când grupul organizat comite și infracțiuni care au obiect material, cum ar fi: falsificarea de monedă sau alte valori ori spălarea de bani, obiectul material al infracțiunii de crimă organizată îl constituie moneda sau valoare supusă falsificării ori sumele de bani reciclate.

B. Subiecții infracțiunii

După cum se știe, infracțiunea este o faptă a omului. Ca atare, numai o faptă a omului poate primi denumirea de faptă infracțională. De aceea, subiect activ al infracțiunii este persoana fizică sau juridică care săvârșește sau participă, în orice formă, la comiterea unei acțiuni/inacțiuni periculoase și care îndeplinind vârsta și condițiile legale, suportă consecințele încălcării de lege.

Se face deosebire între **subiectul activ** și **subiectul pasiv** al infracțiunii. Așadar, subiect activ al unei fapte penale, inclusiv a celor de crimă organizată, poate fi atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică.

¹⁷⁴ Ibidem, p.184.

¹⁷⁵ Tanislav, E., Conea, N., Tanislav jr., E., *Infracțiuni prevăzute în legi speciale*, Editura Semn E, București, 2006, p.199.

B1. Subiectul activ este în primul rând **persoana fizică**, care a împlinit vârsta de 14 ani și a săvârșit infracțiunea sau a participat la săvârșirea ei, cu vinovăție și care lezează valoarea socială ocrotită.

Potrivit art. 144 C.penal anterior și art. 174 C.penal nou, are calitatea de subiect activ al infracțiunii sau de infractor, persoana care săvârșește o infracțiune – fapt consumat ori o tentativă pedepsibilă – și la care participă ca autor, coautor, instigator ori complice.

În cazul infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003, actele de instigare (inițiere) sau complicitate (sprijinire, aderare) sunt asimilate actelor de autorat. Când cel care săvârșește o acțiune/inacțiune prevăzută de legea penală, indiferent că aceasta rămâne în fază de tentativă sau devine consumată, și indiferent în ce calitate participă la săvârșirea acesteia (autor, coautor, instigator sau complice) este **făptuitor**.

Răspunderea penală intervine atunci când acțiunea/inacțiunea a fost săvârșită cu vinovăție, moment în care făptuitorul devine **infractor**. Dacă împotriva infractorului s-a pornit procesul penal, el devine **învinuit**, iar atunci când s-a pus în mișcare acțiunea penală, el este **inculpat**.

Pentru ca o persoană fizică să poată fi subiect activ al unei infracțiuni trebuie să îndeplinească următoarele **condiții**:

a) să fie persoană fizică;

b) persoana respectivă să fi împlinit vârsta de 14 ani.

Codul penal anterior a prevăzut în art. 99, iar noul Cod penal în art. 113 că minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu poate fi subiect al infracțiunii, astfel că nu va răspunde penal. Până la această vârstă nu există răspundere penală, fiindcă se prezumă de către legiuitor că nu are discernământ.

„Prin discernământ, din punct de vedere juridic, se înțelege capacitatea persoanei de a-și da seama de caracterul socialmente periculos al faptei și de a-și manifesta conștient voința, capacitatea, raportat la fapta concret săvârșită”¹⁷⁶.

¹⁷⁶ Dongoroz, V., *op. cit.*, vol. II, p.407.

Potrivit legii noastre penale, minorul între 14 și 16 ani răspunde penal numai dacă a săvârșit fapta cu discernământ (de la vârsta de 16 ani discernământul se prezumă). Aceasta înseamnă că minorul trebuie să aibă puterea de a-și da seama de urmările acțiunilor sau inacțiunilor sale, cât și pe aceea de a fi stăpân pe conduita sa.

c) Responsabilitatea (discernământul), cea de-a treia condiție, nu este definită de lege, dar constă în capacitatea biopsihică a persoanei din punct de vedere penal de a acționa în cunoștință de cauză, în sensul că își dă seama de activitatea sa și de urmările ei periculoase și poate fi stăpân pe voința sa.

Responsabilitatea presupune, deci, atât un factor „intelectiv” (discernământul), care constă în capacitatea subiectului de a înțelege ce face, de a distinge caracterul periculos al faptei, cât și un factor „volitiv” (de voință), care constă în puterea persoanei respective de a se conduce, de a fi stăpână pe faptele sale¹⁷⁷. Persoanele cărora le lipsesc aceste însușiri nu pot fi considerate ca subiecți activi ai unei infracțiuni, deoarece iresponsabilitatea înlătură caracterul penal al faptei.

Pentru existența responsabilității ca o condiție a subiectului activ al infracțiunii, este necesar să se constate dacă ea a existat în momentul în care s-a comis infracțiunea de către persoana fizică respectivă.

În concluzie, pentru ca o persoană fizică să fie subiect activ al infracțiunii, se cere să aibă vârsta de 14 ani împliniți (respectiv 14-16 ani dacă a comis fapta cu discernământ) sau vârsta de 16 ani împliniți și responsabilitate.

► În al doilea rând, **subiect activ al infracțiunii poate fi o persoană juridică.**

Astfel, art. 19¹ C.pen. anterior și respectiv art. 135 C.pen. nou prevede că: „persoanele juridice, cu excepția statului, a autorităților publice și a instituțiilor publice care desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat, răspund penal pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate

¹⁷⁷ Boroi, A., Nistoreanu, Gh., *Drept penal. Partea generală*, Ediția a IV-a, Editura All Beck, București, 2004, p.105.

sau în interesul ori în numele persoanei respective, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală”.

Această calitate – **de persoană juridică** – este necesar să existe numai pentru autor și ea trebuie să existe în momentul comiterii infracțiunii respective.

De asemenea, se mai arată în legea penală că răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a participat la săvârșirea aceleiași fapte [art. 19¹ alin.(2) C.pen. anterior și art. 135 alin.(3) C.pen. nou].

În ceea ce privește răspunderea penală a persoanei juridice, legea penală română a optat pentru modelul de răspundere directă, consacrat de dreptul belgian și olandez. În consecință, răspunderea penală a persoanei juridice poate fi antrenată de orice persoană fizică ce acționează în condițiile prevăzute de lege și nu doar de acțiunile organelor sau reprezentanților acesteia. Consacrarea răspunderii penale a persoanei juridice de către legiuitorul român se întemeiază nu numai pe rațiunile de ordin practic, dar și de recomandările și deciziile în acest domeniu cuprinse în documentele internaționale cu referință în materie.

Dintre cele mai semnificative documente internaționale, care au stat la baza reglementării în legislația română a răspunderii penale a persoanei juridice, pe lângă Codul penal belgian și cel olandez, putem cita: Rezoluția R(81)12 asupra criminalității afacerilor; Recomandarea R (77)28 privind contribuția dreptului penal la protecția mediului; Recomandarea R(88)18 privind răspunderea întreprinderilor persoane juridice pentru infracțiunile comise în activitatea lor; Recomandarea R (96)8 privind politica penală în Europa; Rezoluția (97)24 privind cele 20 de principii directoare în lupta împotriva corupției.

Pentru ca o persoană juridică să poată fi subiect activ al răspunderii penale trebuie îndeplinite următoarele **condiții**:

a) Persoana juridică să fi săvârșit o infracțiune.

Legea penală nu instituie nici o limitare în privința infracțiunilor susceptibile de a fi comise de o persoană juridică, ceea ce înseamnă că, în principiu, o asemenea persoană poate comite orice infracțiune – inclusiv de crimă organizată – prevăzută de Codul penal sau legi speciale. Totuși, sfera ilicitului penal pentru care poate fi angajată răspunderea penală a persoanei juridice, este în mod indiscutabil mai restrânsă decât în cazul persoanelor fizice, existând și infracțiuni a căror săvârșire în calitate de autor de către o persoană juridică este de neconceput (viol, incest, bigamie, evadare etc.).

b) Infracțiunea să se săvârșească în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice.

Prin această condiție, legiuitorul circumscrie trei categorii de infracțiuni pentru care poate fi angajată răspunderea penală a unei persoane juridice:

- O primă categorie de infracțiuni o reprezintă acelea comise de însăși persoana juridică în realizarea obiectului său de activitate. Este firesc ca persoana juridică să răspundă, mai întâi, pentru infracțiunile care au o legătură directă cu obiectul de activitate al acesteia. Se includ în această categorie, infracțiunile comise de către organele statutare ale persoanei juridice în exercitarea atribuțiilor lor, fiind faptele ce decurg din hotărârile persoanei juridice;

- A doua categorie de infracțiuni o formează cele săvârșite în interesul persoanei juridice, interes care poate consta în obținerea unui profit sau evitarea unei pierderi;

- A treia categorie de infracțiuni se referă la cele săvârșite în numele persoanei juridice. Pot face parte din această categorie unele infracțiuni comise în cadrul activităților de asigurare a organizării și funcționării persoanei juridice.

c) Persoana juridică să nu fie dintre cele exceptate de la răspundere penală.

Atât art. 19¹ C.pen. anterior, cât și art. 135 alin.(1) C.pen. nou, exceptează de la răspundere penală statul, autoritățile publice și instituțiile publice, iar

acestea din urmă dacă desfășoară o activitate ce nu poate face obiectul domeniului privat.

Revenind la **subiectul activ al infracțiunii de grup infracțional organizat**, acesta este de regulă plural¹⁷⁸, deoarece, în cazul când fapta se comite sub forma constituirii, aderării sau sprijinirii, existența infracțiunii presupune mai multe persoane în calitate de subiecți activi, indiferent de calitatea acestora la săvârșirea infracțiunii.

În cadrul acestui grup infracțional organizat sau constituit, trebuie ca fiecare dintre inculpați să aibă un rol prestabilit. De aceea, instanța de judecată a apreciat într-o speță¹⁷⁹, că în cauză nu rezultă existența unei structuri organizate, care acționează coordonat, după reguli bine stabilite, inițiată sau constituită de inculpați ori la care aceștia să fi aderat sau pe care să o fi sprijinit și în cadrul căreia fiecare inculpat să aibă un rol prestabilit, în sarcina inculpaților judecați pentru comiterea infracțiunilor privind traficul de droguri nu se poate reține și săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003.

În concepția doctrinei românești, fapta de a iniția constituirea unui grup criminal poate fi comisă de una sau mai multe persoane care vor avea calitatea de autori ai infracțiunii; de asemenea, vor fi autori cei care au luat parte la constituirea grupului, cei care au aderat ulterior sau care au sprijinit în orice mod asocierea. Într-o speță¹⁸⁰, instanța supremă a statuat că nu există grup infracțional organizat dacă inculpații nu au avut roluri prestabilite și continuitate, ci s-au întâlnit doar ocazional.

Într-o altă speță¹⁸¹, s-a reținut infracțiunea de constituire/apartenență la un grup de crimă organizată în vederea săvârșirii de infracțiuni de înșelăciune cu privire la calitatea mărfurilor, spălare de bani și evaziune fiscală. Dintre probele administrate a rezultat faptul că, pentru a se reuși crearea unor rețele de valorificare a produselor alcoolice și vinurilor contrafăcute, fără plata taxelor și

¹⁷⁸ Hotea, M.A., Dobrinoiu, M. *Infracțiuni prevăzute în legi speciale*, Editura C.H.Beck, București, 2008, p.25.

¹⁷⁹ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 21/2008, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁸⁰ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 21/200, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁸¹ Kövesi, L.C. și colab., *op. cit.*, p.40.

impozitelor datorate bugetului de stat, și pentru a crea o aparență de legalitate și realitate a operațiunilor comerciale desfășurate în perioada 2006-2007, inculpatul S.T., sprijinit de mai mulți cetățeni români și moldoveni, în calitate de persoană de decizie și coordonator a două societăți comerciale ce îi aparțineau, a dispus achiziționarea mai multor societăți comerciale, care să aibă comportamentul unor „firme fantomă”, cu obiect de activitate circumscris domeniului producerii și comercializării băuturilor alcoolice și vinurilor.

Prin maniera de „dezvoltare” și acțiune, gruparea infracțională a avut două „direcții de încercare de obținere a resurselor financiare ilicite”, respectiv prin producerea și distribuirea de băuturi alcoolice și vinuri falsificate, utilizându-se în acest sens firme fantomă, sau prin ascunderea sursei impozabile, fiind organizată în următoarea manieră:

– inculpatul S.T. a fost inițiatorul, coordonatorul și conducătorul acesteia, fiind persoana consultată de toți inculpații și învinuiții în legătură cu toate acțiunile și deciziile ce au privit tranzacțiile comerciale și financiare vizând societățile cercetate;

– inculpații T.C.E., S.N.M. și S.I. au fost persoanele de încredere care l-au ajutat și care au participat în mod activ la săvârșirea activității infracționale, fiind în același timp oamenii de legătură cu angajații societăților, care desfășurau activitățile de producere și comercializare a mărfurilor ilicite;

– palierul imediat următor a fost alcătuit din inculpații M.G., P.C. și B.P., persoane pe care inculpatul S.T. le-a folosit pentru producerea, comercializarea băuturilor falsificate, crearea aparenței de legalitate cu privire la societățile ce au obținut inițial autorizațiile prevăzute de lege, care colectau resursele financiare obținute din vânzarea acestor bunuri;

– al treilea palier a fost alcătuit din persoanele, cetățeni români și moldoveni, pe care inculpatul S.T. le-a folosit în vederea achiziționării societăților de tip fantomă;

– palierul numărul patru a fost alcătuit din angajații ce au fost folosiți pentru producerea băuturilor alcoolice și vinurilor falsificate la societățile controlate de inculpatul S.T.

S-a constatat astfel că activitățile grupului organizat de a influența masa impozabilă a societăților înființate în acest scop și a introducerii în circuitul comercial a unor mărfuri cu caracter ilicit a dus la fraudarea bugetului de stat cu suma de aproximativ 6.000.000 lei (RON) și a existat necesitatea pentru membrii grupării de a „recicla” fondurile nelegal obținute.

Aderarea poate fi explicită în forma unei declarații exprese, orale sau scrise ori prin depunerea unui jurământ sau poate să fie tacită, rezultând din activitatea de fapt desfășurată de membrii grupului.

Acestei infracțiuni, deși îmbracă forma unei pluralități constituite de făptuitori (pe care legea penală o incriminează prin ea însăși, chiar fără o activitate ulterioară), poate să i se alăture și o pluralitate ocazională (participație), dar numai sub **forma instigării la inițierea constituirii asocierii ori la aderarea sau sprijinirea acesteia**, deoarece instigarea la constituirea grupului criminal ar echivala cu inițierea constituirii, cel în cauză devenind autorul infracțiunii.

Complicitatea prin sprijinire nu este posibilă deoarece, cum am mai arătat, sprijinirea sub orice formă este asimilată cu săvârșirea ca autor al infracțiunii, va fi însă posibilă complicitatea morală prin promisiunea de tănuire sau favorizare.

În cazul grupului infracțional, membrii acestuia – cel puțin trei – nu pot să nu participe toți la săvârșirea infracțiunii sau infracțiunilor propuse: pot stabili ca o anumită infracțiune sau mai multe infracțiuni să fie săvârșite de unul sau mai mulți dintre ei. Ba mai mult, pot recruta pentru săvârșirea infracțiunii sau a infracțiunilor executanți din afara grupului.

În doctrină¹⁸² se subliniază că pericolul social al unei asemenea constituirii constă în existența unei anumite structuri organizatorice (repartizarea atribuțiilor

¹⁸² Legea nr. 39/2003, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29.01.2003.

între membrii grupării, reguli de disciplină, existența unui program comun de activitate etc.), care sporește simțitor capacitatea operativă a grupului, amplifică îndrăzneala făptuitorilor și sub multe aspecte, îngreunează descoperirea și prinderea acestora.

B2. Subiectul pasiv principal este statul ca reprezentant al tuturor valorilor sociale apărute prin lege, în timp ce **subiect pasiv secundar** poate fi orice altă persoană ale cărei interese au fost lezate prin comiterea infracțiunii.

C. Latura obiectivă

Elementul material al acestor infracțiuni se realizează prin modalitățile alternative, constând în acțiunea **de a iniția, de a constitui, adera sau sprijini** un grup infracțional organizat.

Constituirea implică asocierea, înțelegerea a cel puțin trei persoane, în scopul de a ființa în timp și de a pregăti, a organiza și a duce la îndeplinire săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave, expres prevăzute în art. 2 din lege.

De aceea, au apreciat corect instanțele atât cea de fond, cât și cea de control judiciar, că fapta inculpatului de a se asocia, în perioada 2001 – 2002, la o grupare infracțională organizată, având ca obiect trafic de droguri, din care făceau parte și inculpații A.C., U.A. și M.D., întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de inițiere sau constituire de grup infracțional organizat, care, inițial a fost incriminată în art. 12 alin.(1) din Legea nr. 143/2000¹⁸³⁾.

Prin urmare, acțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat presupune intrarea în acel grup chiar în momentul constituirii, prin exprimarea dorinței de a constitui. Prin urmare, constituirea are în vedere o revenire cu perspectiva unei oarecare durate în timp a mai multor făptuitori, în vederea realizării unui scop infracțional laolaltă¹⁸⁴⁾.

¹⁸³⁾ Disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁸⁴⁾ Dobrinou, V., ș.a., *Drept penal, Partea specială*, vol. II, Editura Lumina Lex, București, 2004, p.248.

De aceea, instanța supremă¹⁸⁵ a stabilit că fapta inculpatului săvârșită în mod repetat și având în vedere o anumită durată de timp, de a prelua grupuri de persoane în vederea trecerii frauduloase a acestora peste frontiera de stat și de a solicita celorlalți inculpați ca, în schimbul unor sume de bani, să organizeze și să asigure trecerea efectivă a frontierei de stat în mod ilegal, de către grupuri de persoane, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute în art. 7 alin.(1) din Legea nr. 39/2003, sub forma inițierii sau constituirii unui grup infracțional organizat în scopul săvârșirii infracțiunii de trafic de migranți.

Inițierea implică comunicarea proiectului de constituire a grupului infracțional organizat¹⁸⁶: caracterul structurat, numărul minim de persoane, existența în timp a grupului și scopul său, să acționeze în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, urmărind obținerea direct sau indirect, a unui beneficiu financiar sau material. Acțiunea de inițiere presupune în același timp și propunerea către persoanele cărora li se poate face această comunicare de a adera la ideea asocierii, dar și activități de materializare a ideii: lămuriri, întruniri, constituiri, stabilirea rolurilor, a șefilor ierarhici, a modului de comunicare. Simpla inițiere – în forma menționată – este suficientă pentru a caracteriza consumarea infracțiunii, independent de constituirea grupului infracțional organizat. Vor intra în noțiunea de inițiere toate actele întreprinse în vederea constituirii grupului¹⁸⁷.

Aderarea la grup se realizează prin exprimarea consimțământului expres sau tacit al unei persoane de a face parte dintr-o astfel de structură infracțională.

În cazul aderării tacite, făptuitorul își manifestă implicit voința de a intra în grupul infracțional, acționând ca un membru de fapt al acestuia. Atât din declarațiile sau formalitățile îndeplinite, cât și din activitatea desfășurată trebuie să rezulte fără echivoc aderarea efectivă a persoanei la grupul infracțional

¹⁸⁵ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1255/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁸⁶ Pentru amănunte, vezi Pașca, V., Dungan, P., Medeanu, T. și colab., *Codul penal comentat*, vol. II, Partea specială, Editura Hamangiu, București, 2008, pp.1000-1002.

¹⁸⁷ Dongoroz, V. și colab., *Explicații teoretice ale Codului penal* – Vol. IV, Partea specială, Editura Academiei R.S.R., București, 1972, p.689.

organizat, nefiind suficientă simpla intenție sau dorință de a adera. Cel care aderă la un grup infracțional organizat trebuie să-și cunoască rolul și șefii ierarhici, căci astfel nu se poate susține că a aderat la grup și că de fapt nu este implicat în structura organizatorică a acestuia.

Într-o speță s-a reținut că inculpații au pus bazele unei grupări structurate ai cărei membri au acționat coordonat în scopul comiterii mai multor infracțiuni grave pentru obținerea unor importante beneficii materiale. În jurul celor doi inculpați au aderat ceilalți membrii, respectiv 20, pe care, pe măsura dezvoltării rețelei infracționale, în funcție de specificul activităților și de abilitățile fiecăruia, liderii îi foloseau în culegerea datelor despre potențialele victime, falsificarea de documente, transferuri, transport de valori dintr-o localitate în alta, intruziuni informatice ilegale etc. Ca atare, grupul infracțional respectiv a comis infracțiuni grave prin modalități diferite de acționare și în baza unei organizări bine structurate¹⁸⁸.

Infracțiunea subzistă indiferent dacă s-a făcut expres prin declarație formală de aderare, orală sau scrisă, fie prin depunerea unui jurământ ori îndeplinirea unui ritual cerut de regulile și obiceiurile grupului¹⁸⁹.

Sprijinirea presupune activitatea unui terț, care nu și-a exprimat niciodată voința de a deveni membru și care acordă asistență, ajutor ori sfaturi în vederea săvârșirii infracțiunilor grave prevăzute de lege. Deci persoana care sprijină grupul infracțional nu face parte din structura acestuia, iar sprijinirea poate consta în orice ajutor care contribuie la existența acestuia.

Sub aspectul ajutorului dat pentru sprijinirea grupului acesta poate fi:

➤ **material:** ajutor bănesc, procurarea de mijloace, instrumente, scule sau a pune la dispoziție un local pentru ca membrii grupului să țină ședințe, să se întâlnească sau a face legătura dintre membrii acestuia;

➤ **moral:** furnizarea de informații, indicații, consiliere, încurajări etc.

¹⁸⁸ Kővesi, L.C. și colab., *op. cit.*, p.52.

¹⁸⁹ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 21/2008, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

În ceea ce privește modalitățile alternative de săvârșire a infracțiunii sub forma aderării sau sprijinirii, trebuie să precizăm faptul că oricare dintre acestea se pot realiza numai în care grupul infracțional organizat există deja, a fost constituit, deoarece este imposibil să aderi sau să sprijini un grup care nu există.

Ca atare, pentru realizarea infracțiunii de constituire de grup infracțional organizat, în oricare dintre modalitățile normative, este necesar ca acesta să fie bine structurat. De aceea instanța supremă a stabilit că în cauză nu rezultă existența unei structuri organizate, care acționează coordonat, după reguli bine stabilite, inițiată sau constituită de inculpați ori la care aceștia să fi aderat sau pe care să o fi sprijinit și în cadrul căreia fiecare inculpat să aibă un rol prestabilit, în sarcina inculpaților judecați pentru comiterea infracțiunilor privind traficul de droguri nu se poate reține și săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003.¹⁹⁰

De asemenea, se impune să mai precizăm că, dacă același grup infracțional a săvârșit mai multe acțiuni de inițiere și sprijinire, dar în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, va exista o infracțiune unică și nu o pluralitate de infracțiuni.

Tot cu privire la latura obiectivă a infracțiunii prevăzută de art. 7 din lege se mai impune o precizare, și anume **cerința esențială** prevăzută de lege ca grupul să fie organizat pentru comiterea uneia sau mai multor **infracțiuni grave**, expres prevăzute în textul de lege.

În ipoteza în care nu sunt întrunite condițiile legale pentru existența grupului infracțional organizat, în conformitate cu dispozițiile art. 8 din Legea nr. 39/2003, vor fi aplicabile dispozițiile art. 167 C.pen., fie dispozițiile art. 323 C.pen. Așadar, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 7 din lege, grupul criminal trebuie constituit expres pentru comiterea de infracțiuni grave expres prevăzute în lege: în cazul infracțiunii de la art. 167 C.pen. grupul trebuie să urmărească comiterea de infracțiuni privind siguranța națională, iar în cazul infracțiunii de la

¹⁹⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.50 din 29.01.2003.

art. 323 C.pen., persoanele asociate urmăresc săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni de altă natură decât cele înscrise în art. 2 lit. b) din Legea nr.39/2003. Faptele prevăzute la art. 8 din lege se pedepsesc, după caz, potrivit art. 167 sau art. 323 din C.pen.

În ceea ce privește **urmarea imediată**, în cazul infracțiunilor de crimă organizată, aceasta constă în crearea unei stări de pericol pentru ordinea de drept. Astfel, cu toate că grupul infracțional organizat nu săvârșește imediat infracțiunile ce formează scopul constituirii, infracțiunea își produce urmarea specifică de îndată ce elementul material, în oricare dintre modalitățile sale, este realizat integral¹⁹¹.

În cazul în care membrii grupului infracțional săvârșesc infracțiunea sau infracțiunile propuse, va exista concurs între această infracțiune și cea de crimă organizată.

Legătura de cauzalitate trebuie demonstrată pentru fiecare faptă în parte, făcându-se astfel legătura dintre fapta comisă și rezultatul produs.

D. Latura subiectivă

Infracțiunile de crimă organizată se comit sub aspectul formei de vinovăție – **cu intenție directă calificată prin scop** – obținerea direct sau indirect a unui beneficiu financiar sau alt beneficiu material. Prin urmare, grupul infracțional organizat rămâne perfect constituit până când își atinge scopul ilicit sau până când activitatea sa este stopată prin intervenția organelor de drept și tragerea la răspundere a celor vinovați.

În speță¹⁹², inculpata și-a căutat mai mulți colaboratori în România care să o ajute în activitatea infracțională, colaboratori care s-au constituit într-un grup infracțional organizat, ce a funcționat o perioadă mai mare de timp și în care fiecare membru a efectuat activități bine stabilite de racolare, transportare, transferare, cazare și primire a victimelor traficului de persoane. În acest grup existau persoane care asigurau obținerea pașapoartelor victimelor, după care

¹⁹¹ Hotca, M. A., Dobrinou, M., *op. cit.*, p.27., disponibilă pe site-ul www.scj.ro

¹⁹² Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1459/2006, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

erau deplasate cu aceeași firmă de transport în Italia, unde erau preluate de alți membri ai rețelei care le cazau, le duceau în stradă în vederea practicării prostituției, le verificau și supravegheau pe timpul desfășurării acestei activități.

Săvârșirea din culpă a unor asemenea fapte, deși posibilă în principiu, nu este incriminată de lege.

Persoana care comite vreuna dintre infracțiunile prevăzute în mod expres de lege, indiferent de modalitatea de săvârșire, știe, după caz, că intră într-un grup criminal constituit, că inițiază constituirea grupului, că aderă sau sprijină acel grup și că dorește aceasta.

Ca cerință esențială, nu este suficient din punct de vedere subiectiv că făptuitorul a știut că inițiază constituirea, aderă sau sprijină grupul infracțional, ci și faptul că grupul are drept scop săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave¹⁹³.

Numai dacă făptuitorul a cunoscut scopul inițierii sau constituirii grupului organizat, se poate vorbi de vinovăție sub forma intenției directe, căci numai pe această bază se poate prevedea și rezultatul socialmente periculos.

E. Actele preparatorii și tentativa

Deși inițierea și constituirea grupului organizat, ca și aderarea sau sprijinirea grupului, reprezintă o intenție susceptibilă de desfășurare în timp, actele preparatorii și tentativa fiind posibile, ele nu sunt incriminate de lege.

F. Consumarea

Are loc în momentul săvârșirii vreuneia dintre acțiunile alternative care constituie elementul material al acesteia. Acest moment diferă pentru anumiți făptuitori, în funcție de acțiunea pe care au săvârșit-o fiecare¹⁹⁴.

Astfel, pentru cel care a săvârșit infracțiunea prin inițierea constituirii grupului, infracțiunea se consumă în momentul în care s-a efectuat inițierea. Pentru cei care au luat parte la constituirea grupului, infracțiunea se consumă în momentul în care s-a constituit grupul, iar pentru celelalte modalități fapta se

¹⁹³ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.68.

¹⁹⁴ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.69.

consumă în momentul aderării la grup sau când s-a realizat un act de sprijinire a acestuia.

G. Epuizarea

Deși infracțiunile de crimă organizată se consumă, în funcție de modalitatea de săvârșire, la date diferite, fapta se poate prelungi în timp, în raport cu programul grupului. Această prelungire este posibilă prin voința membrilor grupului în cazul unora dintre modalitățile de săvârșire, fie prin însăși natura infracțiunilor, în cazul altor modalități.

Momentul epuizării infracțiunii în diferitele modalități de săvârșire este momentul epuizării ultimului act infracțional.

III.5.3. Conținutul constitutiv al infracțiunii de tănuire

Infracțiunea de **tănuire** este reglementată la art. 10 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, în sensul următor: „Tănuirea de bunuri, prevăzută de Codul penal, dacă bunul provine dintr-o infracțiune gravă săvârșită de unul sau mai mulți membri ai unui grup infracțional organizat, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani, fără ca sancțiunea aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea gravă din care provine bunul tănuit.

(2) Tănuirea săvârșită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește”.

Din punct de vedere al obiectului material, infracțiunea de tănuire se comite printr-o **acțiune** de primire, dobândire sau transformare a unui bun sau înlesnirea valorificării lui.

Primirea presupune că făptuitorul (tănuitorul) acceptă cu orice titlu să primească și să dețină bunul care provine din săvârșirea unei infracțiuni de crimă organizată.

Dobândirea presupune ca tănuitorul să devină proprietarul bunului în cauză, prin cumpărare, deținere, dare de plată, schimb etc.

Transformarea unui bun înseamnă o modificare a formei sale, tănuitorul folosindu-se de o serie de mijloace cum ar fi: topire, montare, turnare în diferite forme etc.

Înlesnirea valorificării înseamnă a ajuta la înstrăinarea bunului/bunurilor în vederea obținerii unor foloase.

Pentru realizarea laturii obiective a acestei infracțiuni este necesară realizarea oricăreia dintre acțiunile enumerate, conținutul fiind alternativ.

Cerința esențială pentru întregirea laturii obiective a acestei infracțiuni este aceea ca bunul asupra căruia se efectuează acțiunea să provină din săvârșirea unei fapte penale grave de către un grup infracțional organizat, în sensul prevăzut de art. 10 din lege.

Urmarea imediată o constituie schimbarea situației de fapt a bunului, fie prin trecerea lui în altă sferă patrimonială, fie prin modificarea substanței și formei sale.

Legătura de cauzalitate rezidă din însăși natura acestei acțiuni (primirea, dobândirea, transformarea, valorificarea) și anume între urmarea imediată și tănuire.

Latura subiectivă a acestei infracțiuni o constituie intenția, adică voința de a efectua acțiunea de tănuire și intenția de a vedea realizată urmarea sa imediată, adică schimbarea situației de fapt a bunului tănuit prin înstrăinarea sau transformarea lui. Tănuirea din culpă nu este incriminată.

III.5.4. Cauzele de nepedepsire și de reducere a pedepsei

► **În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 39/2003, nu se pedepsește** persoana care, săvârșind una dintre faptele prevăzute la art. 7 alin. (1), denunță autorităților grupul infracțional organizat mai înainte de a fi fost descoperit și de a se fi început săvârșirea infracțiunii grave care intră în scopul acestui grup.

Instituirea acestei cauze de nepedepsire a fost, pe de o parte, pentru că cel care a participat la săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de legea specială, regretă fapta și se autodenunță pentru a scăpa de răspunderea penală, iar pe de altă parte, s-a avut în vedere că prin asemenea exonerări de răspundere se vine în ajutorul organelor judiciare pentru descoperirea întregului grup infracțional și dovedirea faptelor.

Pentru a fi aplicabilă această cauză de nepedepsire, trebuie îndeplinite mai multe **condiții cumulative**:

➤ **să existe un denunț** – condiția se referă la faptul că autorul unei infracțiuni la care se referă textul de lege aduce la cunoștința autorităților abilitate că a participat la săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de art.7 al legii speciale. Denunțarea poate fi scrisă sau orală, putând îmbrăca și oricare dintre formele de sesizare a organelor judiciare prevăzute de art. 221 C.proc.pen.: plângerea penală sau denunțul.

Denunțarea nu este sinonimă cu recunoașterea, conținutul celor două noțiuni fiind diferit. În cazul denunțării autorul dezvăluie fapte săvârșite din proprie inițiativă, în mod oportun, fără a fi provocat de organul judiciar, pe când în cazul recunoașterii, dezvăluirea este întotdeauna determinat de intervenția autorităților competente, ca urmare a audierilor;

➤ **„Denunțul existenței grupului infracțional organizat să fie făcut înainte de a fi descoperit și a se fi început săvârșirea infracțiunii grave”**

Aceste două condiții cumulative sunt subsumate cerinței ca autoritățile judiciare să nu aibă date despre existența grupului infracțional;

➤ **„Denunțul să privească participarea la un grup infracțional organizat pentru săvârșirea infracțiunilor grave prevăzute de art. 2 lit. b) din Legea nr. 39/2003”**

Denunțatorul poate beneficia de clemența legii numai în cazul în care a participat la grupul infracțional organizat ce are drept scop săvârșirea vreuneia sau mai multor infracțiuni din cele vizate de legea nr.39/2003;

➤ „Prin denunțul făcut să se permită identificarea și tragerea la răspundere a celorlalți membrii ai grupului infracțional organizat”

Așadar, denunțul trebuie să furnizeze toate datele necesare pentru realizarea scopului final, urmărit de legiuitor, adică identificarea celorlalți participanți și tragerea la răspundere a acestora. Prin denunțul formulat trebuie să se ajungă la identificarea celorlalți participanți și la strângerea unor probe suficiente pentru ca aceștia să fie pedepsiți. Astfel, autorul denunțului trebuie să dea date concrete și clare pentru a putea fi identificați și prinși ceilalți participanți, fiind necesar să îi indice pe aceștia cu numele, prenumele, domiciliul sau reședința ori, în lipsa acestor date, să indice alte informații pe baza cărora aceștia să poată fi identificați (spre exemplu, porecelele acestora sau locuri pe care le frecventează în mod obișnuit sau să îi recunoască după fotografii ori din grup). În cazul în care autorul denunțului nu furnizează date concrete pentru ca și ceilalți participanți să poată fi identificați și face doar referiri la aceștia, nefiind posibilă identificarea lor din cele relatate de denunțator, acesta nu va putea beneficia de cauza de nepedepsire, condițiile care permit acest lucru fiind clare și limitative.

Un ultim caz de nepedepsire pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 39/2003, îl constituie prevederile art. 10 alin. (2) al legii, potrivit cărora **tăinuirea săvârșită de soț sau de o rudă apropiată nu se pedepsește**. Rațiunea de impunitate este de ordin psihic, sentimental, afectiv, dar mai ales a relațiilor de familie și de rudenie până la gradul al IV-lea.

În concluzie, reținem că rațiunea legii în impunerea acestei cauze de nepedepsire a fost aceea de a înlesni descoperirea infracțiunii, oferind o posibilitate făptuitorului de a nu răspunde penal dacă denunță fapta.

► Cauze de reducere a pedepsei

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 39/2003, persoana care a săvârșit una din faptele prevăzute la art. 7 alin. (1) sau (3) și care, în cursul urmăririi penale sau al judecării, denunță și facilitează

identificarea și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membrii ai unui grup infracțional organizat, beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Pentru a beneficia de această circumstanță legală, făptuitorul care a săvârșit vreuna din faptele prevăzute de art. 7 alin. (1) și (3) din lege și pentru care s-a început urmărirea penală și trimiterea în judecată, trebuie să denunțe și să faciliteze identificarea și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membrii ai unui grup infracțional organizat.

Denunțul poate fi făcut atât în cursul urmăririi penale, cât și al judecării și trebuie să aibă ca finalitate identificarea și tragerea la răspundere penală a cel puțin unuia din membrii grupului infracțional organizat.

Prin denunț nu este suficient a indica numai datele de identificare a unuia sau mai multor membrii ai grupului infracțional organizat, ci, așa cum prevede textul legal, este necesar a se facilita identificarea și tragerea la răspundere penală a acestora, sens în care este necesară colaborarea pentru strângerea și administrarea unor probe clare, din care să rezulte, fără dubii, vinovăția făptuitorului.

Această cauză de reducere a pedepsei pentru cel care a săvârșit una din faptele prevăzute de art. 7 alin. (1) și (3) din lege operează numai în cazul denunțării unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat prevăzut de art. 7 alin. (1) și nu a grupului infracțional prevăzut de art. 7 alin. (3) din lege.

Situația este similară cu cauza de nepedepsire prevăzută de art. 9 alin. (1) din lege, cu cerința că în acel caz denunțătorul să fie autorul numai a infracțiunii prevăzute de art. 7 alin. (1) din lege și nu și a celei prevăzute de art. 7 alin. (3) și care este aplicabil doar cazului de reducere de pedeapsă suficiente pentru stabilirea identității, a contribuției și vinovăției celui denunțat.

III.5.5. Confiscarea specială

În cazul infracțiunilor prevăzute de art. 7 și art. 10 din Legea nr. 39/2003, se aplică dispozițiile art. 118 C.pen. privind confiscarea bunurilor. Potrivit art. 13 alin.2 și alin. 3 din Legea nr.39/2003 dacă bunurile supuse confiscării nu se găsesc, se confiscă echivalentul lor în bani sau bunurile dobândite în locul acestora, iar veniturile sau alte beneficii materiale obținute din bunurile supuse confiscării, de asemenea, se confiscă.

Legea specială reglementează în art. 13 alin. 4 și 5 situația bunurilor supuse confiscării care nu pot fi individualizate față de bunurile dobândite în mod legal, stabilind că se confiscă bunuri până la concurența valorii bunurilor supuse confiscării, iar aceste dispoziții se aplică în mod corespunzător și veniturilor sau altor beneficii materiale obținute din bunurile supuse confiscării ce nu pot fi individualizate față de bunurile dobândite în mod legal.

Pentru a garanta aducerea la îndeplinire a confiscării bunurilor se pot lua măsurile asigurătorii prevăzute de Codul de procedură penală, respectiv dispozițiile art. 163 și următoarele.

Aceste dispoziții din Legea nr.39/2003 au adus o modificare esențială în activitatea organelor judiciare în ceea ce privește instituirea măsurilor asigurătorii și confiscarea specială întrucât se poate confisca și echivalentul bunurilor supuse confiscării.

Cu toate acestea, în activitatea practică s-au ridicat numeroase probleme privind instituirea măsurilor asigurătorii în cazurile de criminalitate organizată, fiind numeroase situațiile în care membrii grupurilor infracționale, deși realizau beneficii materiale serioase din activitatea ilicită, nu dețineau bunuri în proprietate sau venituri care să poată fi indisponibilizate. De multe ori, imobilele ori terenurile dobândite cu venituri din activitatea ilicită au fost transferate pe numele unor membrii ai familiei sau prieteni, astfel că indisponibilizarea acestora a fost de multe ori dificilă.

Principalele impedimente practice sunt generate de modul în care este reglementată instituirea măsurii asigurătorii în art.163 alin.2 („măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei se pot lua asupra bunurilor învinuitului sau inculpatului”), dar mai ales datorită normelor Constituției României, care în art.44 alineatul 8 prevede prezumția dobândirii licite a averii.

De aceea, apreciem noi că introducerea confiscării extinse este necesară în legislația noastră și se impune chiar și o modificare a Constituției cu privire la această prezumție, iar în cele ce urmează ne argumentăm acest punct de vedere.

Un sistem eficient de recuperare a sumelor obținute prin infracțiuni presupune ca, în anumite situații, legislația națională să permită răsturnarea sarcinii probei.

Această afirmație pornește de la premisa că în orice sistem juridic este imposibil ca statul să stabilească cu precizie proveniența infracțională a tuturor bunurilor dobândite de un inculpat, la același standard de probă necesar pentru condamnarea unei persoane.

Se întâmplă de multe ori, ca unui traficant de droguri să i se poată confisca doar sumele obținute la ultima tranzacție sau unui funcționar corupt să i se confiște doar ultima mită și să nu fie posibilă confiscarea averii pe care, în mod vădit nu o putea obține din venituri legale¹⁹⁵.

În aceste situații, statul nu își poate permite ca persoanele condamnate să păstreze bunurile dobândite de persoanele condamnate și care nu pot fi justificate.

La această concluzie au ajuns majoritatea statelor europene, iar răspunsul pe care l-au oferit a fost reglementarea unor instituții în baza cărora în cazuri limitativ prevăzute de lege o persoană trebuie să dovedească originea bunurilor pe care le-a dobândit, în caz contrar acestea fiind confiscate.

Soluțiile sunt diverse. În unele țări prezumția este răsturnată pentru persoanele condamnate pentru infracțiuni grave sau condamnate de mai multe

¹⁹⁵ http://www.mpublic.ro/presa/2011/discurs_bilant_2010.pdf

ori într-un anumit interval. În alte țări este incriminată fapta de a deține bunuri a căror origine nu o poți justifica. Alte state au reglementat așa numita confiscare civilă, în baza căreia se poate dispune confiscarea în lipsa unei condamnări, statul trebuind să dovedească doar că este probabil că bunurile provin dintr-o infracțiune. O altă reglementare permite confiscarea sumelor în numerar identificate asupra persoanelor și care nu pot fi justificate. În unele state infracțiunea de spălare de bani este interpretată în sens extensiv, astfel încât acoperă orice tranzacție cu bunuri a căror proveniență nu poate fi justificată și cu privire la care există suspiciunea că provin din infracțiuni.

Asemenea instituții au fost adoptate în ultimii ani în majoritatea statelor europene – Anglia, Franța, Olanda, Belgia, Spania și, de curând, și Bulgaria.

Unele dintre aceste prevederi au fost examinate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a concluzionat că nu încalcă drepturile fundamentale ale persoanei. Mai mult, Consiliul European a impus tuturor statelor membre ale Uniunii, prin Decizia Cadru 212 din 2005, să prevadă în legislația lor confiscarea extinsă, care să permită răsturnarea sarcinii probei în legătură cu proveniența bunurilor persoanelor condamnate pentru infracțiuni.

România are nevoie, la rândul său, de asemenea instituții și trebuie să își îndeplinească și obligațiile care îi revin ca stat membru. În ultima perioadă au existat numeroase cazuri puternic mediatizate de persoane implicate în activități de crimă organizată sau de corupție, care, deși au fost condamnate, și-au păstrat averea care nu ar fi putut fi justificată prin surse legale de venit. Este nevoie de instrumente care să permită ca aceste persoane să răspundă integral pentru activitățile ilicite, însă în prezent adoptarea unor asemenea instrumente e împiedicată de prevederile Constituției referitoare la prezumția caracterului licit al averii.

Aceste prevederi nu permit răsturnarea sarcinii probei și, implicit, nu permit ca România să adopte una sau mai multe dintre soluțiile identificate deja de celelalte state membre. Modificarea Constituției ar crea astfel o oportunitate

pentru a elimina o situație de inechitate socială și ar aduce, în același timp, sume semnificative la buget.

România trebuie să implementeze decizia cadru nr.212 a Consiliului Uniunii Europene referitoare la confiscarea extinsă nu doar pentru a ne îndeplini obligațiile asumate ca stat comunitar, ci în primul rând, pentru a răspunde unei nevoi sociale presante.

Credem că ar fi necesară adoptarea unei legislații privind confiscarea extinsă. Prevederile constituționale se referă la averea tuturor cetățenilor, însă confiscarea extinsă privește doar persoanele care sunt condamnate pentru fapte penale și nu își pot justifica averea.

III.5.6. Sancționarea infracțiunilor de crimă organizată

► Sancțiunea pentru **infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 39/2003** pentru persoanele fizice este de la 5 la 20 de ani închisoare și interzicerea unor drepturi (din cele prevăzute de art. 64 C.pen.).

Pentru persoana juridică, în cazul comiterii unor asemenea infracțiuni, pentru care legea prevede pentru persoana fizică pedeapsa închisorii de cel mult 10 ani sau amenda, pedeapsa amenzii se situează între minimul special de 5000 lei și maximul special de 600.000 lei [art. 71¹ alin. (1) C.pen în vigoare].

Conform alin.(2) din același articol, pentru faptele prevăzute în alin.(1), pedeapsa nu poate fi mai mare decât sancțiunea prevăzută de lege pentru infracțiunea cea mai gravă care intră în scopul grupului infracțional organizat, iar conform alin. (3), dacă aceleași fapte au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni grave, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni (art. 34-35, C.pen.).

Când maximul pedepsei pentru infracțiunea cea mai gravă ar fi mai mare de 20 de ani închisoare, pedeapsa aplicată persoanei fizice nu va putea depăși 20 de ani închisoare, iar dacă maximul pedepsei pentru infracțiunea planificată,

urmărită a se executa ar fi mai mic de 20 de ani închisoare, atunci pedeapsa aplicată nu va putea depăși acel maxim.

În cazul persoanei juridice, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită de persoana fizică detențiunea pe viață sau pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani, pedeapsa se stabilește între minimul special al amenzii de 10.000 lei și maximul special al amenzii de 900.000 lei [art. 71¹ alin.(2), C.pen. în vigoare].

► **Infracțiunea prevăzută de art. 8 din Legea nr. 39/2003** se pedepsește, pentru persoanele fizice, după caz, potrivit art. 163 sau art. 323 C.pen., adică de la 15 la 25 de ani închisoare și interzicerea unor drepturi, și respectiv 3 la 15 ani închisoare, fără ca pedeapsa aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asociației, iar dacă în scopul asociației intră mai multe infracțiuni, se va avea în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru cea mai gravă dintre acele infracțiuni. În cazul concursului de infracțiuni se vor aplica prevederile art. 34-35 C.pen.

Persoana juridică se pedepsește cu amendă de la 10.000 lei la 900.000 lei.

► **Infracțiunea de tăinuire prevăzută de art. 10 din Legea nr. 39/2003** se pedepsește pentru persoana fizică cu închisoare de la 3 la 10 ani, fără ca sancțiunea aplicată să poată depăși pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea gravă din care provine bunul tăinuit. În cazul persoanei juridice, se aplică amenda de la 5.000 lei la 600.000 lei.

Această limitare prevăzută de lege privește maximul pedepsei pentru infracțiunea corespunzătoare faptei prevăzute de lege, din săvârșirea căreia a provenit bunul, iar nu pedeapsa corect aplicată celui care a comis această faptă.

Pentru toate cele trei infracțiuni prevăzute de art. 7, 8 și 10 din Legea nr.39/2003, natura pedepsei este privativă de libertate, cu aplicarea, acolo unde este cazul, a instituției suspendării executării pedepsei și evident și cu reținerea de circumstanțe atenuante.

Incriminarea grupului infracțional organizat în noul Cod penal

Noul Cod penal¹⁹⁶ a renunțat la incriminarea infracțiunii de asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, incriminată de Codul penal în vigoare în art.323, în ideea de a simplifica regimul juridic al criminalității organizate, reglementând în art. 367 constituirea unui grup infracțional organizat (Titlul VIII, Capitolul I – Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice). Noua lege penală a realizat această operațiune juridică în ideea de a renunța la paralelismul existent azi care incriminează acest gen de fapte (grup infracțional organizat, asociere în vederea săvârșirii de infracțiuni, complot, grupare teroristă), în favoarea unei incriminări cadru „constituirea unui grup infracțional organizat”.

III.6.1. Conținutul legal, obiectul juridic și subiecții infracțiunii

A. Conținutul legal

„(1) Inițierea sau constituirea unui grup infracțional organizat, aderarea sau sprijinirea sub orice formă, a unui astfel de grup se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii pe viață sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Dacă faptele prevăzute în alin.(1) și (2) au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

(4) Nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin.(1) și (2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului.

¹⁹⁶ Noul Cod penal a fost adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

(5) Dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin.(1)–(3) înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate.

(6) Prin **grup infracțional organizat** se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni”.

B. Obiectul juridic

➤ **Obiectul juridic generic** îl constituie relațiile sociale referitoare la protejarea societății împotriva unor fapte apte de a produce pericol public.

➤ **Obiectul juridic special** îl constituie relațiile sociale care apără respectarea regulilor de conviețuire socială, a ordinii de drept și liniștii publice. De aceea legiuitorul a incriminat această infracțiune în Capitolul intitulat „infracțiuni contra ordinii și liniștii publice”.

De regulă, la aceste infracțiuni lipsește **obiectul material**. Dar dacă în cadrul programului grupului criminal fac parte infracțiuni cu caracter patrimonial, falsul de monedă, spălare de bani, trafic de persoane etc., obiectul material îl poate constitui bunul sau persoana spre care s-a îndreptat activitatea criminală.

C. Subiecții infracțiunii

➤ **Subiect activ** poate fi orice persoană fizică sau juridică care răspunde din punct de vedere penal.

În situația „constituirii grupului infracțional organizat”, este vorba de mai mulți subiecți, deci de o pluralitate constituită.

În modalitățile de „inițiere, aderare sau sprijinire a grupului infracțional organizat”, subiectul activ poate fi și o singură persoană.

Activitatea de complice prin „sprijinire” este considerată a fi una de autor¹⁹⁷. Devin autori și cei care au aderat sau care au sprijinit în orice mod grupul astfel constituit. Poate exista complicitate morală și prin promisiunea de tănuire sau favorizare [art. 48 alin.(2) din noul Cod penal].

➤ **Subiect pasiv principal** poate fi statul ca reprezentant al tuturor valorilor sociale apărute prin lege, în timp ce **subiect pasiv secundar** poate fi orice altă persoană ale cărei interese au fost lezate prin comiterea infracțiunii.

III.6.2. Latura obiectivă și latura subiectivă privind incriminarea grupului infracțional organizat

A. Latura obiectivă

▶ **Elementul material** al laturii obiective poate fi realizat prin patru modalități alternative de acționare: **inițierea, constituirea, aderarea** sau **sprijinirea** unui grup infracțional organizat.

Prin acțiunea de a **iniția** un grup organizat, în vederea săvârșirii uneia sau mai multor infracțiuni se înțelege efectuarea de acte menite să determine și să pregătească constituirea unui astfel de grup. Prin această activitate se propun acte de constituire a grupului infracțional organizat, se încearcă determinarea altor persoane de a intra în grup, se efectuează instruirea în vederea constituirii grupului. În literatura de specialitate¹⁹⁸ prin sintagma de „inițiere” se înțelege efectuarea de acte menite să determine și să pregătească constituirea grupului infracțional organizat. Simpla inițiere este suficientă pentru a caracteriza consumarea infracțiunii independent de constituirea grupului.

Constituirea unui grup infracțional organizat presupune asocierea prin acordul mai multor persoane a unei pluralități organizate de făptuitori, în scopul de a ființa în timp și de a pregăti, organiza și aduce la îndeplinire săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni.

¹⁹⁷ Boroi, Al., Nistoreanu, Gh., *Drept penal, Partea generală*, Editura All Beck, București, 2005, p.477.

¹⁹⁸ Boroi, Al., Nistoreanu, Gh., *op. cit.*, p.478; Dongoroz, V. și colab., *op. cit.*, vol. IV, p.689; Pașca, V., Dungan, P., Basarab, M., Mateuț, Gh., Medeanu, T. ș.a., *Codul penal comentat, Vol. II, Partea specială*, Editura Hamangiu, 2008, p.1001.

Aderarea presupune existența unui grup infracțional organizat în scopul săvârșirii de infracțiuni și că autorul și-a manifestat voința (fie formal, fie tacit) de a face parte din acel grup. Nu este necesar pentru existența infracțiunii ca cel în cauză să fi activat în cadrul grupului ori să fi luat parte la vreo consfătuire. De asemenea, nu este necesar ca respectivul să cunoască pe toți membrii grupului. Este suficientă doar manifestarea de voință de a se integra în grupul constituit, de a activa în cadrul acestuia pentru realizarea scopurilor ilicite, cu condiția însă ca solicitarea să fie acceptată de ceilalți membri.

Sprijinirea înseamnă înlesnirea sau ajutorul dat de o persoană care nu face parte din grupul infracțional organizat. Sprijinirea constă în orice ajutor material sau moral acordat pentru a putea înlesni sau asigura menținerea sau desfășurarea activității grupului pe parcursul existenței acestuia.

Activitățile ce constituie elementul material trebuie să se refere la un „grup infracțional organizat”, în sensul art. 36 alin.(6) din Codul penal nou, adică un „grup structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni”.

De menționat că noul Cod penal nu condiționează incriminarea de săvârșirea unor „infracțiuni grave” așa cum prevede art. 2 din Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, ci se referă la un palier mai larg de săvârșire, adică „în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni”. Ca atare, aceste infracțiuni pot fi grave sau mai puțin grave, principal fiind ca ele să fie comise de un grup infracțional organizat.

► **Urmarea imediată** constă într-o stare de pericol pentru relațiile de conviețuire, ordine și liniște socială. Acest pericol derivă din posibilitatea ca grupul infracțional organizat să pășească la îndeplinirea scopului în vederea căruia s-a constituit: săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni. Este vorba de

caracterul organizat al grupului respectiv și din amenințarea care rezultă din această organizare¹⁹⁹.

► **Legătura de cauzalitate.** Pentru existența conținutului infracțiunii, trebuie să existe o legătură de cauzalitate între acțiunea (acțiunile) prin care s-a realizat elementul material al faptei și urmarea socialmente periculoasă, legătură ce rezultă chiar din inițierea sau constituirea grupului infracțional organizat.

B. Latura subiectivă

Infracțiunea se comite cu **intenție directă calificată de scop**. Participanții trebuie să cunoască și să urmărească realizarea scopului pe care îl are în vedere grupul infracțional organizat, adică „comiterea uneia sau mai multor infracțiuni”. Acest scop este generic determinat de legiuitor, pe când în cazul legii speciale (art. 2 din Legea nr. 39/2003), scopul este precis determinat, „comiterea uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau alt beneficiu material”. Așadar, legiuitorul noului Cod penal nu a cuprins în elementul constitutiv obținerea de foloase materiale sau financiare, ci doar scopul grupului infracțional – comiterea uneia sau mai multor infracțiuni.

III.6.3. Tentativa și consumarea infracțiunii

Deși este o infracțiune comisivă, actele pregătitoare și tentativa nu sunt incriminate de noul Cod penal, iar în cazul modalității de săvârșire prin „*inițiere*”, ele sunt asimilate actelor de executare.

Consumarea are loc în momentul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni, moment în care se creează starea de pericol care formează urmarea imediată. Consumarea nu este condiționată de realizarea scopului prevăzut de norme de incriminare, adică de săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni grave, ci numai de urmărirea acestuia.

¹⁹⁹ Dobrinoiu, V. și colab. *op. cit.*, vol. II, p.412.

Fapta se comite prin mai multe modalități normative, respectiv: inițiere, constituire, aderare sau sprijinire. Pe lângă acestea pot exista o multitudine de modalități de fapt în raport cu împrejurările concrete ale săvârșirii faptei.

III.6.4. Aspecte procesuale și regim sancționator

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. Competența de efectuarea urmăririi penale revine procurorului, conform art. 209 alin.(3) C.proc.pen., iar competența de judecată în primă instanță revine tribunalului²⁰⁰.

Persoana fizică, în cazul infracțiunii de la alin.(1) al art. 367 se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Persoana juridică se pedepsește cu 120 și 240 de zile-amendă [art. 137 alin.(4) lit. b) C.pen. nou].

Când infracțiunea care intră în scopul grupului infracțional organizat este sancționată de lege cu pedeapsa detențiunii sau cu închisoarea mai mare de 10 ani, persoana fizică se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. Persoana juridică se pedepsește cu 360 și 510 zile-amendă [art. 137 alin.(4) lit. e) C.pen. nou].

De menționat că în noul Cod penal, persoana juridică este sancționată cu zile-amendă, spre deosebire de Codul penal în vigoare care prevede ca pedeapsă principală amenda, cu limite minime și maxime. Suma corespunzătoare unei zile-amendă, cuprinsă între 100 și 5.000 lei, se înmulțește cu numărul zilelor-amendă, care este cuprins între 30 și 600 de zile.

Instanța stabilește numărul zilelor-amendă ținând cont de criteriile generale de individualizare a pedepsei. Quantumul sumei corespunzătoare unei zile-amendă se determină ținând seama de cifra de afaceri, în cazul persoanei cu scop lucrativ, respectiv de valoarea activului patrimonial în cazul altor persoane juridice, precum și de celelalte obligații ale persoanei juridice [art. 137 alin.(3), C.pen. nou].

²⁰⁰ Este posibil ca odată cu adoptarea noului Cod de procedură penală, care va intra în vigoare odată cu noul Cod penal, legiuitorul să reglementeze alte competențe judiciare.

Dacă faptele prevăzute în alin.(1) și alin.(2) ale art. 367 C.pen. nou au fost urmate de săvârșirea unei infracțiuni, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.

III.6.5. Cauze de nepedepsire și de reducere a pedepsei

► **În conformitate cu prevederile art. 367 alin.(4) C.pen. nou** „nu se pedepsesc persoanele care au comis faptele prevăzute în alin.(1) și alin.(2), dacă denunță autorităților grupul infracțional organizat, înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului”.

Rațiunea instituirii acestei cauze de nepedepsire este dublă: pe de o parte s-a avut în vedere că cel care a participat la comiterea unei infracțiuni de crimă organizată, s-a autodenunțat, regretă fapta și nu prezintă sub raportul persoanei sale un pericol social; pe de altă parte, legiuitorul a ținut seama de interesul pentru descoperirea faptei și sancționarea celor vinovați, care de cele mai multe ori nu au interes să-și denunțe faptele.

Pentru ca această cauză de nepedepsire să-și producă efectele, considerăm că trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- „să existe un denunț” fie oral, fie scris;
- „denunțul existenței grupului infracțional organizat să fie făcut mai înainte ca acesta să fi fost descoperit și să se fi început săvârșirea vreuneia dintre infracțiunile care intră în scopul grupului”;
- „denunțul să privească participarea la un grup infracțional organizat”;
- „prin denunțul făcut să se permită identificarea și tragerea la răspundere penală a celorlalți membrii ai grupului infracțional”.

► **În conformitate cu prevederile art. 367 alin.(5) C.pen. nou**, „dacă persoana care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în alin.(1)-(3) înlesnește, în cursul urmăririi penale, aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a

unuia sau mai multor membri ai unui grup infracțional organizat, limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate”.

Așadar, pentru a beneficia de această circumstanță de reducere a pedepsei, este necesar ca făptuitorul care a săvârșit una sau mai multe dintre infracțiunile enumerate în art. 367 alin.(1)-(3) din C.pen. nou, trebuie să denunțe fapta și să înlesnească aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a celorlalți membri ai grupului.

Această cauză de reducere a pedepsei, pentru cel care a săvârșit una dintre faptele prevăzute în textul incriminat din noul Cod penal, operează numai în cazul în care prin denunțul făcut s-a reușit aflarea adevărului și tragerea la răspundere penală a celor vinovați. Nu este suficient, de exemplu, a se indica numai datele de identificare a unui membru al grupului infracțional organizat ci și fapte concrete și probe de natură să servească la aflarea adevărului și la pedepsirea celor vinovați.

Pagină albă

CAPITOLUL IV

TRAFICUL DE PERSOANE

Secțiunea I

Fenomenul traficului de persoane

Traficul de ființe umane – ca formă a criminalității organizate – a cunoscut în ultimii ani o creștere alarmantă, devenind o problemă națională și internațională. El își are rădăcinile și se dezvoltă nu numai în statele care întâmpină dificultăți economice, cu implicații adânci în ce privește nivelul de trai al populației, dar și în statele puternic dezvoltate și unde există un nivel ridicat de trai. Fenomenul nu este unul episodic, ci ia amploare atât în țara noastră, cât și în întreaga comunitate internațională.

Traficul de ființe umane reprezintă o amenințare la adresa siguranței naționale a fiecărui stat, a securității publice și chiar a familiei, fiind lezate, astfel valori sociale colective sau publice²⁰¹. El implică un număr mare de persoane și are implicații negative în plan economic și social, constituind o încălcare profundă a drepturilor fundamentale ale omului.

Traficul de ființe umane nu este un fenomen recent, existând date ale poliției din diferite state încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, care indicau răpiri și vânzări de copii și fete. Deși cauzele care generează acest fenomen au rămas aceleași, datorită tendințelor de industrializare și globalizare, au apărut și cauze noi.

IV.1.1. Considerații generale

În domeniul traficului de ființe umane, în România, fenomenul comportă trei aspecte:

²⁰¹ Stănescu, L., *Consimțământul victimei traficului de persoane*, R.D.P. nr. 3/2004, p.132.

- țară de recrutare – pentru tinerele ce sunt exploatare sexual în țări dezvoltate din Europa Occidentală, în Turcia sau în țări din fosta Iugoslavie;
- țară de tranzit – pentru tinerele din țări ale fostului spațiu sovietic, recrutate de grupări care acționează pe teritoriul României, unde li se contrafac documentele de identitate pentru ca ulterior să fie transportate peste graniță;
- țară de destinație – în raport cu zonele „de plăceri” din cluburile de noapte din capitală și din marile orașe din țară.

Câștigurile obținute din traficul de persoane și exploatarea lor sexuală sunt uriașe, uneori ajungând la sume de 4.000-5.000 euro/lună/de persoană exploatată. Prostițuția organizată sub apanajul unor localuri de lux, cluburi, discoteci, activitate atent supravegheată de cei care au tendința de a domina această sferă a lumii interlope, constituie o posibilitate de acumulare ilicită de bunuri și valori într-o cantitate cât mai mare și într-un timp cât mai scurt.

În zilele noastre, în cifre, traficul de femei și copii înseamnă peste 500.000 de victime într-un singur an numai în Europa. Dar dimensiunea reală a fenomenului nu poate fi cunoscută, datorită mobilității foarte mari, intensei circulații peste frontiere a persoanelor și bunurilor, desființarea vizelor între statele membre al Uniunii Europene etc. Deși fenomenul cunoaște o recrudescență în întreaga lume, nu doar în țara noastră, el se manifestă cu mai multă pregnanță în zonele în care lipsesc o legislație corespunzătoare și un sistem de cooperare eficient între instituțiile guvernamentale și societatea civilă²⁰².

Orice întârziere atât în luarea măsurilor în plan legislativ, cât și în plan preventiv, nu putea decât să ofere posibilitatea ca persoanele să fie în continuare exploatare de traficanți. În aceste împrejurări, rolul legislativului a fost crucial în contracararea fenomenului antisocial. Deoarece în legislația română nu a existat până în prezent o reglementare specială a traficului de persoane, cu excepția acelor care reglementează unele modalități de săvârșire a infracțiunilor și

²⁰² Mateuț, Gh. și colab., *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*, Editura Alternative Sociale Iași, 2005, p.11.

răspândirea materialelor obscene (art.328, C.pen. actual), Parlamentul României a adoptat Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane²⁰³. Prevederile acestei legi, inclusiv dispozițiile sale penale, sunt în deplină concordanță cu dreptul internațional²⁰⁴, cât și cu dispozițiile Constituției României din 1991, revizuită în 2003.²⁰⁵

Prin Legea nr. 678/2001 legiuitorul a reglementat prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și protecția și asistența acordată victimelor unui astfel de trafic ce constituie o violare a drepturilor persoanei și o atingere a demnității și integrității acesteia. Astfel, acest act normativ este primul din țara noastră care abordează traficul de persoane și incriminează activitățile susceptibile de a contribui la realizarea acestuia. Legea nr. 678/2001 este principalul instrument de politică penală în materia traficului de persoane.

Apariția acestui act normativ a fost generată de fenomenul traficului de persoane care devenise manifest, tindea către un caracter transnațional și organizat, interfera cu alte forme de criminalitate, expunea, pe fondul dificultăților legate de perioada de tranziție, persoane din categorii sociale și de vârstă vulnerabile, cu o multitudine de implicații indiscutabil grave, formele traficului de persoane excedând conținutul constitutiv al infracțiunilor reglementate de Codul penal actual, respectiv, lipsirea de libertate (art. 189), sclavia (art. 190 C.pen.), supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 191 C.pen), prostituția (art. 328) și proxenetismul (art. 329 C.pen.).

²⁰³ Legea nr. 678/2001 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 783 din 11 decembrie 2001 și a suferit modificări prin O.U.G. nr. 143/2002 aprobată prin Legea nr. 45/2003; Legea nr. 39/2003; O.U.G. nr.79/2005 aprobată cu modificări prin Legea nr. 287/2005.

²⁰⁴ Unul dintre organismele care încearcă să prevină traficul cu ființe umane la nivel mondial este Organizația Internațională pentru Migrațiune (OIM). La aceste eforturi s-a raliat și România prin ratificarea următoarelor documente internaționale: Legea nr. 470/2001 care a ratificat Protocolul Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnată la New-York la 6 septembrie 2000; prin Legea nr. 565/2002 au fost ratificate Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și Protocoalele anexă.

²⁰⁵ Constituția României, modificată și completată prin Legea de revizuire nr. 429/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003.

IV.1.2. Cauzele care înlesnesc sau favorizează traficul de persoane

O examinare a cauzelor care au determinat sau înlesnit apariția și proliferarea acestui fenomen, la nivelul țării noastre, ne permit a face o grupare a acestora:

- efectele tranziției, schimbările politice, sociale și culturale, care au determinat o creștere a sărăciei și a șomajului, o distribuție inegală pe piața muncii între bărbați și femei, ducând la sporirea migrației și angajarea femeilor în industria sexului;
- tranziția din țările din sud-estul Europei, corupția autorităților, ca factor ce permite dezvoltarea traficului de persoane. Traficul și corupția se completează reciproc prin aceea că traficul creează multiple oportunități care au ca finalitate coruperea funcționarilor publici și crearea premiselor de subminare a întregului efort depus de alți factori pentru combaterea acestui fenomen²⁰⁶;
- controlul slab al frontierelor, lipsa cadrului legislativ sau existența unui cadru legislativ neadecvat (inaplicabil referitor la migrație, la combaterea traficului de persoane), protecția victimelor și a martorilor;
- restricționarea oportunităților de migrare în țările dezvoltate, spre care tind victimele traficului, limitează cu severitate orice formă de migrațiune legală și care are drept consecință traficul ilegal;
- internaționalizarea grupurilor criminale și profiturile mari obținute în urma traficului cu femei. Astfel, Interpol-ul califică traficul de persoane ca fiind crima cu cea mai rapidă ascensiune din lume, iar O.N.U. accentuează că traficul a devenit un business global cu o cifră de afaceri de 7 miliarde de dolari²⁰⁷.

Potrivit unui studiu comandat de Organizația Internațională pentru Migrație²⁰⁸, în România s-au identificat o serie de factori care determină vulnerabilitatea la trafic de persoane a tinerelor, factori care constituie tot atâtea cauze care determină și prevede apariția traficului de ființe umane, astfel:

²⁰⁶ Mateuș, Gh. și colab., *op. cit.*, p.12.

²⁰⁷ www.migrație.md

²⁰⁸ www.migrație.md

■ amplasarea geografică „avantajoasă”, România fiind țara de origine, de tranzit și de destinație;

■ comunitatea din care provine victima traficului, atunci când ne referim la localizarea geografică într-o regiune săracă sau rezidența într-o aglomerare urbană;

■ grupurile de apartenență, tinerii care trăiesc într-un mediu instituționalizat sunt mai vulnerabili;

■ abuzul și disfuncționalitatea familială, lipsa de comunicare în familie și dezintegrarea socială;

■ discriminarea existentă pe piața muncii între bărbați și femei;

■ achizițiile și aspirațiile personale, dorința de realizare personală și independență financiară se află într-un raport de directă proporționalitate cu riscul traficării.

În concluzie, se poate afirma că sărăcia, șomajul, discriminarea pe piața muncii, violența domestică și abuzul determină pentru femei și tinere, în general, nașterea unei dorințe de „evadare către o lume mai bună”, astfel încât ofertele înșelătoare ale traficantilor sunt acceptate cu ușurință²⁰⁹.

Cauzele traficului de persoane pot fi categorisite în 3 grupe:

- traficul în vederea exploatării sexuale;
- traficul în vederea exploatării forței de muncă;
- traficul în vederea donării de organe.

Traficul în scopul exploatării sexuale rămâne cea mai importantă formă a traficului, din simplul motiv că reprezintă cea mai importantă sursă de venituri pentru traficanți.

Traficul de persoane se poate prezenta sub mai multe **forme**²¹⁰:

²⁰⁹ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.13.

²¹⁰ Din definiția traficului de persoane cuprinse în „Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și al copiilor”, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, rezultă și formele în care se concretizează această infracțiune.

- din punctul de vedere al „*drepturilor omului*”, traficul de persoane include: sclavia, munca forțată, violența, abuzul de încredere, agresiunea fizică și psihică;

- sub aspect „*economic*”, traficul de persoane presupune: profituri uriașe; rețele regionale și internaționale; circulația ilicită a banilor (spălarea banilor);

- din punct de vedere al „*originii fenomenului*”, distingem: sărăcia accentuată a victimelor; nivelul educațional scăzut; neîncrederea în sine; eșecurile în viață;

- din perspectiva „*valorilor sociale lezate*”, persoanele traficate sunt reduse la condiția de „*marfă*”, fiind dezumanizate treptat;

- din perspectiva „*implicațiilor sociale*”, traficul de persoane a devenit un fenomen național și internațional;

- prin prisma „*scopului vizat*”, traficul de ființe umane presupune profituri scăzute pentru societate, dar profituri uriașe pentru traficanți, care reinvestesc veniturile realizate în alte activități ilicite. Prostițuția reprezintă scopul principal al traficului și modalitatea cea mai adecvată de a obține câștiguri mari pentru traficanți.

În traficul de persoane pot fi implicate „*persoane fizice*” (agenți de recrutare, contrabandiști, complici), dar și „*persoane juridice*” (agenții hoteliere, de turism, societăți de transport, firme de producție și distribuție de casete video, sex-shopuri);

- din perspectiva „*organizării traficanților*”, traficul de persoane poate fi:

- trafic ocazional;

- trafic în bande sau grupuri mici;

- traficul internațional.

- din perspectiva „*victimelor*”, traficul poate fi clasificat în funcție de natura abuzivă a actelor exercitate asupra lor și care vizează:

- aspectul „social” (abuz psihologic, atac sexual sau viol, lipsa puterii de decizie, lipsa accesului la servicii medicale, obligarea la consum de alcool și droguri, avort forțat, înfometare etc.);
- aspectul „juridic” (deposedarea de acte de identitate, utilizarea de acte false, amenințările cu predarea la poliție);
- aspectul „economic” (împovărarea cu datorii, neplata, reținerea unor plăți nejustificate).

Secțiunea a 2-a

Incriminarea traficului de persoane

IV.2.1. Cadrul legislativ

Prin Legea nr. 678/2001, legiuitorul a reglementat prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și protecția și asistența acordată victimelor unui astfel de trafic ce constituie o violare a drepturilor persoanei și o atingere a demnității și integrității acesteia.

Acest act normativ este primul care abordează traficul de persoane și care incriminează activitățile susceptibile de a contribui la realizarea acestuia. Legea nr. 678/2001 este principalul instrument de politică penală în materia traficului de persoane, astfel încât ea conține, pe lângă norme de incriminare și dispoziții care definesc termenii și expresiile utilizate, prevederi referitoare la prevenirea traficului de persoane, cu indicarea instituțiilor responsabile în acest domeniu, norme de incriminare a unor infracțiuni aflate în legătură cu traficul de persoane, dispoziții speciale privind procedura judiciară și asistența victimelor traficului de persoane, cooperarea internațională²¹¹.

²¹¹ Legea privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, nr.678/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 783 din 11.12.2001, cu modificările și completările aduse prin: O.U.G. nr. 143/2002, publicată în M. Of. nr. 804 din 05.11.2002 (aprobată prin Legea nr. 45/2003); Legea nr. 39/2003, publicată în M. Of. nr. 50 din 29.01.2003; O.U.G. nr. 79/2005, publicată în M. Of. nr. 629 din 19.07.2005 (aprobată cu modificări prin Legea nr. 287/2005); Legea nr. 230/2010, publicată în M. Of. nr. 812 din 06.12.2010; O.U.G. nr. 117/2010, publicată în M. Of. nr. 891 din 30.12.2010; O.U.G. nr. 41/2011, publicată în M. Of. nr. 304 din 03.05.2011.

Elaborarea acestei legi a constituit un obiectiv al Planului național de acțiune pentru combaterea traficului de ființe umane aprobat prin H.G. nr. 1216/2001²¹². Acest cadru legislativ a fost ulterior întregit prin prevederile Regulamentului de aplicare a Legii nr. 678/2001, aprobat prin H.G. nr. 299/2002²¹³ și prin dispozițiile Planului național de acțiune pentru prevenirea și combaterea traficului de copii, aprobat prin H.G. nr. 1295/2004²¹⁴.

Această lege incriminează mai multe fapte: **traficul de persoane** (art. 12), **traficul de minori** (art. 13), precum și **fapte în legătură cu traficul de persoane** (art. 17 și art. 18).

La baza adoptării acestor acte cu caracter normativ intern au stat mai multe documente juridice internaționale – semnate și/sau ratificate de România – care consacră standarde, principii, proceduri și modalități de cooperare în materia traficului de ființe umane.

În acest sens amintim cu titlu exemplificativ:

- „Protocolul pentru modificarea Convenției de la Geneva privind reprimarea traficului de femei și copii”, semnat la 12 noiembrie 1947;
- „Declarația Universală a Drepturilor Omului”, adoptată la 12 decembrie 1948;
- „Convenția O.N.U. pentru suprimarea traficului de persoane”, semnată la 21 martie 1956;
- „Convenția O.N.U. cu privire la drepturile copilului”, ratificată prin Legea nr. 18/1990;
- „Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate”, ratificată prin Legea nr. 84/1994;
- „Rezoluția Parlamentului European din 1986 privind violența împotriva femeilor”;

²¹² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 806 din 17 decembrie 2001.

²¹³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 206 din 31 martie 2003.

²¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 802 din 31 august 2004.

- „Rezoluția Parlamentului European privind exploatarea prostituției și a traficului de ființe umane”;
- „Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate”, ratificată prin Legea nr. 565/2002;
- „Decizia Consiliului Uniunii Europene privind completarea definiției numite **trafic de ființe umane**”;
- „Decizia Cadru a Consiliului Uniunii Europene” din 22 decembrie 2003 privind combaterea exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile.

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de ființe umane, în special a femeilor și copiilor, adițional la Convenția O.N.U., definește în art. 3 traficul de persoane ca fiind „recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare sau prin recurgere la forță sau la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau prin oferta sau acceptarea de plăți sau avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritatea asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea altei persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe”.

IV.2.2. Conținutul constitutiv al infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 678/2001

În concepția legiuitorului, traficul de persoane, în variantele sau modalitățile alternative de săvârșire, reprezintă o „infracțiune de scop”, în sensul că existența ei este condiționată de urmărirea unui scop și anume acela al exploatării unei persoane, în înțelesul dat de art. 2, pct. 2 din actul normativ la care facem referire.

Între normele penale ce incriminează sclavia, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, prostituția, producerea, difuzarea ori răspândirea de materiale

obscene pentru minori poate exista concurs cu normele cu caracter penal al Legii nr. 678/2001.

Evident, dacă **scopul** urmărit prin comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 12-15 din Legea nr. 678/2001 nu se realizează, dar a fost urmărit de învinuit sau inculpat, aceste infracțiuni își păstrează caracterul lor de norme penale autonome, de sine stătătoare.

În dispozițiile art. 12-18 sunt descrise faptele considerate infracțiuni, conținutul acestora urmând a fi complinit și cu unele prevederi nepenale din aceeași lege sau cu dispoziții penale cuprinse în alte acte normative, ori cu prevederile din Codul penal (partea generală) sau Codul de Procedură Penală.

De precizat că din modul de exprimare, cât și din cel de incriminare, „constituie infracțiuni privind traficul de persoane” sau „infracțiuni în legătură cu traficul de persoane”, se poate deduce cu certitudine că s-a voit să se înscrie în lege actele de trafic de persoane ca **fapte penale distincte** și nicidecum o singură infracțiune de trafic de persoane, cu mai multe modalități de incriminare²¹⁵.

Este de observat, în sprijinul ideii de mai sus, că unele infracțiuni au **forma simplă** (de bază) de incriminare, iar altele **forma calificată** (agravantă) și sunt sancționate cu pedepse diferite și nu cu aceeași pedeapsă.

Ori, nu se poate concepe, ca pentru modalitățile diferite de incriminare să se prevadă pedepse diferite. Ca atare, numai pentru infracțiuni distincte, diferite, se prevăd pedepse diferite. La infracțiunea unică cu modalități multiple de incriminare se poate prevedea o singură sancțiune.

Precizarea de mai sus se impune, deoarece, dacă se comit mai multe fapte din cele înscrise în lege, atrage reținerea concursului real sau ideal de infracțiuni, după caz, iar dacă se consideră că aceste fapte sunt o singură infracțiune, cu modalități multiple de incriminare, ar atrage reținerea unei singure infracțiuni, indiferent dacă se comite una sau mai multe dintre aceste modalități.

²¹⁵ Lascu, I., *Incriminări privind traficul de persoane*, Revista Dreptul, nr. 7/2002.

În cele ce urmează ne vom referi la traficul de persoane și distinct la traficul de minori, cu analizarea obiectului juridic, a subiecților infracțiunilor, a laturilor obiective și subiective, precum și a formelor, modalităților și sancțiunilor.

IV.2.2.1. Traficul de persoane

Definiție legală:

Infracțiunea de trafic de persoane prezintă o formă de bază sau tip [art. 12 alin.(1)] și 4 forme agravate [art. 12 alin.(2) lit. a), b), c) și alin.(3)].

art. 12

Forma tip:

„(1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transformarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”.

Formele agravate:

„(2) Traficul de persoane săvârșit în una dintre următoarele împrejurări:

- a) de două sau mai multe persoane împreună;
- b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății;

c) de un funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

(3) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei”.

IV.2.2.2. Traficul de minori

Definiție legală:

art. 13

Forma tip:

„(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori”.

În cele ce urmează ne vom referi la traficul de persoane și distinct la traficul de minori, cu analizarea obiectului juridic, a subiecților infracțiunilor, a laturilor obiective și subiective, precum și a formelor, modalităților și sancțiunilor.

IV.2.2.1. Traficul de persoane

Definiție legală:

Infracțiunea de trafic de persoane prezintă o formă de bază sau tip [art. 12 alin.(1)] și 4 forme agravate [art. 12 alin.(2) lit. a), b), c) și alin.(3)].

art. 12

Forma tip:

„(1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transformarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”.

Formele agravate:

„(2) Traficul de persoane săvârșit în una dintre următoarele împrejurări:

- a) de două sau mai multe persoane împreună;
- b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății;

c) de un funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

(3) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei”.

IV.2.2.2. Traficul de minori

Definiție legală:

art. 13

Forma tip:

„(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori”.

În cele ce urmează ne vom referi la traficul de persoane și distinct la traficul de minori, cu analizarea obiectului juridic, a subiecților infracțiunilor, a laturilor obiective și subiective, precum și a formelor, modalităților și sancțiunilor.

IV.2.2.1. Traficul de persoane

Definiție legală:

Infracțiunea de trafic de persoane prezintă o formă de bază sau tip [art. 12 alin.(1)] și 4 forme agravate [art. 12 alin.(2) lit. a), b), c) și alin.(3)].

art. 12

Forma tip:

„(1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transformarea, cazarea sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane”.

Formele agravate:

„(2) Traficul de persoane săvârșit în una dintre următoarele împrejurări:

- a) de două sau mai multe persoane împreună;
- b) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății;

c) de un funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

(3) Dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei”.

IV.2.2.2. Traficul de minori

Definiție legală:

art. 13

Forma tip:

„(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, constituie infracțiunea de trafic de minori”.

Formele agravate:

„(2) Dacă fapta prevăzută la alin.(1) este săvârșită prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului.

(3) Dacă faptele prevăzute la alin.(1) și (2) sunt comise în condițiile art.12 alin.(2) pedeapsa este mai gravă.

(4) Dacă faptele prevăzute în prezentul articol au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei.”

art. 14 - a fost abrogat de Legea nr. 39/2003.

art. 15

„(1) Tentativa infracțiunilor prevăzute la art. 12-13 se pedepsește.

(2) Organizarea săvârșirii infracțiunilor prevăzute în prezentul capitol constituie infracțiune și se pedepsește ca și infracțiune organizată”.

Potrivit art. 16 din lege, consimțământul persoanei, victimă a traficului, nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului.

Prevederea legală este prezentată și în Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale, în următoarea formă: „Consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea amintită, astfel cum este enunțată la litera a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul dintre oricare din mijloacele enunțate la litera a) a fost folosit”.

În doctrină s-a subliniat că existența consimțământului poate fi analizată sub un triplu aspect: fie ca un element constitutiv al unei incriminări determinate, fie ca o cauză de reducere a pedepsei sau ca o cauză justificativă²¹⁶.

²¹⁶ Antoniu, G., *Consimțământul victimei*, Revista de Drept Penal, nr. 4/2003, p.9.

De asemenea, s-a subliniat și faptul că legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în pofida existenței consimțământului victimei, întrucât se apreciază că acest consimțământ este întotdeauna viciat și, ca atare, nu îndeplinește condițiile unui consimțământ valabil exprimat²¹⁷.

Consimțământul nu trebuie să fie viciat de violență, dol sau eroare, de asemenea acesta nu este valabil dacă este dat pentru o faptă rușinoasă sau pentru o faptă contrară bunelor moravuri²¹⁸. Întrucât consimțământul victimei poate fi considerat ca o renunțare la un drept sau ca o renunțare la protecția legii sau chiar un mandat, consimțământul trebuie să fie serios și valabil, adică dat de către o persoană capabilă de a consimți și, mai ales, în condiții care nu alterează consimțământul²¹⁹.

În practica judiciară s-a decis că în cazul infracțiunii de trafic de persoane, consimțământul victimei la recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea sa, prin înșelăciune, în scopul exploatarei, nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului, potrivit art. 16 din Legea nr. 678/2001.²²⁰ Dar aceasta nu este cazul la infracțiunile din Legea nr. 678/2001, unde acest consimțământ este obținut explicit sau implicit prin mijloace ilegale, și anume: prin amenințare, violență, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate, sau profitând de imposibilitatea acelei persoane, ori prin darea, primirea sau acceptarea de bani sau alte foloase de către persoana care are autoritate asupra victimei traficului de persoane. Totodată, consimțământul victimei nu poate avea valoare, întrucât persoana nu poate dispune de un interes superior.

Instanța a reținut că partea vătămată S.G., acuzând pe inculpat că urmează să plece la muncă în străinătate și că poate să o ajute să muncească la un centru pentru îngrijirea copiilor cu deficiențe psihice, i-a cerut să o ajute să plece la muncă în străinătate. În acest scop, inculpatul a procurat formularele pentru obținerea pașaportului, a plătit taxele necesare, a cumpărat biletul de călătorie

²¹⁷ Ibidem, p.10.

²¹⁸ Stănescu, L., *op. cit.*, p.131.

²¹⁹ Dongoroz, V., *op. cit.*, p.377.

²²⁰ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 5847/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

pentru partea vătămată, a dat acesteia 300 USD și 200 EURO necesari la frontieră și a îndrumat-o în vederea întâlnirii în străinătate cu C.P. Inculpatul a cerut părții vătămate să-i trimită în țară sumele cheltuite de el și jumătate din salariul pe care-l va obține pe 3 luni. Ajungând în străinătate, partea vătămată a fost cazată într-un club, în scopul practicării prostituției, fiindu-i luat pașaportul.

Fapta inculpatului care, prin înșelarea părții vătămate că o va ajuta să meargă la muncă în străinătate, a întocmit formalitățile necesare obținerii pașaportului și a documentului de călătorie, a remis părții vătămate sumele de bani necesare trecerii frontierei, i-a indicat o persoană de legătură și un loc de cazare, toate acestea în scopul exploatării acesteia, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane prevăzută de art. 12 alin.(1) din Legea nr. 678/2001.

Chiar dacă victima și-a dat consimțământul pentru a pleca în străinătate și a acceptat ca inculpatul să efectueze formalitățile și să achite sumele necesare trecerii frontierei, potrivit art. 16 din legea specială, consimțământul victimei infracțiunii de trafic de persoane nu înlătură răspunderea penală a inculpatului²²¹.

A. Obiectul juridic

► Obiectul juridic principal

Este constituit din relațiile sociale care se formează și se dezvoltă în jurul valorilor sociale ca atribut al ființei umane și anume viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea sexuală, onoarea și demnitatea²²².

► Obiectul juridic secundar

Este determinat de relațiile sociale a căror desfășurare este condiționată de apărarea libertății și a drepturilor persoanei, a demnității, a integrității corporale și sănătății, și chiar a vieții persoanei, împotriva faptelor de exploatare a acesteia și de transformare a persoanei în sursă de câștig²²³. De asemenea, obiectul

²²¹ Stănescu, C., *op. cit.*, p.132.

²²² Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.27.

²²³ Lascu, I., Lascu, L.C., *Corupția și crima organizată. Realitate socială, actualitate și incriminare*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002, p.214.

juridic secundar este constituit, în cazul unor modalități de săvârșire a infracțiunii, din relațiile sociale care privesc libertatea morală a persoanei, integritatea corporală și sănătatea acesteia, precum și relațiile sociale care privesc apărarea vieții persoanei²²⁴.

► **Obiectul material**

Infracțiunile de trafic de persoane, realizate prin acte de violență ori prin orice alte forme de constrângere, au și un obiect material care este reprezentat de corpul victimei în viață, indiferent dacă acesta este nou-născut, tânăr sau bătrân, de sex masculin sau feminin. Unele fapte (art. 18 din lege) pot avea ca obiect material și: filme, fotografii, dispozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, cu condiția de a exprima poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic.

B. Subiecții infracțiunilor

B1. De regulă, **subiectul activ** nemijlocit (autor) al infracțiunilor de trafic de persoane, este necircumstanțiat, aceste fapte putând fi săvârșite de orice persoană care îndeplinește condițiile legale pentru a răspunde din punct de vedere legal. Traficanții pot fi persoane fizice sau juridice, bărbați sau femei.

Subiect activ poate fi și o persoană juridică, care răspunde numai pentru infracțiunile săvârșite în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice, dacă fapta a fost săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de legea penală [art. 19¹ alin.(1) C.pen. în vigoare]. Răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni [alin. (2)].

În general, recrutorii sunt persoane tinere, îmbrăcate îngrijit și care fac o bună impresie (au vestimentație modernă, mașină de marcă, telefon celular) și sunt convingători, cu promisiuni de posturi bune și bine plătite în străinătate.

Femeile ca subiecți activi ai infracțiunii de trafic de ființe umane sunt, de cele mai multe ori, prima verigă în lanțul de traficare și captează foarte ușor încrederea, interesul și lipsa de experiență în viață a tinerilor.

²²⁴ Bădilă, M., *Drept penal, Partea specială*, vol. I, Editura Alma Mater, Sibiu, 2005.

La infracțiunea calificată prevăzută în art. 12 alin.(2) lit. a) din lege, fapta se comite „de două sau mai multe persoane”.

Prin O.U.G. nr. 79/2005 s-a modificat conținutul art. 12 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, prevăzându-se și o calitate specială pe care trebuie să o îndeplinească subiectul activ, respectiv cea de „funcționar public în exercițiul funcțiunii”. Introducerea acestei calități speciale în incriminare a fost impusă de două considerente: pe de o parte, în numeroase cazuri activitatea infracțională desfășurată de traficanți a fost facilitată de reprezentanți ai autorităților publice, iar pe de altă parte, prin această reglementare se armonizează normele interne cu legislația europeană existentă în materie (art. 24 din Convenția Consiliului Europei încheiată la Varșovia la 16 mai 2005 și semnată de România, enumără o asemenea agravantă).

Conform art. 147 C.pen., prin „funcționar public” se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 C.pen.

Potrivit art. 145 C.pen., prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice, instituțiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea, folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publică, serviciile de interes public, precum și bunurile de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public.

Noul Cod penal²²⁵ a adus importante modificări în privința conținutului noțiunii de „funcționar public”. În reglementarea adoptată, în acord cu soluțiile în materie din alte legislații și cu convențiile internaționale în materie, noțiunea de funcționar public va desemna persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără remunerație:

„a) exercită atribuții specifice puterii legislative, executive sau judecătorești;

²²⁵ Adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui agent economic sau unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat ori al unei persoane juridice declarate ca fiind de utilitate publică, atribuții legate de realizarea obiectivului de activitate al acesteia”. (art.175).”

În același timp, legiuitorul a optat pentru „asimilarea cu funcționarii” a persoanelor fizice care exercită o profesie de interes public, pentru care este necesară o abilitare specială a autorităților publice și care este supusă controlului acestora (notari, executori judecătorești etc.). Prin termenul „public” se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.

În raport de aceste dispoziții legale, din categoria subiecților activi ai traficului de ființe umane, calificați de calitate de funcționar public, pot face parte, cu titlu exemplificativ: lucrători vamali, ofițeri de poliție, persoane din aparatul administrativ etc.

Participația penală este posibilă sub toate formele: **coautorat, instigare, complicitate.**

Coautoratul – o condiție de existență a coautoratului o reprezintă, în cazul acestor infracțiuni, voința comună a coautorilor de a coopera la săvârșirea nemijlocită a acțiunilor specifice de traficare, în baza unei înțelegeri prealabile exprese sau tacite. Prin efectuarea nemijlocită a uneia dintre acțiunile ce caracterizează traficul de persoane (recrutarea, transferarea, transportarea, cazarea, găzduirea etc.), fiecare participant își aduce contribuția sa directă la săvârșirea infracțiunii.

Acțiunile coautorilor pot avea caracter identic (de exemplu, două persoane recrutează mai multe tinere, prin înșelăciune, în scopul exploatării sexuale) sau

diferit (de exemplu, o persoană recrutează femeia, o alta o transportă într-o țară străină, iar o a treia o supune muncii forțate).

Pentru fapta săvârșită în forma-tip (alin. 1), coautoratului și/sau complicității concomitente i se substituie agravanta prevăzută de art. 12 alin.(2) lit. a)²²⁶, fapta fiind săvârșită de două sau mai multe persoane.

Complicitatea se materializează în activitatea persoanei care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la realizarea infracțiunii de traficare sau promite de a tăinui bunurile provenite din săvârșirea traficului de persoane sau de a favoriza pe infractor, promisiunea făcută anterior începerii executării sau în timpul realizării acesteia.

Actele de complicitate pot consta dintr-un comportament pasiv ce favorizează săvârșirea infracțiunii ori în acțiuni de ajutorare sau sprijinire cu caracter material sau moral. Indiferent însă de natura actelor de înlesnire ori ajutorare efectuate, complicele trebuie să acționeze întotdeauna cu intenție, având reprezentarea asupra caracterului ilicit al faptei săvârșite, dar și asupra caracterului activității sale de participant.

Complicitatea la infracțiunea de trafic de persoane se poate concretiza în: obținerea de informații cu privire la potențialele victime și furnizarea acestora către traficanți, atragerea victimei, procurarea actelor necesare pentru transportarea lor în țările de destinație, împiedicarea victimei de a se deplasa conform propriei sale voințe atunci când ea dorește aceasta, procurarea de autoturisme pentru transport sau locuințe pentru găzduirea victimelor.

Instigare la infracțiunile incriminate prin Legea nr. 678/2001 constă în activitatea unei persoane de a determina cu intenție pe o alta să efectueze una sau mai multe dintre acțiunile specifice traficului de persoane, respectiv recrutarea, transportul, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane adulte sau minore. În concret, instigatorul ia cel dintâi rezoluția de a trafica o persoană, pe care apoi o transferă altei persoane care o va prelua și o va

²²⁶ Mitrache, Constantin, Mitrache, Cristian, *Drept penal român. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2006, p.866.

pune în aplicare. În situația în care instigatorul își va continua acțiunea de stimulare morală și după ce autorul nemijlocit trece la executare, actele sale vor constitui o complicitate morală.

B2. Subiectul pasiv al infracțiunilor prevăzute de art. 12 și 13 din Legea nr.678/2001 este persoana împotriva căreia este îndreptată acțiunea infracțională a traficantilor și care poate fi un minor ori persoană adultă, indiferent dacă este bărbat sau femeie. Subiectul pasiv al infracțiunii de trafic de persoane este, în general, orice persoană, însă în anumite cazuri aceasta poate fi o persoană aflată în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința [art. 12 alin.(1)] sau o persoană care se află sub autoritatea unei alte persoane [art. 12 alin.(1)].

În practica judiciară s-a decis că recrutarea mai multor persoane în același timp și loc, în baza unei rezoluții infracționale unice, pentru practicarea prostituției și transportarea lor în străinătate în vederea realizării de foloase materiale, constituie câte o unică infracțiune de trafic de persoane și de proxenetism, iar nu atâtea infracțiuni câți subiecți pasivi au fost recrutați în acest scop.²²⁷

De asemenea, cu privire la subiectul pasiv al acestei infracțiuni, se reține că poate fi orice persoană indiferent de sex. Astfel este fals mitul conform căruia numai o persoană de sex feminin poate fi subiect pasiv al infracțiunii de trafic de persoane. Deși statistic cele mai multe victime ale traficului de persoane sunt de sex feminin, nu este exclusă posibilitatea ca o persoană de sex masculin să fie victimă a traficului de persoane, spre exemplu este posibilă exploatarea acelei persoane de sex masculin prin obligarea acesteia să practice cerșetoria.

În cazul infracțiunilor de trafic de minori prevăzută de art. 13 și respectiv pornografie infantilă prevăzută de art. 18, subiectul pasiv poate fi doar o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani²²⁸.

²²⁷ I.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 32 din 14.02.2005, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

²²⁸ Lascu, I., Lascu, L. C., *op. cit.*, p.217.

În cazul infracțiunii prevăzută de art. 17 din Legea nr. 678/2001, subiectul pasiv este unul circumstanțiat și anume o persoană care nu este cetățean român (cetățean străin sau apatrid).

Legislația internațională (Convenția privind drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York) operează cu termenul de „copil” prin care se înțelege orice formă de ființă umană sub vârsta de 18 ani.

În urma modificărilor aduse dispozițiilor art. 13 alin.(1) din Legea nr.678/2001 prin O.U.G. nr. 79/2005 s-a oferit o protecție juridică egală tuturor persoanelor sub 18 ani, victime ale traficului, indiferent dacă este minor cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani ori de un minor care nu a împlinit 15 ani, eliminându-se distincția existentă în reglementarea anterioară între aceste două categorii de subiecți pasivi ai infracțiunii, pentru care erau prevăzute pedepse cu închisoare într-un quantum diferit.

C. Latura obiectivă a infracțiunilor de trafic de persoane, prevăzută în art. 12 și trafic de minori prevăzută în art. 13 din Legea nr. 678/2001 constă în una sau mai multe din acțiunile prevăzute ca modalități alternative de realizare.

C1. Elementul material al acțiunii poate consta în: recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane, acțiuni ce trebuie să fie efectuate în scopul exploatării victimei. Dar acțiunea sub aspectul său material se mai poate înfățișa și sub forma de: răpire, recrutare, înșelăciune, amenințare, violență, abuz de autoritate, profitând de starea minorului de a nu se putea apăra, prin acceptarea sau primirea de bani etc.²²⁹

„Recrutarea” constă în atragerea (racolarea) victimei prin convingerea acesteia spre a fi exploatată în vederea obținerii de foloase materiale. Printre mijloacele frecvente de recrutare folosite de către traficanți se numără: mirajul unui câștig rapid, lipsa de educație, starea materială proastă a victimelor, anunțurile matrimoniale, Internetul. Astfel, s-a reținut că recrutarea unui minor

²²⁹ Pentru amănunte, vezi Mateuț, Gh. și colab., *Traficul de ființe umane*, Asociația Magistratilor Iași, Editura Alternative Sociale, 2005, și Hotca, M.A., Dobrinoiu, M., *Infracțiuni prevăzute în legi speciale*, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2008.

în scopul exploatării acestuia prin practicarea cerșetoriei și recrutarea unei persoane majore, prin oferirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra acesteia, în același scop, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor de trafic de minori și trafic de persoane prevăzute în art. 13 și art.12 din Legea nr. 678/2001.²³⁰

Instanța a reținut că inculpații G.I. și R.B. s-au deplasat în orașul N. și, interesându-se despre existența unui copil cu handicap, au fost îndrumați la familia minorei B.M. Minora, care avea o infirmitate la un picior, a acceptat oferta inculpaților de a o duce în străinătate la cerșit, cu condiția de a fi însoțită de sora sa B.A. Inculpații au convins-o și pe mama celor două surori, B.C., să fie de acord cu plecarea acestora, dându-i bani și bunuri.

În realizarea scopului propus, inculpatul R.B. a dus pe minoră și pe sora acesteia, precum și pe mama lor, la autoritățile pentru îndeplinirea formalităților de obținere a pașapoartelor. Inculpatul a achitat taxele pentru eliberarea pașapoartelor, pe care, apoi, le-au reținut. La 15 iulie 2002, au fost reținuți la frontieră, încercând să scoată din țară pe cele două minore.

Art. 13 din Legea nr. 678/2001 prevede că „recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea sau primirea unei persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, în scopul exploatării acesteia, constituie infracțiunea de trafic de minori.”

Art. 12 alin.(1) din aceeași lege, referindu-se la victime majore, condiționează existența infracțiunii de trafic de persoane de o activitate prealabilă de recrutare, transportare, transferare, cazare sau primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, prin abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane.

²³⁰ I.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 593/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

În esență, instanța a reținut că inculpatul C.I., în luna august 2002, cu complicitatea inculpatei A.N., care este mama părții vătămate O.M.E., în vârstă de 13 ani, a recrutat-o pe minoră, a transportat-o în Germania și apoi în Polonia, în scopul exploatării, supunând-o la activități de furt și cerșetorie. În scopul realizării activității infracționale descrise mai sus, inculpata A.N. a înlesnit recrutarea fiicei sale de către inculpat²³¹.

Art. 2 pct. (2) lit. b) din Legea nr. 678/2001 prevede că prin exploatare se înțelege „ținerea în starea de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire”, iar lit. e) a aceluiași articol prevede că „efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului”, constituie, de asemenea, o formă de exploatare prin „aservire” în sensul textului citat, înțelegându-se „acțiunea de a se supune”.

„Transportarea” presupune deplasarea victimei dintr-un loc în altul, fie în interiorul statului de origine, fie din statul de origine a victimei în statul de destinație.

Astfel, în practică s-a decis că recrutarea, transportarea, transferarea, cazare sau primirea unei persoane, cu promisiunea de a o duce în străinătate pentru a munci în condiții avantajoase, dar în realitate pentru a o constrânge la practicarea prostituției în scopul exploatării ei de către făptuitor, constituie infracțiunea de trafic de persoane.²³² La operațiunea de transport de ființe umane pot fi implicate și grupuri de persoane specializate în trecerea ilegală a frontierei.

„Transferarea” constă în transmiterea victimei de la un traficant la altul, atunci când este vândută pur și simplu ca o marfă, inițial fără ca ea să știe, sau face obiectul unei alte tranzacții încheiate între traficanți (ex. schimbul). Din punct de vedere temporal transferarea este ulterioară recrutării victimei. Din practica ilicită a traficului de persoane, prețul cu care sunt „vândute” victimele

²³¹ Kővesi, L.C. și colab., *op. cit.*, p.137.

²³² Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

diferă în funcție de vârstă, aspect etc. și pornește de la 300 de dolari și poate ajunge până la 4.000.

Din păcate, obiect al traficantilor de persoane, sunt de multe ori copiii. Potrivit art. 2 lit. a) din Protocolul facultativ al Convenției cu privire la drepturile copilului (ratificat prin Legea nr. 470/2001), vânzarea de copii este considerat orice act sau tranzacție prin care un copil este transferat de orice persoană sau grup de persoane către o altă persoană ori către un alt grup contra cost sau contra oricăror alte avantaje materiale.

„Cazarea” – ca element al laturii obiective – constă în instalarea temporară a unei persoane într-o locuință sau într-un alt loc având această destinație. Cazarea victimei este realizată cu scopul de a o exploata prin modalitățile prevăzute de textul incriminator.

„Găzduirea” este activitatea prin care un minor este adăpostit vremelnic într-o locuință sau alt loc având această destinație. La fel ca și în cazul cazării, găzduirea minorului este făcută în scopul exploatării acestuia.

„Primirea” constă în activitatea prin care un traficant preia victima de la o altă persoană, de regulă, tot traficant, ca urmare a unei tranzacții.

Fiecare dintre acțiunile enumerate mai sus sunt suficiente pentru realizarea elementului material al infracțiunii de trafic de persoane ori trafic de minori, atât în variantele tip, cât și în variantele agravate. În cazul în care activitatea infracțională desfășurată de traficant reunește două sau mai multe dintre modalitățile alternative (de exemplu, făptuitorul, după ce recrutează victima, o transportă în țara de destinație, iar aici o transferă altei persoane în scopul exploatării sale), fapta acestuia nu va constitui un concurs de infracțiuni, ci o unitate infracțională.

Pentru existența infracțiunii de trafic de persoane adulte, latura obiectivă a infracțiunii trebuie să se realizeze prin : amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima

voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani sau alte foloase. În schimb, în cazul traficului de minori modul și mijloacele de săvârșire nu au relevanță în ce privește existența infracțiunii.

„Amenințarea” este un mijloc des utilizat de traficanți și constă în insuflarea victimelor a temerii că ele sau alte persoane față de care victimele sunt legate afectiv urmează a fi supuse unor urmări negative grave - de exemplu, amenințarea cu moartea, cu tortura, răpirea sau mutilarea membrilor familiei sau unei rude apropiate.

„Orice forme de constrângere” ce poate fi folosite de traficanții de persoane constă în lipsirea de libertate a victimei, utilizarea drogurilor, sustragerea documentelor de identitate, crearea unei dependențe materiale.

„Răpirea” este o formă particulară de lipsire de libertate fizică a unei persoane prin luarea forțată sau frauduloasă a acesteia din mediul său și ținerea într-o stare care nu-i permite să acționeze conform voinței sale.

„Frauda” este un mijloc prin care subiectul activ al infracțiunii induce în eroare victima și obține un avantaj material.

„Înșelăciunea” constituie un mijloc des uzitat de traficanți, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată. De obicei, această modalitate în practică este realizată prin promisiuni că victimele vor fi angajate în locuri de muncă bine plătite sau că le vor căsători cu persoane bine înstărite.

În practica judiciară s-a decis că în cazul în care persoana recrutată nu știa că, după ce va fi dusă în străinătate, va obține un loc de muncă, așa cum a fost încredințată prin înșelăciune de către inculpați, ci va trebui să practice prostituția împărțind banii câștigați de ea, constituie infracțiunea de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001.²³³

²³³ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 4968/2005, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

„Abuzul de autoritate” constă în exercitarea ilicită a influenței sau puterii pe care o persoană o are asupra alteia. De pildă, autoritatea părintească, autoritatea preotului, medicului, profesorului, pedagogului etc.

„Profitarea de imposibilitatea victimei” de a se apăra sau de a-și exprima voința este un mijloc de săvârșire a infracțiunii ce constă în reprezentarea de către subiectul activ a stării delicate a victimei și folosirea prilejului pentru exploatarea sa. Starea victimei poate avea cauze diverse, ea putând fi determinată chiar de către făptuitor. O persoană se află în neputința de a se apăra când nu are resurse fizice să se opună acțiunii făptuitorului. O persoană se află în neputință de a-și exprima voința și în situația în care acesteia îi lipsește capacitatea psihofiziologică de apreciere a conduitei sale, chiar dacă se află în posibilitatea fizică de a se apăra (de pildă, un debil mintal).

„Oferirea” este activitatea traficantului de a prezenta altei persoane o sumă de bani sau alte bunuri pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra victimei, în scopul exploatării acesteia.

„Darea” reprezintă remiterea banilor sau bunurilor.

„Acceptarea” semnifică acțiunea prin care făptuitorul intră în posesia banilor sau bunurilor, iar „primirea” este acțiunea prin care făptuitorul intră în posesia banilor sau bunurilor.

Darea, oferirea, primirea sau acceptarea de bani sau alte foloase trebuie să aibă ca obiectiv obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra persoanei care urmează a fi exploatată.

Acțiunile de realizare a traficului de persoane și de minori pot fi comise alternativ, o singură dată sau de mai multe ori, printr-o singură activitate sau prin mai multe activități.

Astfel, mai mulți inculpați au fost trimiși în judecată, în stare de arest preventiv, pentru săvârșirea infracțiunilor de aderare și sprijinire a unui grup infracțional organizat, trafic de persoane și trafic de minori, fapte prevăzute și pedepsite de art. 7 din Legea nr. 39/2003 și art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001.

S-a reținut că membrii grupării s-au constituit într-un grup organizat, care, în perioada 2006-2008, a racolat atât prin înșelăciune (respectiv promisiunea unui loc de muncă decent în străinătate), cât și prin lipsire de libertate (prin folosire de violență sau amenințări) tinere de pe raza mai multor județe și a Municipiului București, care erau exploatare sexual pe piața prostituției în diferite cluburi de noapte din Spania. Tinerele erau găzduite în mai multe imobile aparținând membrilor grupărilor situate în județul Constanța, până se întocmeau documentele de călătorie, ulterior fiind transportate în străinătate.

Fiecare dintre inculpați avea sarcini diferite și bine stabilite în cadrul grupării infracționale, unii ocupându-se cu racolarea tinerelor, alții de transportarea acestora în străinătate, iar alții de procurarea documentelor, supravegherea, amenințarea și lipsirea de libertate a fetelor. Veniturile obținute în urma exploatării sexuale a tinerelor, erau în totalitate însușite de membrii grupului infracțional organizat.

Infracțiunea de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr.678/2001 este o infracțiune complexă, absorbind în conținutul ei infracțiunea de proxenetism în variantele prevăzute în art. 329 alin.(2) și (3) C.pen., precum și infracțiunile de lovire și amenințare.

Spre deosebire de infracțiunea de trafic de persoane, în cazul infracțiunii de proxenetism, recrutarea și traficul de persoane nu se face în scopul obligării la practicarea prostituției, persoana recrutată sau traficată practicând de bunăvoie prostituția, iar proxenetismul sub forma constrângerii la prostituție nu presupune recrutarea sau traficul de persoane în acest scop, fiind reglementat ca o variantă alternativă în conținutul constitutiv a infracțiunii de proxenetism prevăzută în art. 329 alin.(2) C.pen. în vigoare. Prin urmare, ori de câte ori recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane s-a realizat prin constrângere, în scopul obligării acesteia la practicarea prostituției, fapta

înrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001.²³⁴

Elementul material al infracțiunii prevăzute de art. 15 alin.(2) din lege presupune efectuarea de acțiuni de organizare a săvârșirii infracțiunilor de trafic de persoane, constând în pregătirea activităților de recrutare, transportare, transferare, cazare, găzduire sau primirea unei persoane în scopul exploatării sale, elaborarea de planuri în acest scop, stabilirea valorilor și sarcinilor făptuitorilor, a metodelor și mijloacelor concrete de acțiune.

C2. Urmarea imediată constă în starea de pericol creată pentru atributele fundamentale ale persoanei, sub aspectul libertății, demnității, onoarei etc. Traficul de persoane, în afară de urmarea periculoasă imediată, poate avea și alte consecințe – când infracțiunea este una de rezultat – constând în vătămarea corporală gravă sau a sănătății, contaminarea venerică, moartea, avortul provocat ilegal sau sinuciderea victimei. Producerea unui anumit rezultat, precum cele enumerate mai sus, nu este o cerință obligatorie pentru existența infracțiunii de trafic de persoane, ci numai împrejurări care determină reținerea unei forme agravate a infracțiunii.

C3. Legătura de cauzalitate

De regulă, relația cauzală rezidă din săvârșirea însăși a faptei incriminate. Legătura de cauzalitate este realizată numai atunci când între acțiunea făptuitorului realizată prin modalitățile prevăzute de lege și urmarea imediată se poate stabili cu certitudine un raport cauzal.

D. Latura subiectivă

Din punct de vedere subiectiv, faptele de trafic de persoane se comit cu **intenție**, care poate fi directă sau indirectă. Face excepție agravanta constând în traficul de persoane care produce sinuciderea sau moartea victimei, când latura subiectivă se manifestă sub forma **praeterintenției**. În cazul în care moartea se produce intenționat, va exista concurs între infracțiunea de trafic de persoane și

²³⁴ I.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 5999/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

infracțiunea de omor (simplu, calificat sau deosebit de grav). Intenția este calificată prin **scop**, legea precizând ca faptele să fie săvârșite în **scopul exploatării persoanei**.

În viziunea practicii judiciare expresia „în scopul exploatării victimei” trebuie înțeleasă în sensul executării unei munci în mod forțat, cu încălcarea normelor legale vizând condițiile de muncă, obligarea la practicarea prostituției sau la alte forme de exploatare sexuală. Cât privește latura subiectivă, infracțiunea se săvârșește cu intenție directă sau indirectă.²³⁵

Dacă scopul este atins, în funcție de alte date ale faptei, se poate pune problema unui concurs între infracțiunea de trafic de persoane și alte infracțiuni, de exemplu cu proxenetismul.

Conform Legii nr. 678/2001, [art. 2 alin.(2)] prin „exploatarea unei persoane” se înțelege²³⁶:

- a) executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătatea și securitatea;
- b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;
- c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și furnizării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuale;
- d) prelevarea de organe;
- e) efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Noul Cod penal²³⁷ definește, în art. 183, ce se înțelege prin expresia „exploatarea unei persoane”, definiție asemănătoare celei din legea specială și

²³⁵ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1498/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

²³⁶ Art. 3 din *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transfrontaliere prevede că expresia „exploatarea unei persoane” trebuie să conțină cel puțin exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe.

²³⁷ Adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

din documentele internaționale. Raportat la aceste prevederi legale, scopurile traficului includ, dar nu se limitează la: munca în condiții de sclavie, munca în contul datoriilor, prostituția forțată, cerșitul, turismul sexual, pornografia, utilizarea victimei în scopuri criminale, contrabanda, adopțiile ilegale, mariajul forțat, prelevarea de organe.

În concluzie, prin „exploatarea unei persoane” se înțelege:

a) executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate

Modificările aduse art. 2 pct. 1²¹ din Legea nr. 678/2001 prin O.U.G. 79/2005 au instituit condiții alternative și nu cumulative, raportat la exploatarea muncii unei persoane, victimă a traficului, care se realizează atât prin executarea muncii sau îndeplinirea de servicii în mod forțat, cât și prin executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii cu încălcarea normelor legale privind condiții de muncă, salarizare, sănătate și securitate.

Convenția privind munca forțată și obligatorie, adoptată de Organizația Mondială a Muncii la 28 iunie 1930, care a intrat în vigoare la 1 mai 1932 prevede în art. 2 că munca forțată și obligatorie „înseamnă orice muncă sau serviciu pretins unei persoane sub amenințarea unei pedepse oarecare și pentru care acea persoană nu s-a oferit de bunăvoie”.

Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind abolirea muncii forțate din 25 iunie 1957 care a intrat în vigoare la 17 ianuarie 1959 prevede în art. 1 că statele ce ratifică această convenție se angajează să abolească munca forțată sau obligatorie și să nu recurgă sub nici o formă la ea.

Codul penal român incriminează în art.191 C.pen. infracțiunea de supunere la muncă forțată sau obligatorie, constând în fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci contra voinței sale sau la o muncă obligatorie;

b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire

Precizăm faptul că sclavia este o infracțiune contra libertăților persoanei prevăzută de art. 190 C.pen. Ținerea unei persoane în stare de sclavie este fapta de a exercita asupra acesteia unul sau ansamblul atributelor legate de dreptul de proprietate. Incriminarea faptei de sclavie a avut loc în urma unor obligații internaționale asumate de statul român. Aceste obligații internaționale decurg din Convenția de la Geneva din 30 septembrie 1921 pentru reprimarea traficului femeilor și copiilor; Convenția de la Geneva din 26 septembrie 1920 privitoare la sclavie și Convenția suplimentară din 6 septembrie 1956 privitoare la abolirea sclavajului. Această din urmă convenție enumără în art. 1 următoarele practici și instituții asemănătoare sclaviei:

- servitutea pentru datorii;
- aservirea, constând în supunerea unei persoane să locuiască într-un spațiu impus de o altă persoană și să presteze anumite activități determinate, fără posibilitatea de a-și schimba condiția;
- mariajul forțat, situație în care victimei nu i se lasă posibilitatea de a exprima liberul consimțământ la încheierea căsătoriei;
- cedarea unei femei către o altă persoană, de către soț, familie ori comunitate cu titlu oneros, sau în alt mod;
- transmiterea unei femei prin succesiune, unei alte persoane, la moartea soțului;
- vânzarea unui copil sau unui adolescent care are mai puțin de 18 ani, fie de către rude ori membrii comunității;

c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii de difuzări de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală

Traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale reprezintă cea mai frecventă și importantă formă a traficului, cu un ritm rapid de dezvoltare,

deoarece aduce cele mai mari profituri traficantilor. Pe de altă parte, controlul deținut asupra unei femei reprezintă o sursă de venit sigură și pe termen lung. Exploatarea sexuală a persoanei presupune obținerea în mod abuziv de către traficant a unui profit material sau de altă natură prin obligarea unei alte persoane la practicarea prostituției sau a altor activități ori servicii sexuale.

De regulă, femeile tinere sunt ademenite peste hotare cu promisiuni de a fi angajate în slujbe de chelnerițe, menajere sau dansatoare, însă odată ajunse la destinația finală, sunt obligate să se prostitueze, fiind vândute de mai multe ori. De cele mai multe ori, victimele sunt deposedate de acte, sunt plasate într-un mediu de izolare fizică și socială, unde sunt supuse în permanență abuzului și degradării umane. Metodele de intimidare și umilire sunt din cele mai diverse și mai crude, incluzând violul, tortura, amenințările cu moartea, bătăile, captivitatea, foamea. Supuse acestui regim de exploatare, victimele sunt vândute în mai multe rânduri, devenind astfel sclave. Exploatarea sexuală se desfășoară în spațiile controlate de traficanți, în baruri, cluburi de noapte, hoteluri, saloane de masaj ori alte locuințe care sunt permanent supravegheate. Scopul traficantilor este de a obține sume cât mai mari din exploatarea victimelor pe o perioadă cât mai îndelungată.

Obligarea la practicarea prostituției constituie forma de exploatare cel mai des întâlnită și presupune constrângerea victimelor traficului să întrețină relații sexuale cu alte persoane, în scopul obținerii de avantaje materiale pentru traficant.

Prostituția presupune oferirea de bună voie de către o persoană a serviciilor sexuale pentru a-și procura mijloacele de existență, pe când traficul de ființe umane în scopul exploatării prin obligarea la practicarea prostituției constă în aceea că victimele mai întâi sunt recrutate prin diverse mijloace de către traficanți – manipulare, violență, înșelăciune, răpire – după care sunt vândute și forțate de cei în stăpânirea cărora intră să presteze servicii sexuale. Victima sau victimele – femei și copii – sunt practic înjosite și transformate în

obiecte sexuale, aflate la bunul plac al exploatatorilor traficanti care, prin metodele de constrangere dintre cele diverse, incluzand violenta fizica si verbală, șantajul, teroarea psihică, le umilesc și le depersonalizează.

Victima este într-o țară străină, izolată, aflată în imposibilitatea de a comunica cu cei apropiați, fără documente de identitate care i-au fost luate de către traficanți, este dezorientată, este supusă unor abuzuri fizice și sexuale repetate, nu poate cere ajutorul poliției pentru că se teme de consecințe, este obligată să ofere servicii periculoase, riscând să se îmbolnăvească și este supusă unui regim de amenințări și represalii îndreptate împotriva ei sau familiei.

„Obligarea la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice” constituie o altă formă de exploatare sexuală și constă în determinarea prin constrangere a victimei să participe la crearea produselor pornografice (filme, casete video, reviste, fotografii etc.) prin adoptarea unui comportament sexual explicit, real sau simulat.

Uneori, victimele sunt forțate să participe la ședințe foto și de înregistrări video cu conținut pornografic, după ce în prealabil au fost selectate de către clienți pe baza fotografiilor din albumele de prezentare a ofertelor anume pregătite de traficanți în acest scop.

Legea nr. 196 din 13 mai 2003²³⁸ privind prevenirea și combaterea pornografiei definește în art. 2 înțelesul termenilor de pornografie, acte cu caracter obscen și materiale cu caracter obscen. De asemenea, Protocolul facultativ al Convenției cu privire la drepturile copilului, privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnat de România la 25 septembrie 2001 și ratificat prin Legea nr. 470/2001²³⁹ definește termenii de prostituția copiilor și pornografia infantilă.

Prin obligarea persoanelor traficate la reprezentări pornografice sunt încălcate implicit și prevederile legale anterior menționate, situație în care, dacă activitatea infracțională desfășurată de traficanți se circumscrie conținutului

²³⁸ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 342 din 2 mai 2003.

²³⁹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 601 din 25 septembrie 2001.

constitativ al infracțiunilor incriminate în aceste acte normative, ei vor răspunde penal și pentru aceste fapte.

d) „Prelevarea de organe”

Această formă de exploatare presupune ca traficanții să-și divizeze acțiunile în scopul atragerii victimelor prin diferite promisiuni ori sub diferite pretexte în țara de destinație și obligarea lor prin diverse metode să consimtă să-și doneze unele organe.

Prin prelevarea de organe în conformitate cu Legea nr. 2/1998 se înțelege recoltarea de țesuturi și/sau organe sănătoase, morfologic și funcțional, în vederea realizării unui transplant.

„Prin transplant de țesuturi sau/și organe umane” se înțelege acea activitate medicală complexă care, în scop terapeutic, înlocuiește țesuturi sau/și organe umane compromise, morfologic și funcțional, din corpul unui subiect uman cu alte structuri similare, dovedite ca fiind sănătoase. Prelevarea și transplantul de țesuturi și organe umane nu pot face obiectul vreunei tranzacții, iar prelevarea și transplantul de țesuturi și organe ca urmare a exercitării unei constrângeri de natură fizică sau morală asupra unei persoane fizice sunt interzise.

În legătură cu latura subiectivă a infracțiunii de trafic de persoane trebuie să facem precizarea că, indiferent de consimțământul victimei, legea nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului (art. 16 din Legea nr. 678/2001). Din perspectiva acestei dispoziții legale rezultă voința legiuitorului de a sancționa infracțiunile de trafic de persoane independent de consimțământul victimei, fiind lipsită de orice relevanță exprimarea acestuia în contextul activității infracționale a traficanților.

În cazul infracțiunii prevăzute în art. 12 alin. (1) care incriminează traficul de persoane majore, este subînțeleasă lipsa consimțământului victimei la vreuna dintre acțiunile desfășurate de traficanți, atâta timp cât existența infracțiunii este condiționată de utilizarea unor procedee de natură a înfrânge libertatea de a

hotărî și a acționa o persoană față de care se exercită acestea, mijloacele constrângătoare fiind susceptibile a vicia un eventual consimțământ care, obținut în aceste circumstanțe, este afectat de violențe, dol sau eroare esențială.

E. Forme. Modalități. Sancțiuni

E1) Forme

Actele de pregătire și tentativa sunt incriminate. „Actele de pregătire”, dacă realizează conținutul art. 15 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, sunt incriminate în mod distinct. Este vorba de organizarea comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 12 și 13 (trafic de persoane adulte și trafic de minori). „Tentativa” este de asemenea incriminată, în cazul traficului de persoane adulte sau minore, cu excepția formelor infracționale praeterintenționate și a infracțiunilor prevăzute de art. 15 alin.(2), la care nu este posibilă. Forma imperfectă (tentativa) va putea însă intra în concurs cu această din urmă infracțiune.

„Consumarea” infracțiunilor incriminate prin dispozițiile Legii nr.678/2001 în art. 12 și 13 are loc în momentul în care s-a executat cel puțin una dintre acțiunile de trafic care compun elementul material și s-a produs urmarea imediată a infracțiunii, respectiv crearea stării de pericol. Consumarea infracțiunii prevăzute în art. 15 alin.(2) din Legea nr.678/2001 se realizează atunci când este finalizată activitatea de organizare ce constituie elementul material și se produce urmarea imediată, adică starea de pericol pentru relațiile sociale referitoare la atributele esențiale ale persoanei.

„Epuizarea” infracțiunilor de trafic are loc atunci când elementul material al laturii obiective se împlinște prin acțiunile de transportare, transferare și cazare care, prin natura lor, au un caracter continuu și se prelungesc în timp, încetând odată cu sistarea activității infracționale.

În cazul modalităților prin care se realizează elementul material al infracțiunilor de trafic de persoane, făptuitorul poate efectua, în temeiul aceleiași rezoluții infracționale, mai multe acte de recrutare, transferare, cazare sau

primire a unei persoane, situație în care infracțiunea dobândește o formă continuată, în sensul dispozițiilor art. 41 alin.(2) din Codul penal și care se epuizează în momentul săvârșirii ultimului act în realizarea acestei rezoluții sau în momentul descoperirii infracțiunii.

E2) Modalități

Modalitățile agravate privesc:

- mijloacele și procedeele folosite (amenințarea, violența, constrângerea, răpirea etc.);
- persoana făptuitorului (pluralitatea de participanți, calitatea specială a subiectului activ);
- natura și gravitatea consecințelor produse (cauzarea vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății victimei, moartea sau sinuciderea victimei).

Art. 12 alin.(2) și (3) din Legea nr. 678/2001 cuprinde **formele agravate** al căror conținut este următorul:

a) „fapta este comisă de două sau mai multe persoane împreună”.

De regulă, în traficarea persoanelor sunt implicați mai mulți subiecți care asigură, prin îndeplinirea rolurilor ce le revin, realizarea actului infracțional. Cooperarea făptuitorilor care acționează împreună la efectuarea actelor de executare produce un efect intimidant asupra victimei și îi diminuează posibilitățile de a se opune acțiunilor acestora, sporind totodată șansele de reușită. Pentru a fi realizată această circumstanță agravantă, este necesar ca cel puțin o persoană dintre cele două sau mai multe care acționează împreună să aibă calitatea de autor și ea se răsfrânge asupra celorlalți participanți care au cunoscut împrejurarea că fapta va fi comisă de mai multe persoane, astfel încât acestea vor răspunde pentru forma mai gravă a infracțiunii;

b) „prin fapta de trafic s-a cauzat victimei o vătămare corporală gravă a integrității corporale sau a sănătății”. Conținutul acestei modalități presupune producerea uneia dintre urmările prevăzute de art. 182 C.pen. și anume: o vătămare care necesită pentru vindecare îngrijiri medicale mai mult de 60 de

zile, pierderea unui simț sau organ, încetarea funcționării acestora, o infirmitate permanentă fizică sau psihică, slujirea, avortul ori punerea în primejdie a vieții persoanei;

c) „fapta este săvârșită de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu”. Pentru existența infracțiunii în această formă, trebuie îndeplinite două condiții:

- calitatea de funcționar a subiectului activ;
- săvârșirea faptei în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

d) „dacă infracțiunea a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei”.

Această modalitate agravată a infracțiunii subzistă datorită rezultatului foarte grav produs și anume pierderea vieții unei persoane – victimă a traficului – și care trebuie să fie consecința activității infracționale desfășurate de traficanți. Pentru încadrarea faptei în această modalitate normativă, este necesar ca, în cazul când acțiunea făptuitorului are drept urmare moartea sau sinuciderea victimei, să se stabilească foarte riguros dacă există legătură de cauzalitate între actele de executare și finalitatea produsă.

În art. 13 alin.(2) și (4) sunt prevăzute următoarele forme agravate:

a) săvârșirea faptei prin amenințare, violență sau alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea minorului de a se apăra ori de a-și exprima voința sau prin oferirea, darea, acceptarea ori primirea de bani sau de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra minorului;

b) săvârșirea faptelor prevăzute la alin.(1) și (2) în condițiile prevăzute la art. 12 alin.(2), respectiv: fapta este comisă de două sau mai multe persoane împreună; prin fapta de trafic s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau sănătății; fapta este săvârșită de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu.

c) dacă faptele prevăzute în art. 13 alin.(1)–(3) au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei.

E3) Sancționarea

Traficul de persoane adulte în cazul persoanelor fizice, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi. Traficul săvârșit în condițiile art. 12 alin.(2) se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Traficul de minori se pedepsește cu închisoare de la 5 ani la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă traficul de minori este comis în condițiile art. 13 alin.(2), pedeapsa este închisoarea de la 7 ani la 18 ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele prevăzute la alin.(1) și (2) ale art. 13 sunt săvârșite în condițiile prevăzute la art. 13 alin.(2), pedeapsa este închisoarea de la 7 la 18 ani și interzicerea unor drepturi la alin.(1) și închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi.

Dacă faptele prevăzute în art. 13 alin.(1)–(3) au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 ani la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Potrivit art. 15 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, organizarea săvârșirii infracțiunilor de trafic de persoane adulte și de minori se pedepsește ca și infracțiunea organizată.

În cazul persoanelor juridice, pedeapsa principală este amenda de la 2.500 lei la 2.000.000 lei, care se poate aplica alături de una dintre pedepsele complementare prevăzute în art. 53¹ C.pen. în vigoare alin.(2) lit. a)-c).

Practica judiciară a stabilit că în cazul infracțiunii de trafic de persoane, se poate lua „măsura de siguranță a expulzării”.²⁴⁰

IV.2.2.3. Infracțiunile în legătură cu traficul de persoane

Infracțiunile în legătură cu traficul de persoane sunt reglementate în art. 17 și 18 din Legea nr. 678/2001.

²⁴⁰ I.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 3317/2003, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

Definiție: art. 17

„(1) Fapta de a determina sau de a permite, cu știință, fie direct, fie prin intermediar, intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane în sensul prezentei legi:

a) folosind față de aceasta mijloace frauduloase, violență sau amenințări ori altă formă de constrângere sau

b) abuzând de starea specială în care se găsește acea persoană, datorită situației sale ilegale ori precare de intrare sau ședere în țară, ori datorită sarcinii, unei boli sau infirmități ori unei deficiențe, fizice sau mintale, constituie infracțiune și se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunea de trafic de persoane.

(2) Dacă fapta prevăzută la alin.(1) se săvârșește în mod repetat, maximul special al pedepsei se majorează cu 2 ani”.

Art. 18

„(1) Fapta de a expune, a vinde sau de a răspândi, a închiria, a distribui, a confecționa ori a produce în alt mod, a transmite, a oferi sau a pune la dispoziție ori de a deține în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care nu au împlinit vârsta de 18 ani, constituie infracțiunea de pornografie infantilă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și importul ori predarea de obiecte dintre cele prevăzute în alin.(1) unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării ori distribuirii lor”.

A. Obiectul juridic al infracțiunii din art. 17 este constituit din relațiile sociale privitoare la atributele fundamentale ale persoanei fără cetățenie română (cetățean străin sau apatrid) supusă traficului de persoane, iar **obiectul juridic** al infracțiunii din art. 18 îl reprezintă relațiile sociale referitoare la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei care nu a împlinit 18 ani, relații care

presupun asigurarea unui climat normal de dezvoltare fizică și psihică a oricărui minor.

Infracțiunile în legătură cu traficul de persoane au și un **obiect material** constând, în cazul celor reglementate în art. 17, în corpul persoanei (subiect pasiv al infracțiunii) dacă acțiunea ilicită se realizează prin acte de violență fizică, iar în cazul pornografiei infantile, incriminate în art. 18, în filmele, fotografiile, diapozitivele, emblemele sau alte suporturi vizuale, care conțin reprezentări cu caracter pornografic în care sunt implicați minori și care constituie materiale cu caracter obscen.

B. Subiecții infracțiunilor

► **Subiectul activ** al infracțiunilor prevăzute de art. 17 și art. 18 din Legea nr. 678/2000 poate fi orice persoană fizică sau juridică, care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale. El nu necesită o calitate specială.

► **Subiectul pasiv** atât în cazul infracțiunii prevăzute de art. 17, cât și a celei prevăzute în art. 18 este calificat. În cazul faptei incriminate de art. 17 subiectul pasiv trebuie să fie o persoană fără cetățenie română (cetățean străin sau apatrid) iar pentru infracțiunea prevăzută de art. 18 subiectul pasiv este necesar a fi minor. Ca o cerință esențială a legii impune ca persoana aflată în această situație să fie supusă unei acțiuni de recrutare, transportare, transferare, cazare, primire sau găzduire, acțiuni care trebuie efectuate în scopul exploatării ei.

Participația penală este posibilă în toate formele: coautorat, instigare, complicitate.

C. Latura obiectivă

► **Elementul material** al acestor infracțiuni se realizează prin modalități alternative, constând în cazul infracțiunii reglementate de art. 17, în următoarele acțiuni:

➤ a determina intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane, ceea ce presupune ca

făptuitorul să provoace, să influențeze, să condiționeze acțiunile subiectului pasiv legate de trecerea frontierei de stat a României ori de șederea lui pe teritoriul acestui stat;

➤ a permite intrarea sau rămânerea pe teritoriul țării a unei persoane care nu este cetățean român, supusă traficului de persoane, ceea ce înseamnă a lăsa, a accepta, a îngădui ca subiectul pasiv, victimă a traficului, să treacă în condiții nelegale granița și să ajungă în România, ori, odată aflată pe teritoriul ei, să rămână în continuare, toate aceste activități infracționale având drept scop facilitarea traficării acelei persoane.

În toate modalitățile reglementate în art. 17 din Legea nr. 678/2001 este necesar ca făptuitorul să cunoască faptul că persoana vizată prin actele de executare este supusă traficului de persoane, în absența acestei cerințe fiind exclusă reținerea acestei infracțiuni.

Pentru existența infracțiunii este necesar ca acțiunile să fie realizate prin folosirea față de subiectul pasiv – a unor mijloace cu caracter alternativ – violența, amenințările ori altă formă de constrângere.

► **Acțiunile** ce caracterizează elementul material al infracțiunii prevăzute în art. 18 se referă la expunerea, vânzarea, răspândirea, închirierea, distribuirea, confecționarea, producerea, transmiterea, oferirea, punerea la dispoziție ori deținerea în vederea răspândirii de obiecte, filme, fotografii, diapozitive, embleme sau alte suporturi vizuale, care reprezintă poziții ori acte sexuale cu caracter pornografic, ce prezintă sau implică minori care **nu au împlinit vârsta de 18 ani**²⁴¹.

„A expune” înseamnă a prezenta, a înfățișa, a arăta materialele cu caracter obscen vizând minori, iar „a vinde” aceste materiale presupune comercializarea lor, înstrăinarea în schimbul obținerii unui profit.

²⁴¹ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.63.

„A răspândi” materialele enumerate în art. 18 semnifică propagarea, difuzarea, împrăștierea acestora, iar „închirierea” lor se referă la acțiunea de a le da ori a le lua în folosință temporară, în schimbul unei chirii.

„Distribuirea” materialelor care conțin reprezentări cu caracter pornografic în care sunt implicați minori presupune împărțirea lor în mai multe locuri sau la mai multe persoane.

„A confecționa” materiale cu caracter obscen vizând minori înseamnă a le fabrica, a le crea, a le elibera, a le realiza, iar „a le produce în alt mod” presupune folosirea în scopul obținerii lor a unor procedee diferite de cele care caracterizează confecționarea (de exemplu, fotocopierea).

„A transmite” materialele cu conținut pornografic în care sunt implicați minori semnifică trecerea lor de la o persoană la alta, „a le oferi” înseamnă a le da altor persoane cu titlu gratuit ori a propune acestora să le achiziționeze, iar „a le pune la dispoziție” presupune lăsarea temporară a respectivelor materiale altei persoane.

„A deține” materiale cu caracter obscen înseamnă primirea și păstrarea acestora, indiferent dacă deținătorului i-au fost încredințate spre păstrare și le deține pentru o altă persoană, sau pentru sine. Pentru a fi reținută această modalitate de săvârșire a infracțiunii, trebuie îndeplinită cerința esențială ca deținerea să fie săvârșită în vederea răspândirii materialelor cu conținut pornografic în care sunt implicați minori, neîntrunirea acestei cerințe înlăturând caracterul infracțional al faptei de deținere.

Pentru realizarea laturii obiective a acestor infracțiuni în legătură cu traficul de persoane este suficientă săvârșirea uneia dintre aceste acțiuni, iar dacă făptuitorul a efectuat mai multe din aceste activități, fapta constituie o singură infracțiune și nu un concurs de infracțiuni.

D. Latura subiectivă

Infracțiunile prevăzute de art. 17 și art. 18 se comit numai cu **intenție**, care poate fi directă sau indirectă. În toate cazurile, făptuitorul prevede rezultatul

faptei și îl urmărește (intenție directă) sau, cel puțin, acceptă eventualitatea producerii lui (intenție indirectă).

Existența elementului subiectiv al acestei infracțiuni presupune cunoașterea de către făptuitor a faptului că materialele cu caracter pornografic prezintă sau implică minori, cunoaștere ce permite făptuitorului să prevadă rezultatul acțiunii sale, în caz contrar fapta sa reprezentând, după caz, o altă infracțiune (de exemplu, infracțiunea de răspândire de materiale obscene, prevăzută de art. 325 C.pen.).

E. Forme. Modalități. Sancțiuni

Tentativa și actele de pregătire în cazul acestor infracțiuni, deși sunt posibile nu sunt incriminate.

Potrivit art. 17 alin.(2) din Legea nr. 678/2001, dacă fapta se comite în **mod repetat**, ea realizează conținutul variantei agravate. Prin urmare, în cazul acestei infracțiuni este exclus, de regulă concursul de infracțiuni.

În art. 18 alin.(2) este descrisă o variantă asimilată, constând din importul ori predarea de obiecte dintre cele menționate în textul incriminator al variantei tipice unui agent de transport sau de distribuire, în vederea comercializării sau distribuirii lor.

Cu toate că sunt prevăzute de același articol (18), dacă o persoană săvârșește simultan sau succesiv ambele fapte, va exista concurs de infracțiuni, deoarece fapta prevăzută la alin.(2) este o infracțiune distinctă.

Fapta incriminată în art. 17 alin.(1) se sancționează cu pedeapsa prevăzută pentru infracțiunile de trafic de persoane, iar în cazul variantei agravate prevăzute de art. 17 alin.(2), maximul special se majorează cu 2 ani.

Pornografia infantilă, precum și varianta asimilată se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

IV.2.2.4. Măsurile de siguranță

Art. 19 din Legea nr. 678/2001 prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri dobândite în urma săvârșirii infracțiunilor prevăzute de lege ori cele care

au servit la săvârșirea acestor infracțiuni, precum și celelalte bunuri prevăzute de art. 118 C.pen. sunt supuse confiscării speciale, în condițiile stabilite de acest articol.

Sunt considerate bunuri care au servit la săvârșirea infracțiunii și „mijloacele de transport care au folosit la realizarea transportului persoanelor traficate, precum și imobilele în care aceste persoane au fost cazate, dacă aparțin făptuitorilor”.

Art. 18 din Legea nr. 678/2001 este o normă specială care stabilește confiscarea bunurilor dobândite în urma săvârșirii infracțiunilor de trafic de persoane sau care au servit la săvârșirea acestora, fără a aduce nimic în plus față de prevederile părții generale a Codului penal. Cum aminteam mai înainte, alin.(2) al art. 19, face o precizare, în sensul că include în categoria bunurilor și mijloacele care au servit la transportul persoanelor traficate.

Practica judiciară în materie nu este unitară în privința aplicării acestor dispoziții legale, în sensul că unele instanțe au dispus confiscarea autoturismelor folosite pentru transportul victimelor, dacă aparțin făptuitorilor²⁴² (dec.pen.nr. 36/2003 a Trib. Sibiu), în timp ce altele apreciază că autoturismul nu intră sub incidența dispozițiilor art. 118 C.pen. nefiind nici indispensabil și nici destinat să servească la comiterea infracțiunii, victimele putând fi transportate și cu alte mijloace de transport, cum ar fi avionul, ori cu transporturi combinate.

În ceea ce ne privește, apreciem că, din moment ce legiuitorul a înțeles să reglementeze această modalitate specifică de confiscare, dacă se dovedește că autoturismul aparține făptuitorului, incidența dispozițiilor art. 19 din Legea nr.678/2001 și art. 118 C.pen. este indiscutabilă.

Nu are nici o relevanță în cauză că autoturismul este sau nu indispensabil sau destinat să servească la un asemenea transport. Din moment ce infractorul l-a folosit la un asemenea transport, el trebuie confiscat, pentru că obiectul

²⁴² I.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 1701/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

reglementării legale este acela de a indisponibiliza bunuri care pot servi la săvârșirea unor astfel de infracțiuni.

IV.2.2.5. Cauze de nepedepsire sau de reducere a pedepsei

În art. 20 din Legea nr. 678/2001, astfel cum a fost modificată prin O.U.G. nr. 79/2005, legiuitorul a instituit **o cauză de nepedepsire** a persoanei supusă traficului de persoane care a săvârșit infracțiunile de prostituție sau cerșetorie.

Astfel, această persoană nu se pedepsește, dacă mai înainte de a se fi început urmărirea penală pentru infracțiunea de trafic de persoane încunoștințează autoritățile despre aceasta sau dacă, după ce a început urmărirea penală, înlesnește arestarea autorilor. Legea a conferit acestor împrejurări caracterul unor cauze de nepedepsire, întrucât ele caracterizează într-un anumit fel persoana făptuitorului. Este știut faptul că principala rațiune pentru care sunt traficate persoanele este cea în scopul exploatării lor de natură materială, sexuală, activități care aduc profituri substanțiale, iar atitudinea acestor persoane de a înlesni descoperirea rețelelor de traficanți și arestarea lor, legiuitorul i-a atribuit un efect de înlăturare a răspunderii penale pentru infracțiunea de prostituție.

Fiind interesat de apărarea integrității valorilor sociale, legiuitorul a considerat că acordarea impunității persoanei care a săvârșit infracțiunea de prostituție sau cerșetorie și deci, stimularea ei pentru încunoștințarea autorităților pentru a înlesni arestarea traficanților este mai importantă și folositoare decât angajarea răspunderii penale pentru infracțiunile de prostituție sau cerșetorie. Această atitudine trebuie să se manifeste mai înainte de a se fi început urmărirea penală sau dacă, după ce a început urmărirea penală ori după ce au fost descoperiți făptuitorii, înlesnește arestarea acestora.

În alin.(2) al art. 20 din Legea nr. 678/2001, astfel cum a fost modificată prin O.G. nr. 79/2005 a fost instituită **o cauză de reducere a pedepsei** pentru persoana care a comis una dintre infracțiunile prevăzute de Legea nr. 678/2001 și care, în timpul urmării penale, denunță și facilitează identificarea și tragerea

la răspundere penală a altor persoane care au comis infracțiuni prevăzute de această lege. Aceste persoane care cooperează cu organele de anchetă și oferă informații relevante pentru descoperirea altor autori ai infracțiunilor de trafic de persoane sau membri ai rețelelor constituite, beneficiază de înjumătățirea pedepsei prevăzute de lege pentru fapta comisă. Denunțarea despre care se face vorbire în text constă în sesizarea organelor de urmărire penală pe calea unui denunț, care trebuie să cuprindă date privind persoana denunțătorului, fapta denunțată, făptuitorul, precum și date privind mijloacele de probă.

O altă condiție pentru ca această cauză de reducere a pedepsei să funcționeze este aceea că încunoștințarea și activitatea concretă de facilitare a identificării altor persoane care au săvârșit infracțiuni similare, să aibă loc în timpul urmăririi penale, deci după ce organele de urmărire penală au fost sesizate pentru comiterea infracțiunii de trafic de persoane. Concomitent cu denunțul, persoana în cauză trebuie să întreprindă demersuri în scopul identificării și angajării răspunderii penale a altor persoane, pentru infracțiunea de trafic de persoane.

Secțiunea a 3-a

Incriminarea traficului de persoane în noul Cod penal

Capitolul al VII-lea din noul Cod penal²⁴³ cuprinde infracțiunile de „trafic și exploatare a unor persoane vulnerabile”, fiind aduse în acest capitol incriminări cuprinse în prezent în Legea nr. 678/2001 și în Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002. Textele de incriminare a traficului de persoane (art. 210) și de minori (art. 211) au fost sistematizate pentru o mai ușoară înțelegere și o mai bună corelare cu alte texte de incriminare.

A fost introdusă o nouă incriminare – folosirea serviciilor unei persoane exploatate – art. 216, în urma ratificării de către România a Convenției

²⁴³ Adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (prin Legea nr. 300/2006), incriminarea cerută de art. 19 din Convenție.

Spre exemplu, textul va fi aplicabil în cazul persoanei care acceptă să primească prin transplant un organ, știind că este prelevat ilegal de la o victimă a traficului de persoane, sau a celui care acceptă să folosească munca forțată impusă acestor victime.

Definiția legală:

Art. 210 – Traficul de persoane

„(1) Recrutarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatării acesteia, săvârșită:

- a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;
- b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane;

c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă”.

Art. 211 – Traficul de minori

„(1) Recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unui minor, în scopul exploatării acestuia, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(2) Dacă fapta a fost săvârșită în condițiile art. 210 alin.(1), pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

(3) Consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă”.

Analiza incriminării

A. Obiectul juridic

► **Obiectul juridic special**²⁴⁴ îl constituie relațiile sociale care apără libertatea persoanei, respectarea demnității acesteia, protejarea integrității corporale sau sănătății acesteia și în special a minorilor, contra faptelor de exploatare de orice fel și de transformare a persoanei sau minorilor într-un mijloc de obținere de profituri materiale.

► **Obiectul material** este corpul persoanei traficate, respectiv a minorului, în vederea exploatării²⁴⁵.

B. Subiecții infracțiunii

► **Subiectul activ** poate fi orice persoană fizică care îndeplinește condițiile legale pentru a răspunde penal. Participația penală este posibilă sub forma instigării, a complicității și a coautoratului.

Subiectul activ poate fi și o persoană juridică, care va răspunde numai dacă fapta a fost săvârșită în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice [art. 135 alin.(1) din C.pen. nou]. Dar răspunderea penală a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit la săvârșirea aceleiași fapte.

► **Subiectul pasiv** în cazul infracțiunii de la art. 210 nu este calificat, putând fi orice persoană care este supusă acțiunii de traficare. Așadar, subiect pasiv poate fi atât o femeie cât și un bărbat.

În cazul infracțiunii prevăzute de art. 210 alin.(1) lit. b), subiect pasiv este o persoană aflată în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința ori în stare de vădită vulnerabilitate.

În cazul infracțiunii de trafic de minori, (art. 211, C.pen.nou) subiect pasiv poate fi doar o persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani.

²⁴⁴ A se vedea Boroi, Al., Nistoreanu, Gh., *Drept penal. Partea specială*, conform Noului Cod penal, Editura All Beck, București, 2005, p.105.

²⁴⁵ Lascu, I., *Incriminări privind traficul de persoane*, Revista de Drept Penal, nr. 3/2002, p.65.

C. Latura obiectivă

C1. Elementul material al laturii obiective se realizează sub forma unei „acțiuni” cu mai multe modalități de săvârșire, modalități care se regăsesc și în Legea nr. 678/2001, dar și într-o serie de documente juridice internaționale²⁴⁶.

Toate modalitățile de realizare a elementului material al infracțiunilor de trafic de persoane (art. 210 C.pen.nou) și trafic de minori (art. 211 C.pen. nou) au fost analizate pe larg în acest Capitol, la Secțiunea a-2-a, când ne-am referit la realizarea laturii obiective a infracțiunilor de trafic reglementate în art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001. Astfel fiind, nu ne rămâne decât a face succinte referiri la modalitățile de săvârșire a celor două infracțiuni reglementate de noul Cod penal.

Prin săvârșirea traficului de persoane „prin constrângere” se înțelege atât constrângerea fizică, cât și cea morală.

„Răpirea” reprezintă procedeul folosit de făptuitor prin care acesta ia o persoană, împotriva voinței acesteia, din locul în care se află și o duce într-un alt loc. Pentru existența răpirii nu are importanță dacă acel loc în care este dusă victima este cunoscut de aceasta din urmă ori dacă rezistența victimei este sau nu înfrântă cu ușurință. Este necesar și suficient ca victima să nu fi mers de bună voie în acel loc, ci numai datorită existenței acțiunii de constrângere, fie ea fizică sau morală, exercitată de către făptuitor. Răpirea, care prin ea însăși prezintă gravitate, dovedește din partea celui care recurge la acest procedeu pentru săvârșirea infracțiunii, un grad ridicat de pericol social²⁴⁷.

„Inducerea în eroare” există atunci când subiectul activ prezintă ca adevărată o faptă mincinoasă sau ca mincinoasă o faptă adevărată.

²⁴⁶ În acest sens indicăm art. 3 din *Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor*, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, prevede că prin expresia „trafic de persoane” se indică: recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de situație de vulnerabilitate ori prin oferte sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării.

²⁴⁷ Toader, T., *Drept penal. Partea specială*, op. cit., p.156.

„Abuz de autoritate” există atunci când subiectul activ având o calitate oficială abuzează de aceasta pentru a trafica sau exploata victima.

Cu privire la modalitatea de săvârșire a traficului de persoane de către făptuitorul care a profitat de „imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori starea de vădită vulnerabilitate”, se reține că subiectul activ trebuie să fi cunoscut și să profite de această imposibilitate.

„Oferirea” constă în aceea că subiectul activ al infracțiunii de trafic de persoane prezintă folosul pe care urmează să-l primească cel care are autoritate asupra persoanei care va fi exploatată, în timp ce „darea” reprezintă remiterea unei sume de bani sau alte foloase către făptuitor. „Acceptarea” constă în existența acordului în sensul de a obține banii sau foloasele, alături de „primire”, fiind întreprinse de către cel care are autoritate asupra altei persoane. Banii sau celelalte foloase sunt date de către făptuitor pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra celei care urmează a fi traficită.

În cazul „traficului de minori” (art. 211 C.pen. nou) modalitățile de săvârșire sunt următoarele:

- „recrutarea” unui minor pentru a fi exploatat – înseamnă descoperirea unui minor susceptibil de a fi exploatat și determinarea acestuia să devină victimă a exploatării;
- „transportarea” – constă în acțiunea unei persoane, numită transportator, de a muta dintr-un loc în altul, cu ajutorul unui mijloc de transport, minorul care urmează a fi exploatat;
- „transferarea” – constă în acțiunea unei persoane de a dispune și realiza schimbarea locului de cazare sau în care se află ascuns ori este exploatat un minor;
- „adăpostirea sau primirea” unui minor – constă în cazarea, adăpostirea, găzduirea unui minor în vederea exploatării acestuia.

În toate modalitățile de săvârșire atât în cazul traficului de persoane (art.210 C.pen. nou), cât și a traficului de minori (art. 211 C.pen. nou), legea

cere ca o condiție specială existența unui anumit scop al infracțiunii, „exploatarea victimei”. Prin „exploatarea victimei”, conform art. 3 din Protocolul adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate²⁴⁸ și a art. 2 pct.(2) din Legea nr. 678/2001 se înțelege:

- a) executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate;
- b) ținerea în sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;
- c) obligarea la practicarea prostituției, la reprezentări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau alte forme de exploatare sexuală;
- d) prelevarea de organe;
- e) efectuarea unor alte asemenea activități prin care se încalcă drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Noul Cod penal²⁴⁹ definește expresia „exploatarea unei persoane” în art.182 în mod asemănător documentului internațional.

C2. Urmarea imediată

Acțiunea subiectului activ trebuie să aibă de urmare o stare de pericol care s-a creat pentru relațiile privind libertatea persoanei (inclusiv a minorilor), respectarea drepturilor acestora, a demnității și integrității fizice și psihice și care se materializează prin însăși săvârșirea infracțiunii incriminate²⁵⁰.

Pentru realizarea anumitor modalități se cere realizarea unui anumit rezultat: beneficii materiale importante.

C3. Legătura de cauzalitate are loc între acțiunea făptuitorului și urmarea imediată. Această legătură de cauzalitate se realizează prin însăși

²⁴⁸ Art. 3 al Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate prevede că „exploatarea unei persoane” trebuie să conțină cel puțin exploatarea prin prostituare a unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe.

²⁴⁹ Adoptat prin Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

²⁵⁰ Boroș, Al., Nistoreanu, Gh., *op. cit.*, p.107.

săvârșirea infracțiunii descrise în norma de incriminare (atunci când legea nu condiționează producerea unui rezultat material).

D. Latura subiectivă

Infracțiunile de trafic de persoane (art. 210) și trafic de minori (art. 211) se realizează, în general, sub forma intenției directe, calificate prin scop. În ambele modalități normative se cere ca fapta să fie săvârșită în „scopul exploatării” unei persoane, respectiv a unui minor.

E. Forme. Modalități. Sancțiuni

E1. Forme

„Actele preparatorii”, deși posibile, nu se pedepsesc. „Tentativa” infracțiunilor de trafic de persoane (art. 210) și trafic de minori (art. 211) se pedepsește (art. 217). „Consumarea” infracțiunii are loc în momentul în care s-a comis acțiunea în una dintre modalitățile incriminate de lege și s-a produs urmarea imediată

Ambele infracțiuni de trafic au conținut alternativ, așa că faptele prin care se concretizează două sau mai multe acțiuni (răpire, recrutare, transportare etc.) sunt săvârșite de aceeași persoană, neîntrerupt și, cu aceeași ocazie, avem o unitate naturală de infracțiune. Dacă faptele se comit la interval mai mari de timp și cu aceeași rezoluție infracțională, ele vor lua forma unei infracțiuni continuate. Dacă lipsește unitatea de rezoluție, va exista o pluralitate de infracțiuni²⁵¹.

Unele dintre modalitățile de săvârșire, cum ar fi răpirea, inducerea în eroare, recrutarea, transportarea, transferarea, găzduirea, presupun activități ce necesită o prelungire în timp, ceea ce ne determină a concluziona că infracțiunile de trafic de persoane și trafic de minori sunt infracțiuni continue.

²⁵¹ Boroș, Al., Nistoreanu, Gh., *op. cit.*, p.108.

E2. Modalități

În forma sa tip, fapta de trafic de persoane (art. 210 C.pen. nou) prezintă mai multe modalități normative de săvârșire. Modalitățile faptice pot fi diverse și variate. Infracțiunea de trafic de persoane nu are forme agravate.

Forma tip de la infracțiunea de trafic de minori prezintă 3 modalități de agravare [art. 211 alin.(2)], și anume când fapta este săvârșită:

- a) prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate;
- b) profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori starea de vădită vulnerabilitate;
- c) prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase.

E3. Sancționarea

Infracțiunea de trafic de persoane se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi [art. 210 alin.(2) C.pen. nou].

Infracțiunea de trafic de minori în forma sa simplă se sancționează cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar în forma agravată cu închisoare de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi [art. 211 alin.(2) C.pen. nou]. În cazul persoanelor juridice, pedeapsa se stabilește în amendă între 240 și 420 zile amendă, când legea prevede pentru infracțiunea respectivă pedeapsa închisorii de cel mult 20 de ani.

Secțiunea a 4-a

Traficul de persoane în conexiune cu alte infracțiuni

În analiza fenomenului traficului de ființe umane se impune o abordare multidisciplinară, în conexiune și cu alte norme juridice pentru a se putea face o încadrare corectă a unei acțiuni ilicite.

În România, până în anul 2001, prevederile legale referitoare la traficul de persoane se rezumau la câteva infracțiuni prevăzute în Codul penal, fără însă ca acestea să acopere întreaga gamă a acțiunilor ilicite ce aveau ca scop exploatarea

ființelor umane (de exemplu, lipsirea de libertate în mod ilegal - art. 189 C.pen.– proxenetismul – art. 329 – sclavia – art. 190) și fără a se asigura, în consecință, protecția reală și eficientă a valorilor sociale lezate.

În acest context legislativ, pe de o parte, rămâneau nesancționate o serie de activități ilegale desfășurate în scopul de a favoriza traficarea persoanelor, iar, pe de altă parte, nu se asigura o protecție juridică eficientă împotriva tuturor formelor de acțiune susceptibile să realizeze traficul și exploatarea ființelor umane.

Odată cu apariția Legii nr. 678/2001 din 21 noiembrie 2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane²⁵², sfera acțiunilor ce intră în conținutul constitutiv al infracțiunilor de trafic de persoane a devenit suficient de cuprinzătoare pentru a include o serie de activități ilegale, privind traficul și exploatarea acestora.

Deosebirile esențiale rezidă în evidențierea în conținutul legal al infracțiunilor de trafic de persoane a tuturor activităților ilegale susceptibile de a contribui la realizarea traficului de persoane, fiind avute în vedere toate formele de exploatare evidențiate în art. 2 pct. 2 din Legea nr. 678/2001 și a art. 3 din Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

În conținutul infracțiunilor comune sunt relevate doar anumite activități infracționale și doar anumite forme distincte de exploatare a ființei umane.

Multe state care au o definiție pentru traficul de persoane incriminează numai traficul în scopul exploatării sexuale și omit alte forme de exploatare (cele cunoscute fiind oferirea de servicii sexuale diferite de prostituție, precum: pornografia, strip-tease-ul sau masajul erotic)²⁵³.

²⁵² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001, modificată și completată prin O.U.G. nr. 39 din 21 ianuarie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 50 din 29 ianuarie 2003 și prin O.U.G. nr. 79 din 14 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial nr. 629 din 19 iulie 2005, citată în continuare Legea nr. 678/2001.

²⁵³ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.157.

Dar, când analizăm traficul de ființe umane, trebuie să avem în vedere și alte infracțiuni colaterale, cum ar fi proxenetismul, lipsirea de libertate în mod ilegal, prostituție etc., ceea ce vom face în cele ce urmează.

IV.4.1. Proxenetismul în raport cu infracțiunile de trafic de persoane

Potrivit art. 329 alin.(1) C.pen. în vigoare, „Îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției sau tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi”.

Potrivit alin.(2) al art. 329 C.pen. în vigoare, fapta este mai gravă și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi când constă în „recrutarea unei persoane pentru prostituție ori pentru trafic de persoane în acest scop, precum și constrângerea la prostituție”.

Conform alin.(3) al art. 329 C.pen. în vigoare „dacă fapta prevăzută în alin.(1) sau (2) este săvârșită față de un minor sau prezintă un alt caracter grav, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi”.

Trebuie să remarcăm că forma de text de mai sus, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 169/2002 privind modificarea și completarea C.pen. și a C.proc.pen., și a unor legi speciale²⁵⁴, este ulterioară intrării în vigoare a Legii nr. 678/2001, ceea ce a dat naștere unor controverse în practica și literatura juridică²⁵⁵.

Sub aspectul elementului material al laturii obiective, infracțiunea de proxenetism, în forma sa de bază se poate realiza prin următoarele acțiuni alternative²⁵⁶:

- îndemnul la prostituție;
- înlesnirea practicării prostituției;

²⁵⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 261 din 18 aprilie 2002.

²⁵⁵ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.158.

²⁵⁶ Pentru amănunte, vezi Toader, T., *Drept penal, partea specială*, Ediția a 4-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2009, p.447.

➤ tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană.

Practica judiciară a stabilit că, spre deosebire de infracțiunea de trafic de persoane, în cazul infracțiunii de proxenetism, recrutarea și traficul de persoane nu se face în scopul obligării la practicarea prostituției, persoana recrutată sau traficată practicând de bunăvoie prostituția, iar proxenetismul sub forma constrângerii la prostituție nu presupune recrutarea sau traficul de persoane în acest scop, fiind reglementat ca o variantă alternativă în conținutul constitutiv al infracțiunii de proxenetism. Prin urmare, ori de câte ori recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane s-a realizat prin constrângere, în scopul obligării acesteia la practicarea prostituției, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001. Infracțiunea de trafic de persoane este o infracțiune complexă, absorbind în conținutul ei infracțiunea de proxenetism.²⁵⁷

În altă cauză, dimpotrivă, s-a decis că există infracțiunea de proxenetism, prin îndemnul și constrângerea a două persoane, asigurarea condițiilor pentru practicarea prostituției, prin acte repetate timp de mai multe luni.²⁵⁸

Noul Cod penal (art. 213) care incriminează proxenetismul a fost reformulat sub mai multe aspecte. În primul rând, a fost înlocuit termenul „îndemnul” cu „determinarea”, ceea ce înseamnă că elementul material al laturii obiective este mai restrâns, deoarece un îndemn fără succes nu mai poate fi considerat act de executare a infracțiunii de proxenetism.

O altă restrângere a câmpului de aplicare al noii norme de incriminare este cea care rezultă din precizarea naturii folosului urmărit, care, potrivit art. 213, trebuie să fie patrimonială, în timp ce în Codul penal anterior se preciza că făptuitorul „trage foloase”, fără a specifica genul acestora.

Din cauza caracterului său imprecis, a fost înlăturată din conținutul variantei agravate expresia „caracter grav”.

²⁵⁷ Î.C.C.J., Secț. pe., dec. nr. 5999/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

²⁵⁸ Î.C.C.J., Secț. pe., dec. nr. 2743/2001, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

Pe de altă parte, prin definirea conceptului de „practicare a prostituției”, este precizată sfera de incidență a art. 213. Conform normei de interpretare din textul legal, prin „practicarea prostituției” se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane, în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul.

În fine, constatăm că prostituția în sine nu mai constituie infracțiune²⁵⁹.

„Îndemnul la prostituție” constă în trezirea interesului, încurajarea sau convingerea unei persoane să practice prostituția²⁶⁰. Îndemnarea la prostituție înseamnă mai puțin decât instigarea la aceeași faptă, deoarece nu presupune determinarea persoanei, adoptarea de către aceasta a hotărârii infracționale și, cu atât mai puțin, trecerea la executarea unor acte de practicarea prostituției²⁶¹.

În consecință, infracțiunea este realizată, în această modalitate de săvârșire, atât în situația în care îndemnul s-a adresat unei persoane care luase anterior și independent de activitatea făptuitorului o astfel de hotărâre, cât și în situația în care o persoană îndemnată în acest sens a respins sugestia făptuitorului²⁶².

„Înlesnirea practicării prostituției” constă în ajutorul dat unei persoane să practice prostituția. Este vorba de o activitate de complicitate la infracțiunea de prostituție, pe care însă legiuitorul a incriminat-o ca infracțiune de sine stătătoare. Înlesnirea practicării prostituției se poate realiza sub orice formă și prin orice mijloace. Fapta constituie infracțiunea de proxenetism și dacă a fost săvârșită o singură dată²⁶³.

„Tragerea de foloase” de pe urma practicării prostituției de către o persoană constă în obținerea de profituri sau a oricăror avantaje materiale din practicarea prostituției de către o persoană. Foloasele la care se referă textul legal pot fi obținute în orice fel și sub orice titlu.

²⁵⁹ Pentru amănunte, vezi Hotca, M.A., *Noul Cod penal și Codul penal anterior. Aspecte diferențiale și situații tranzitorii*, Editura Hamangiu, București, 2009, p.207.

²⁶⁰ Trib. Suprem, Secția penală, dec. nr. 1077/1972, în C.D. 1972, p.385.

²⁶¹ Dongoroz, V., ș.a., *op. cit.*, vol. IV, p. 737; Vasiliu, T., Pavel, D., ș.a., *op. cit.*, vol. II, p.474.

²⁶² T. Toader, *op. cit.*, p.447.

²⁶³ Trib. Suprem, Secția penală, dec. nr. 166/1972, C.D. 1972, p.386.

Forma agravată prevăzută în alin.(2) al art. 329 C.pen. în vigoare se realizează prin una sau mai multe dintre următoarele trei acțiuni alternative:

- recrutarea unei persoane pentru prostituție;
- traficul de persoane în acest scop;
- constrângerea la prostituție.

Prin „recrutarea” unei persoane pentru prostituție se înțelege descoperirea, atragerea, angajarea și îndrumarea unei persoane să practice prostituția.

Prin „traficul” de persoane în scopul practicării prostituției se înțelege efectuarea unor acte de comerț (procurare, livrare) cu persoane în vederea practicării prostituției.

„Constrângerea” la prostituție constă în silirea, impunerea, obligarea unei persoane să practice prostituția.

Așadar, s-a stabilit că recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea sau primirea unei persoane, între altele, prin înșelăciune, cu promisiunea de a o duce în străinătate pentru a munci în condiții avantajoase, dar în realitate pentru a o constrânge la practicarea prostituției în scopul exploatării ei de către făptuitor, constituie infracțiunea de trafic de persoane, prevăzută de art. 12 din Legea nr.678/2001, iar nu aceea de proxenetism, prevăzută de art. 329 C.pen.²⁶⁴

Instanța a reținut că, în februarie 2003, inculpații au recrutat două femei spunându-le că le duc în Spania să lucreze într-un restaurant, le-au transportat din localitatea de domiciliu la locuința lor din alt județ, unde le-au cazat, au făcut demersuri pentru procurarea pașapoartelor, dându-le și bani; în cele din urmă femeile și-au dat seama că inculpații intenționează să le ducă în străinătate în vederea practicării prostituției, spre a le exploata. În urma denunțului făcut la poliție, fapta a fost descoperită.

A doua formă agravată există, potrivit alin.(3) în următoarele două cazuri:

- săvârșirea faptei față de un minor, circumstanță care trebuie să fie cunoscută de către făptuitor;

²⁶⁴ Î.C.C.J., Secția. penală, dec. nr. 4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

➤ producerea unui alt caracter grav, consecință care se va aprecia de către organul judiciar în fiecare caz concret.

Analizând modalitățile de realizare a infracțiunii de proxenetism în comparație cu cele incriminate în art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001, putem distinge mai multe deosebiri. Astfel, infracțiunea prevăzută de art. 329 alin.(2) C.pen. în vigoare săvârșită în modalitatea „constrângerii” la prostituție, constituie o formă specială de șantaj, calificată de scopul urmărit și anume „prostituția”, pe care legiuitorul, având în vedere relațiile sociale lezate prin săvârșirea acestei fapte, a înțeles să o incrimineze distinct, ca o modalitate alternativă de săvârșire a infracțiunii de proxenetism, cu un regim sancționator propriu²⁶⁵.

Unele dintre formele de săvârșire a infracțiunilor incriminate de art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001 au fost prevăzute de către legiuitor ca modalități alternative de comitere a infracțiunilor de trafic de ființe umane. Astfel, și în art. 12 și în art. 13 din Legea nr. 678/2001, una dintre acțiunile comisive, expres și limitativ prevăzute de textele incriminatoare, este acțiunea de „recrutare”. În accepțiunea Legii nr. 678/2001, recrutarea presupune atragerea, angajarea sau îndrumarea unei persoane care urmează să fie exploatată, în vederea obținerii unui profit. Modalitățile de realizare a recrutării pot îmbrăca diferite forme, identificându-se diverse tehnici de recrutare, de la răpire și căsătoria fictivă până la amăgirea totală sau parțială a victimei, inducerea în eroare cu privire la natura muncii pe care o va presta sau cu privire la condițiile financiare sau de muncă.

Dacă în cazul infracțiunilor incriminate în art. 12 și 13 din Legea nr.678/2001 în modalitățile exemplificate presupun o viciere a consimțământului și, uneori, chiar lipsa consimțământului persoanei traficate, în cazul infracțiunii de proxenetism realizată prin modalitatea „recrutării” de persoane în vederea practicării prostituției, persoana recrutată își dă acceptul, consimte nestingherit

---

²⁶⁵ Mateuț, Gh. și colab., *op. cit.*, p.160.

și întotdeauna în înțelegere cu persoana care o recrutează, în vederea obținerii de avantaje reciproce.

Așadar, pentru delimitarea infracțiunii prevăzută de art. 12 din Legea nr. 678/2001 de infracțiunea de proxenetism, este necesar să se stabilească dacă părțile vătămate și-au dat acordul la practicarea prostituției sau acesta a fost obținut prin constrângere sau prin fraudă. De pildă, inculpatul Z.D. a fost condamnat la 4 ani de închisoare, pentru comiterea infracțiunii de proxenetism, prin schimbarea încadrării juridice din art. 12 alin.(1) din legea specială în art.329 alin.(2) C.pen., pentru că cele două părți vătămate au fost recrutate în vederea practicării prostituției, cu acordul acestora, fără vicierea consimțământului, împrejurare ce le-a fost adusă la cunoștință. S-a reținut că inculpatul a recrutat două persoane vătămate din Balș, promițându-le 1500 euro lunar și pentru care trebuiau să „danseze goale” și să întrețină raporturi sexuale cu clienții unui club din Germania. În acest sens, le-a cumpărat acestora bilete de călătorie pe ruta Timișoara–Viena, a achitat contravaloarea asigurărilor medicale pentru spațiul Schengen și le-a remis câte 500 de euro, în vederea prezentării autorităților vamale la trecerea graniței.²⁶⁶

În consecință, elementul semnificativ, esențial, de diferențiere între infracțiunea de proxenetism prin recrutarea de persoane și infracțiunile de trafic de persoane prevăzute de art. 12 și 13 din legea specială, realizate prin aceeași modalitate de săvârșire, constă în caracterul neviciat al consimțământului în cazul proxenetismului și respectiv, viciat, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane.

Aceasta este și rațiunea pentru care răspunderea penală a celui ce săvârșește traficul de persoane nu este înlăturată prin consimțământul persoanei traficate (art. 16 din Legea nr. 678/2001). De altfel și noul Cod penal conține o astfel de dispoziție [art. 210 alin.(2)]. Legiuitorul a înțeles să incrimineze fapta în pofida consimțământului persoanei vătămate, apreciind că un astfel de

²⁶⁶ C.A. Craiova, Secția penală, dec. nr. 33/2004.

consimțământ este întotdeauna viciat. În art. 12 și, respectiv art. 13 alin.(2) din Legea nr. 678/2001 se prevăd și modalități prin care se realizează vicierea consimțământului persoanei recrutate, respectiv: prin amenințare, violență sau prin alte forțe de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate etc.

În acest sens s-a pronunțat și practica judiciară²⁶⁷, considerând că ori de câte ori se constată că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane, se vor aplica dispozițiile Legii nr. 678/2001, deoarece, după intrarea în vigoare a acestei legi, incidența prevederilor art. 329 C.pen. fiind limitată, ceea ce nu presupune însă excluderea aplicabilității art. 329 C.pen., în cazul când se constată îndeplinirea elementelor constitutive și ale acesteia din urmă infracțiuni.

Pe de altă parte, dacă, în cazul proxenetismului, constrângerea este prevăzută ca modalitate alternativă de săvârșire a infracțiunii în forma agravată, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane, constrângerea constituie unul dintre mijloacele de realizare al laturii obiective a acestor din urmă infracțiuni, în toate modalitățile lor alternative de săvârșire.

În altă ordine de idei, infracțiunea de proxenetism restrânge exploatarea persoanei doar la forma specifică de exploatare sexuală, în timp ce infracțiunile de trafic de persoane se concentrează și asupra condițiilor de muncă forțată, aservire, ținerea în stare de sclavie și asupra altor procedee asemănătoare de lipsire de libertate.

IV.4.2. Traficul de persoane și lipsirea de libertate în mod ilegal

Potrivit art. 189 alin.(1) din Codul penal în vigoare, „Lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani”.

Conform alin.(2), în cazul în care „fapta este săvârșită prin simularea de calități oficiale, prin răpire, de o persoană înarmată, de două sau mai multe

²⁶⁷ Î.C.C.J., Secția penală, dec. nr. 2250 din 11 mai 2004 (nepublicată).

persoane împreună sau dacă în schimbul eliberării se cere un folos material sau orice alt avantaj, precum și în cazul în care victima este minoră sau este supusă unor suferințe ori sănătatea sau viața îi este pusă în pericol, infracțiunea este mai gravă, pedeapsa fiind închisoarea de la 7 la 15 ani”.

Potrivit alin.(3) al art. 189 C.pen. în vigoare, „lipsirea de libertate a unei persoane săvârșită în scopul de a o obliga la practicarea prostituției se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani”.

În privința infracțiunii de „lipsire de libertate în mod ilegal”, noul Cod penal (art. 205) a restructurat reglementarea, prin eliminarea unor forme agravate sau elemente de agravare care nu se mai justifică și introducerea altora, menite a acoperi lacunele în reglementare. Astfel, spre exemplu, s-a renunțat la agravanta incidentă în cazul în care în schimbul eliberării se cere un folos, în acest caz urmând a opera regulile concursului de infracțiuni între lipsirea de libertate și șantaj. A fost introdusă agravanta de la alin.(2) – răpirea unei persoane aflată în imposibilitatea de a-și exprima voința de a se apăra – căci în cazul acestor persoane, doar printr-o analogie în defavoarea inculpatului se putea vorbi până acum de lipsire de libertate (spre exemplu, răpirea unui nou născut dintr-o maternitate)²⁶⁸.

Raportate la normele de incriminare ale infracțiunii de trafic de persoane în reglementarea Legii nr. 678/2001, aplicarea normelor infracțiunii prevăzute de art. 189 C.pen. în vigoare au ridicat în practică numeroase probleme și anume: dacă lipsirea de libertate este absorbită în conținutul constitutiv, de bază sau, după caz, calificat al infracțiunilor de trafic de persoane sau în asemenea cazuri sunt incidente dispozițiile referitoare la concursul de infracțiuni.

Ori de câte ori lipsirea de libertate a persoanei traficate este necesară realizării în condițiile arătate de normele de incriminare ale art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001, a elementului material al infracțiunilor respective, lipsirea

²⁶⁸ Din expunerea de motive a Legii nr. 286/2009, publicată de Editura Hamangiu, București, 2009, p.38.

de libertate este absorbită în mod natural în conținutul constitutiv al infracțiunii, fiind intrinsecă săvârșirea acesteia.

Astfel, fiecare dintre acțiunile de recrutare, transportare, cazare și primire sunt susceptibile de realizare prin lipsirea de libertate a persoanei traficate, iar în cazul folosirii unor mijloace pentru realizarea elementului material al infracțiunii în discuție (de exemplu, prin răpire), aceste acțiuni nefiind posibile fără lipsirea de libertate a persoanei.

Pe de altă parte, se poate aprecia că fiecare dintre modalitățile alternative de săvârșire a infracțiunilor de trafic de persoane poate presupune restrângerea totală sau parțială, după caz, a libertății.

În ceea ce privește aprecierea duratei de timp necesar ca victima traficului să fie lipsită de libertate, pentru ca făptuitorul să săvârșească infracțiunea de trafic de persoane, aceasta se va face de la caz la caz, în funcție de împrejurările în care fapta se comite, în toate cazurile însă victima trebuind să fie împiedicată în mod efectiv să se deplaseze în conformitate cu propria sa voință²⁶⁹. Lipsirea de libertate care depășește această necesitate realizează atât infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, cât și infracțiunea de trafic de persoane în concurs.

Astfel, într-o cauză, instanța de judecată a reținut că partea vătămată, în perioada ianuarie 2008 – februarie 2009, a fost lipsită de libertate, ținută contrar voinței sale la locuința inculpatului și obligată să se prostitueze în toată această perioadă.

Controversele din practica judiciară s-au actualizat în momentul în care sunt luate în considerare noile dispoziții ale art. 189 alin.(3) introduse prin Legea nr. 169/2002²⁷⁰, conform căroră: „Cu pedeapsa închisorii de la 7 la 15 ani se sancționează și lipsirea de libertate a unei persoane săvârșite în scopul de a obliga la practicarea prostituției”.

²⁶⁹ Mateuț, Gh. și colab. *op. cit.*, p.163.

²⁷⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 261 din 18 aprilie 2002.

Noile dispoziții legale referitoare la lipsirea de libertate fundamentate pe relația mijloc-scop trebuie analizate prin prisma infracțiunii de proxenetism, comisă prin folosirea constrângerii.

„Constrângerea” exercitată de făptuitor asupra unei persoane în vederea practicării prostituției este reglementată de legiuitor ca modalitate alternativă de săvârșire a infracțiunii de proxenetism, prevăzute de art. 329 alin.(2) teza finală C.pen. în vigoare. Textul de lege nu definește noțiunea de constrângere, dar considerăm că acesta poate îmbrăca unele dintre cele mai variate forme. Dispozițiile art. 189 alin.(3) C.pen. în vigoare devin aplicabile în situația în care o persoană este obligată de făptuitor la practicarea prostituției, prin lipsirea totală sau parțială a libertății fizice (adică a posibilității sale de a se deplasa liber, nestingherit, conform propriei sale voințe), care depășește limitele temporale necesare realizării în fapt a constrângerii.

Astfel, atunci când constrângerea la prostituție se realizează prin lipsirea de libertate a persoanei, care excede acestor limite, suntem de părere că sunt aplicabile dispozițiile art. 189 alin.(3) C.pen. în vigoare, ca formă calificată a infracțiunii tip de lipsire de libertate în mod ilegal, care absoarbe în conținutul său calificat și infracțiunea de proxenetism, în modalitate alternativă de săvârșire „prin constrângere la prostituție”. Într-o asemenea situație apreciem că nu se poate reține concursul între infracțiunea de proxenetism, prevăzută de art. 329 alin.(2) teza finală C.pen. în vigoare și infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, în forma prevăzută de art. 189 alin.(1) C.pen. și cu atât mai puțin în forma prevăzută de art. 189 alin.(3) (în această ipoteză putându-se ajunge la dubla incriminare a faptei).

IV.4.3. Prostituția în contextul infracțiunilor de trafic de persoane

Potrivit dispozițiilor art. 329 C.pen. în vigoare: „Fapta persoanei care își procură mijloacele de existență sau principalele mijloace de existență practicând

în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani”.

Noul Cod penal dezincriminează prostituția, dar incriminează conceptul de „practicare a prostituției” în textul art. 213 privind infracțiunea de „proxenetism”, când întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane se face în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul.

Deosebirea dintre infracțiunea de prostituție și infracțiunea de trafic de persoane rezidă, în principal, cu privire la calitatea persoanei care practică relații sexuale în vederea realizării de venituri. Dacă în cazul infracțiunii de prostituție, acestei persoane (indiferent de sex) îi revine calitatea de subiect activ, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane această persoană are întotdeauna calitatea de subiect pasiv al infracțiunii.

În cazul infracțiunii de prostituție, persoana care practică relații sexuale cu diferite persoane acționează cu intenție directă, calificată, în scopul procurării pe această cale a mijloacelor de existență (sau a principalelor mijloace de existență), pe când, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane, victima traficului de persoane practică relații sexuale cu diverse persoane, acționând sub imperiul constrângerii exercitate asupra ei, sub o formă sau alta, în lipsa consimțământului valabil în acest sens (consimțământ obținut prin amenințare, violență, fraudă etc.).

Activitatea de prostituție desfășurată de tinerele fete este întotdeauna precedată de o activitate de racolare, de traficare a persoanelor care, din cauza condițiilor precare de trai și a lipsei de instruire, înțeleg să-și câștige traiul zilnic din exploatarea propriului corp. În susținerea acestei idei, oferim spre exemplificare 10 motive pentru care traficul de femei nu constituie prostituție²⁷¹:

- intimidarea prin mijloace psihice și fizice;
- folosirea forței, a înșelăciunii sau a manipulării pentru recrutarea persoanelor de sex feminin;

²⁷¹ Identificate de Asociația Alternative Sociale Iași și citate din Mateuț, Gh. și colab., în lucrarea *Traficul de ființe umane*, Editura Alternative Sociale, Iași, 2005, p.165.

- cazarea forțată a victimelor pe teritoriul țării de origine sau în străinătate;
- îngrădirea libertății de mișcare a victimei prin confiscarea tuturor documentelor legale (carte de identitate, pașaport etc.);
- imposibilitatea victimei de a alege identitatea și numărul de clienți;
- izolare față de familie, prieteni sau orice altă persoană din afara locului unde este ținută victima (mai ales de autorități sau servicii sociale);
- impunerea prestării de servicii din partea victimei ca răscumpărare a unei așa-zise „datorii”;
- alegerea ca țintă a persoanelor de sex feminin care caută securitate economică prin muncă în străinătate;
- exploatarea femeilor și copiilor ca obiecte sexuale;
- profitarea de condițiile economice precare a victimelor, precum și manipularea autorităților locale în sistemul traficului de femei.

Deosebirea dintre prostituție (art. 328 C.pen. în vigoare) și traficul de persoane (prevăzută în art. 12 și 13 din Legea nr. 328/2001) are o deosebită importanță în practică, în mod special în ceea ce privește tratamentul ce urmează a fi aplicat persoanei descoperite ca practicând prostituția, fie luarea măsurilor de protecție și ocrotire, fie tragerea la răspundere penală, în funcție de caracterul benevol sau forțat al exercitării acestei activități.

IV.4.4. Traficul de persoane și contrabanda cu migranți

Cunoașterea și analiza distincției dintre traficul de persoane și contrabanda cu migranți are o importanță deosebită, mai ales în ce privește aplicarea corectă a legii. Traficul de migranți înseamnă, în principal, deplasarea organizată a unor persoane, în scopul obținerii unui profit.

Diferența dintre traficul de ființe umane și introducerea ilegală a migranților rezidă într-o caracteristică specifică traficului și anume folosirea

forței, folosirea constrângerii și/sau a înșelăciunii, în scopul exploatării victimelor.

De obicei, elementele specifice care deosebesc traficul de persoane de introducerea ilegală a migranților sunt evidente, alteleori însă, sunt greu de dovedit, fiind necesare investigații aprofundate.

Necesitatea diferențierii se impune pentru a evita ca victimele traficate, care au fost supuse, cel mai probabil, unor abuzuri înjositoare și ale căror drepturi au fost grav încălcate, să fie confundate cu migranții, care din motive economice, au fost introduși ilegal în țara de destinație sau au trecut frontiera pe cont propriu, urmând a fi deportați ca atare. Într-un asemenea context, victimele traficate nu ar fi recunoscute ca victime ale violenței, încălcându-se astfel drepturile acestora la siguranță, redresare, sănătate și sprijin din partea instituțiilor societății civile care au responsabilitatea de a proteja indivizii foarte vulnerabili și de a-i sancționa pe cei care-i abuzează sau exploatează.

Diferența dintre traficul de persoane și introducerea ilegală a migranților a fost stabilită pentru prima dată în Convenția O.N.U. împotriva criminalității transnaționale organizate și cele două Protocoale privind traficul de persoane și contrabanda cu migranți²⁷².

În România, în art. 70 din O.U.G. nr. 105 din 27 iunie 2001 privind frontiera de stat a României²⁷³, modificată și completată prin Legea nr. 243 din 29 aprilie 2002²⁷⁴ și prin Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003²⁷⁵, citată în continuare O.U.G. nr. 105/2001 se prevede că „intrarea sau ieșirea din țară, prin trecerea ilegală a frontierei, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani”. Dacă fapta prevăzută în alin.(1) a fost săvârșită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, fapta se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

²⁷² Semnate la 15 noiembrie și ratificate prin Legea nr. 565/2002, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.813 din 8 noiembrie 2002.

²⁷³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 352 din 30 iunie 2001.

²⁷⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 302 din 8 mai 2002.

²⁷⁵ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 50 din 29 ianuarie 2003.

Potrivit art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001:

„(1) Racolarea, îndrumarea sau călăuzirea uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat, precum și organizarea acestor activități, constituie infracțiunea de trafic de migranți și se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.

(2) Dacă fapta prevăzută în alin.(1) este de natură a pune în pericol viața sau securitatea migranților ori a-i supune pe aceștia unui tratament inuman sau degradant, pedeapsa este de la 5 la 10 ani.

(3) Dacă fapta prevăzută în alin.(2) a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani”.

Potrivit art. 2 din O.U.G. nr. 112 din 30 august 2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliată în România²⁷⁶, se sancționează cu închisoarea de la 2 la 7 ani „fapta cetățeanului român sau a persoanei fără cetățenie domiciliată pe teritoriul României care racolează, îndrumă sau călăuzește una ori mai multe persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau care organizează una ori mai multe din aceste activități ilegale”.

Potrivit alin.(2) din același act normativ se sancționează și „racolarea uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau organizarea unei asemenea activități săvârșite pe teritoriul României de alte persoane decât cele prevăzute la alin.(1)”.

În contextul definițiilor legale de mai sus, traficul sau contrabanda cu migranți este o infracțiune îndreptată contra ordinii publice și care incriminează pătrunderea ilegală a persoanelor pe teritoriul unui stat.

În forma tip a infracțiunii reglementate în art. 71 alin.(1) din O.U.G. nr. 105/2001 nu se poate vorbi de existența unor victime, căci traficul de migranți se realizează fără a se exercita vreo constrângere asupra persoanei introduse ilegal.

²⁷⁶ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 549 din 3 septembrie 2001. O.U.G. nr. 112/2001 a fost modificată prin Legea nr. 252 din 29 aprilie 2002, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 307 din 9 mai 2002.

Astfel, într-o speță s-a reținut că pe raza mai multor județe s-a constituit o grupare infracțională organizată constituită din cetățeni români și care avea drept scop traficul cu migranți români și est europeni în țările din vestul Europei. S-a stabilit că pașapoartele valabile erau achiziționate, de regulă, de la titularul de drept al acestora, contra unor sume de bani cuprinse între 50 și 300 euro, traficanții căutând persoane care să aibă aceleași semnalmente ca persoanele interesate să părăsească țara în mod fraudulos. După ce erau falsificate prin înlocuirea fotografiei titularului cu cea a migrantului, acestea erau restituite altor inculpați care le înmânau beneficiarilor, moment în care se încasa restul de bani, din cei preținși pentru falsificarea pașapoartelor. Acești bani erau de fapt sume cuprinse între 500 și 1800 euro, din care inițial se solicita un avans. O parte a grupării se ocupa cu transportul migranților cu autoturismele personale pe teritoriul țării, iar o altă parte îi prelua pe migranți după ce treceau fraudulos frontiera de stat a României și îi transporta până la destinație, de regulă Italia, Germania, Franța²⁷⁷.

Deși traficul de persoane și cel de migranți sunt în aparență tot forme ale migrațiunii ilegale, ele se deosebesc însă esențial. În cazul traficului de persoane vorbim de exploatarea unei persoane realizată printr-o constrângere, în timp ce în cazul traficului de migranți lipsește o astfel de constrângere. Dar în cazul alineatelor 2 și 3 ale infracțiunii prevăzute de art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 se poate vorbi de victime, ele devenind astfel, ca urmare a producerii uneia dintre consecințele mai grave, arătate în text, consecințe care depășesc intenția făptuitorului, acționând în forma de vinovăție a praeterintenției. Pe de altă parte, prin incriminarea traficului de migranți se ocrotește, în principal, ordinea publică, pe când în cazul traficului de persoane se ocrotește ființa umană.

Traficul de migranți presupune întotdeauna trecerea unei frontiere de stat, traficul de persoane nu are întotdeauna caracter transnațional, săvârșirea acestei fapte nedepinzând de extinderea activității infracționale pe teritoriul mai multor

²⁷⁷ disponibilă pe site-ul www.scj.ro

state, legea națională nefăcând distincție între traficul intern și traficul internațional. Esența infracțiunii de trafic de persoane nu este trecerea victimei peste frontieră, ci deplasarea acesteia într-un mediu de izolare, în scopul exploatării sale.

Elementul esențial în cazul traficului de ființe umane este „exploatarea ca scop” a victimei și nu doar migrarea dintr-o țară în alta. În cadrul acestei activități infracționale, relația de tip exploatativ dintre traficant și victimă se menține și după trecerea ilegală a frontierei, spre deosebire de traficul de migranți, în care relația încetează după intrarea ilegală în țara de destinație.

În cadrul traficului de migranți, migrantul ilegal este cel care ia legătura cu traficantul care, după încasarea unei plăți în avans, însoțește migrantul până în țara de destinație aleasă. În cazul traficului de persoane, migranții ilegali sunt recrutați fie cu forța, fie prin înșelăciune sau abuz de autoritate, astfel încât acordul lor de a se deplasa și de a migra ilegal nu se bazează pe liberul consimțământ.

Astfel fiind, Legea nr. 678/2001, în acord cu prevederile art. 3 din Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei organizate transfrontaliere, definește traficul de persoane fără a impune, în mod necesar, ca o victimă să treacă granița, iar femeile sau copiii care sunt traficați, pentru prostituție sau muncă forțată, în țara lor să fie protejați și tratați în instituții specializate.

IV.4.5. Traficul de persoane și infracțiunea de sclavie

Potrivit prevederilor art. 190 C.pen. în vigoare, constituie infracțiune: „Punerea sau ținerea unei persoane în stare de sclavie, precum și traficul de sclavi și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi”.

Noul Cod penal reglementează infracțiunile de sclavie (art. 209), traficul de persoane (art. 210) și traficul de minori (art. 211), printr-o mai bună sistematizare, pentru o mai ușoară înțelegere și o mai bună corelare cu alte texte

de incriminare (Legea nr. 678/2001 și O.U.G. nr. 194/2002), fără a li se aduce însă modificări substanțiale. Așadar, constituie această infracțiune fapta unei persoane care pune în stare de sclavie o altă persoană, adică aducerea acesteia într-o totală stare de dependență, transformarea ei într-un simplu obiect al dreptului de proprietate, persoană care înainte era liberă²⁷⁸.

Potrivit art. 2 pct. 2 din Legea nr.678/2001, prin exploatarea unei persoane (care se referă la scopul infracțiunii) se înțelege, la lit. b) și „ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire”. Sclavia reprezintă o formă a exploatării, ce constituie scop al traficului de persoane. Deci esența sclaviei este dezrădăcinarea unei persoane și strămutarea ei într-un mediu nefamilial, în care lipsa resurselor materiale și sociale o face vulnerabilă și o expune la exploatare.

Totodată, prin sclavie se mai poate înțelege și obligarea unei persoane să ofere servicii sexuale și muncă prin forță sau constrângere, esența sclaviei fiind privarea unei persoane de aspectele esențiale ale independenței sale.

Când ne referim la sclavie, ca formă a ființelor umane traficate, ne referim și la aservirea domestică ce se caracterizează printr-o relație personală între exploatator și victimă, de coabitare, în contextul cărora traficanțul exploatează abuziv serviciile victimei, bazându-se pe izolarea și vulnerabilitatea acesteia²⁷⁹. Exercitarea acestor puteri de către exploatator capătă relevanță în cazul traficului de persoane, în special al traficului de femei, făcând legătura între trafic și practicile similare sclaviei²⁸⁰.

S-a stabilit, plecând de la Convenția Adițională care prevede abolirea completă a sclaviei, a comerțului de sclavi și a practicilor similare sclaviei (Geneva, 7 septembrie 1956), ca fiind forme moderne de practici similare sclaviei:

➤ constrângerea prin datorie;

²⁷⁸ Toader, T., *op. cit.*, p.91.

²⁷⁹ Hutopilă, V., *Traficul de persoane și rolul puterii judecătorești*, p. 14, nepublicată.

²⁸⁰ Mateuț, Gh.și colab., *op. cit.*, p.170.

- aservirea;
- căsătoria forțată a unei femei în schimbul achitării unei obligații;
- transferarea femeii de către soț, familia acestuia sau comunitate, unei alte persoane;
- moștenirea unei femei de către o altă persoană, după decesul soțului;
- vânzarea unui copil sau a unui tânăr de către părinții săi în scopul exploatării copilului sau a mamei sale.

În art. 3 din Carta Uniunii Europene se stipulează că „o formă modernă a sclaviei este și traficul de ființe umane”.

IV.4.6. Traficul de persoane și munca forțată sau obligatorie

Conform art. 191 C.pen. în vigoare, „fapta de a supune o persoană, în alte cazuri decât cele prevăzute de dispozițiile legale, la prestarea unei munci contra voinței sale sau la o muncă obligatorie constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani”.

Noul Cod penal incriminează supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 212) în mod similar celei din Codul penal în vigoare.

Incriminarea acestei fapte s-a produs ca urmare a ratificării de către România a Convenției nr. 39/1930 privind munca forțată sau obligatorie, prin Decretul nr. 213 din 18 mai 1957²⁸¹, ea corespunzând și prevederilor constituționale care, în art. 42 alin.(1) prevăd că „munca forțată este interzisă”. Orice persoană are posibilitatea să-și aleagă în mod liber munca pe care dorește să o desfășoare, în raport cu aptitudinile și pregătirea sa. Orice act contrar de obligare a unei persoane la o muncă forțată reprezintă o încălcare gravă a libertății umane.

Potrivit art. 2 pct. 2 lit. a) din Legea nr. 678/2001, executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii în mod forțat ori cu încălcarea normelor legale

²⁸¹ Publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 4 din 18 ianuarie 1958.

privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate înseamnă exploatarea acelei persoane.

Într-o cauză penală, inculpații au fost trimiși în judecată pentru inițiere și constituire a unui grup infracțional organizat și săvârșirea infracțiunilor de trafic de persoane în vederea exploatării la muncă, fapte prevăzute de art. 7 din Legea nr. 39/2003 și art. 12 din Legea nr. 678/2001. În fapt s-a reținut că această grupare de crimă organizată a recrutat în vederea exploatării prin muncă 24 de cetățeni români de pe raza județelor Giurgiu, Constanța și municipiul București, sub promisiunea oferirii unui loc de muncă bine remunerat în domeniul agriculturii, la cules de măslina, în Spania. Totodată, membrii grupării le mai promiteau asigurarea transportului, condiții decente de cazare și masă și o plată de 4-5 euro pentru fiecare lădiță de măslina culeasă. Ajunse în Spania, părțile vătămate au fost deposedate de actele de identitate și au fost duse pe o plantație de măslini, unde au constatat că nu există locurile de cazare ce le fuseseră promise în țară, fiind nevoite să-și improvizeze niște corturi din resturi de materiale de construcții și folii de celofan. Drept hrană li se serveau conserve expirate și mezeluri de la groapa de gunoi. Victimele care protestau erau deseori lovite și amenințate cu acte de violență, astfel că era menținută o permanentă stare de teroare. Din cauza acestor condiții, profitând de neatenția supraveghetorilor, părțile vătămate au reușit să fugă și să ia legătura cu autoritățile române de la Consulatul României din Sevilla, cerând sprijin pentru a fi trimiși în țară și a se lua măsurile legale împotriva celor responsabili pentru situația creată²⁸².

Problema care se pune în practică este de a diferenția situațiile când supunerea unei persoane la o muncă forțată sau obligatorie constituie infracțiunea prev. de art. 191 C.pen. în vigoare sau una dintre infracțiunile de trafic de persoane. În cazul în care o persoană este constrânsă să îndeplinească o sarcină, o muncă pe care, în mod normal, nu ar fi efectuat-o sau este pusă în

²⁸² Î.C.C.J. Secția penală, dec.nr.4158/2004, disponibilă pe site-ul www.scj.ro

situația de a presta o muncă la care nu era obligată, ca și când ar fi avut îndatorirea să o facă, iar executarea muncii respective se face în mod forțat, prin modalitățile și mijloacele incriminate prin art. 12 și 13 din Legea nr. 678/2001, făptuitorul va răspunde pentru infracțiunea de trafic de persoane.

IV.4.7. Traficul de persoane și cerșetoria

Potrivit art. 326 C.pen. în vigoare, „fapta persoanei care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 3 ani”.

La fel ca și infracțiunea de prostituție, distincția dintre infracțiunile de trafic de persoane și acea de cerșetorie poartă asupra calității persoanei care apelează, în mod repetat, la mila publicului, cerând ajutor material. Astfel, dacă în cazul infracțiunii de cerșetorie, persoanei care o practică îi revine întotdeauna calitatea de subiect activ, în cazul infracțiunilor de trafic de persoane, persoana care practică cerșetoria are calitatea de subiect pasiv, neputând fi condamnată pentru săvârșirea acestei infracțiuni, fiind o victimă a traficului săvârșit.

Noul Cod penal renunță la incriminarea cerșetoriei în forma consacrată de Codul penal în vigoare, dar reglementează două incriminări noi, conexe cerșetoriei, menite să răspundă unor situații frecvente în ultimii ani. Este vorba de „exploatarea cerșetoriei” (art. 214) practică de un minor sau o persoană cu dizabilități (determinarea la practicarea cerșetoriei sau obținerea de foloase de pe urma acestei activități) și respectiv de „folosirea unui minor”, de către majorul care are capacitatea de a munci, în scopul de a obține astfel ajutor material din partea publicului (art. 215). Această din urmă situație – spre exemplu, o femeie care merge la cerșit, iar pentru a inspira milă trecătorilor ține în brațe un copil cu vârstă fragedă – prezintă un evident pericol, nu doar prin aceea că lezează grav demnitatea umană, copilul ajungând să fie folosit ca un obiect de recuzită, dar periclitează sănătatea sau chiar viața minorului, date fiind condițiile în care

acesta este ținut în timpul cerșitului (temperaturi foarte scăzute sau foarte ridicate, ploaie etc.).